

METROPOLIA AMMATTIKORKEAKOULU
LIIKETOIMINTAOSAAMISEN KLUSTERI
YRITTÄJYYDEN JA LIIKETOIMINTAOSAAMISEN KOULUTUSOHJELMA

LASKENTATOIMEN OPETUKSEN KEHITTÄMINEN

Sanna Rämö
Opinnäytetyö
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto
Toukokuu 2010

METROPOLIA AMMATTIKORKEAKOULU
YLEMPI AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO

Koulutusohjelma:	Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto:	-
Opinnäytetyön nimi:	Laskentatoimen opetuksen kehittäminen
Tekijä:	Sanna Rämö
Vuosi:	2010
Sivumäärä:	76 + 18 liitettä

Tiivistelmä:

Tämä kehittämistehtävä on tehty Metropolia Ammattikorkeakoululle. Kehittämistehtävä käsittelee opetuksen sekä oppimisen teorian kautta Metropolia Ammattikorkeakoulussa toteutettavia johdon laskentatoimen erikoistumisopintoja. Työn viitekehystä säätelee liiketaloustiede, joka määrittää kehittämistehtävässä käsiteltävää laskentatoimen osuutta. Lisäksi oppilaitosten toimintaa säätelevät erilaiset lait ja asetukset, jotka osaltaan rajaavat työn puitteita.

Tämä tutkimus toteutettiin toimintatutkimuksena. Tämän toimintatutkimuksen aikana tehtiin kyselytutkimus Metropolia Ammattikorkeakoulun erikoistumisopintojen opiskelijoille, haastateltiin tilitoimistoissa työskenteleviä laskentatoimen ammattilaisia sekä haastateltiin Metropolia Ammattikorkeakoulun laskentatoimen opintojen vastuuhenkilöitä ja lisäksi analysoitiin Etelä-Suomen alueella toimivien viiden yliopiston, neljän ammattikorkeakoulun, kolmen aikuiskoulutuskeskuksen ja kahden muun toimijan tarjoamia laskentatoimen pääaineopintoja. Tutkimuksessa opintotarjonta rajattiin koskemaan ainoastaan laskentatoimen opintokokonaisuuksien alla tarjottavaa opetusta.

Toimintatutkimuksen syklin aikana tehtyjen haastattelujen tuloksista havaitaan, että tilitoimistoissa työskentelevät laskentatoimen ammattilaiset toivovat ammattikorkeakoulusta valmistuvilta opiskelijoilta parempaa yrityksen laskentatoimen kokonaisuuksien hallintaa. Oppilaskyselyssä saatujen tulosten mukaan johdon laskentatoimen erikoistumisopintoihin osallistuvat opiskelijat toivoivat opetukseen lisättäväksi viestintää, tilinpäätöksen analysointia sekä IFRS-tilinpäätöksen osuutta. Edellä mainitun johdosta tutkija esitti oppilaitoksen laskentatoimen opetuksen vastuuhenkilöille lisättäväksi yksittäisiä laskentatoimen kursseja ylempässä ammattikorkeakoulututkinnossa suoritettaviin johdon laskentatoimen erikoistumisopintoihin. Tutkija ehdotti johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen muutokset toteutettavaksi jakamalla yksittäiset asiakokonaisuudet, kuten IFRS-tilinpäätös ja tilinpäätöksen analysointi omille erillisille kursseille. Lisäksi tutkija ehdotti tietotekniikan kurssin siirtämistä opetustarjonnan alkuun, jolloin kurssilla opittua on mahdollisuus hyödyntää myöhemmillä laskentatoimen kursseilla.

Metropolia Ammattikorkeakoulun visio vuonna 2014 on olla Suomen arvostetuin ammattikorkeakoulu ja uudistumiskykyisin oppimisyhteisö. Tutkijan kehittämistehtävässä esittämällä muutoksilla oppilaitoksella on hyvä mahdollisuus toimia visionsa mukaisesti.

Avainsanat: Laskentatoimen opinnot, yliopistojen opintotarjonta, ammattikorkeakoulujen opintotarjonta, laskentatoimen erikoistumisopinnot, opintosuunnitelma.

METROPOLIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES,
MASTER'S DEGREE

Degree program: Entrepreneurship and Business Competence
Programme Division: -
Title: Developing accounting studies
Author: Sanna Rämö
Year: 2010
Number of pages: 76 + 18 appendix

Abstract:

This action research was made for Metropolia University of applied sciences. In this scholarly thesis were identified major subject studies in accounting at different universities, universities of applied sciences and adult education centres and also in other training institutions. All these institutions are located in Southern Finland. The universities in the survey were identified as Hanken Svenska Handelshögskolan, Helsinki School of Economics, Turku School of Economics, University of Tampere and Lappeenranta University of Technology. The universities of applied sciences in the survey were identified as Haaga-Helia, Laurea, Häme and Metropolia University of applied sciences. Adult education centres in the survey were targeted as Adulta Adult Education Centre Inc., Edupoli and Hyvinkää-Riihimäki Adult Education Centre. Other training institutions in the survey were identified as Marketing Institute and Financial Management Association.

The reader is made familiar with the teaching and learning theory and meaning of business administration, major subject studies in accounting, corporate finance and the legislation governing teaching of universities, universities of applied sciences and in other institutions. Chapter three covered the development organisation that is Metropolia University of Applied Sciences. In chapter four was handled research problem and research questions of this action research. The development of the task and schedule and the used methods are described in chapter five.

For the survey-selected universities, universities of applied sciences, adult education centres and other educational institutes are handled in chapter six. The results of this action research are presented in chapter seven. In this chapter the researcher is submitted proposals to the educational institution in accounting education. The proposals are going to improve Metropolia University of applied sciences accounting education. Metropolia University of applied sciences is going to be Finland's most respected and innovative learning environment in 2014.

In chapter eight are assessed the results of the research and the results. Also the meaning of the results and the benefits to Metropolia are handled in that section. The action research is enclosed in chapter nine.

Keywords: Action research, Metropolia University of applied sciences, major subject studies of accounting, university, adult education centre, other education institutes.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	KÄYTETYT TEORIAM JA VIITEKEHYS	3
	2.1 Opetuksen teoria	3
	2.2 Oppimisen teoria	6
	2.3 Liiketaloustieteen viitekehys	8
	2.3.1 Laskentatoimi ja sen tehtävät	9
	2.3.2 Rahoitus	11
	2.4 Oppilaitosten toimintaympäristöä säätelevät puitteet	11
	2.4.1 Opetus- ja kulttuuriministeriö ja opetushallitus	11
	2.4.2 Ammattikorkeakoulututkintoa säätelevä lainsäädäntö	14
	2.4.3 Ylempää AMK-tutkintoa säätelevä lainsäädäntö	16
	2.4.4 Yliopistotutkintoja sääntelevä lainsäädäntö	18
	2.5 Yhteenveto teorioista sekä oppilaitosten toimintaa säätelevistä puitteista	18
3	KEHITTÄMISTEHTÄVÄN KOHDEORGANISAATIO	19
	3.1 Metropolia Ammattikorkeakoulun tarjoama opetus	19
	3.2 Oppilaitoksen toiminta-ajatus ja visio	21
4	TUTKIMUSONGELMA JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	22
	4.1 Kehittämistehtävän tavoitteet ja rajaus	22
	4.2 Tutkimuskysymykset	23
	4.3 Tutkimuksen keskeisimmät käsitteet	23
	4.4 Tutkimusmetodi	24
	4.5 Tutkimuksen tavoitteet ja kohderyhmä	26
5	KEHITTÄMISTEHTÄVÄN AIKATAULU JA MENETELMÄT	28
	5.1 Kehittämistehtävän aikataulu	28
	5.2 Tutkimusmenetelmät	29
	5.3 Kehittämistehtävän toteutus	30
6	KARTOITUKSEN KOHTEET	31
	6.1 Yliopisto-opetus	32
	6.1.1 Hanken Svenska Handelshögskolan	33
	6.1.2 Helsingin kauppakorkeakoulu	34
	6.1.3 Turun kauppakorkeakoulu	35
	6.1.4 Tampereen yliopisto	36

6.1.5	Lappeenrannan teknillinen yliopisto	37
6.2	Ammattikorkeakouluopetus	39
6.2.1	Haaga-Helia ammattikorkeakoulu	40
6.2.2	Hämeen ammattikorkeakoulu	41
6.2.3	Laurea ammattikorkeakoulu	42
6.2.4	Metropolia Ammattikorkeakoulu	44
6.3	Aikuiskoulutuskeskukset	45
6.3.1	Aikuiskoulutuskeskus Adulta Oy	45
6.3.2	Edupoli	46
6.3.3	Hyvinkään-Riihimäen Aikuiskoulutuskeskus	47
6.4	Muu opetus	48
6.4.1	Markkinointi-instituutti	48
6.4.2	Suomen Taloushallintoliitto ry	49
7	TUTKIMUKSEN TULOKSET	50
7.1	Oppilaskysely laskentatoimen opinnoista	51
7.2	Tilitoimistojen henkilöiden haastattelut	53
7.3	Yliopistot	54
7.3.1	Yhteenveto yliopisto-opetuksesta	57
7.4	Ammattikorkeakoulut	57
7.4.1	Yhteenvetoa ammattikorkeakouluopetuksesta	60
7.5	Aikuiskoulutuskeskukset	61
7.6	Muut oppilaitokset	62
7.7	Yhteenveto kyselyistä, haastatteluista sekä oppilaitoksen opetustarjonnasta	63
7.8	Ehdotus johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen muuttamiseksi	65
8	KEHITTÄMISTEHTÄVÄN ARVIOINTI	68
8.1	Tulokset ja hyöty oppilaitokselle	68
8.2	Tutkimuksen validiteetti	69
8.3	Tutkimuksen reliabiliteetti	70
8.4	Tutkijan omien taitojen kehittyminen	71
9	JATKOKEHITTÄMISMAHDOLLISUUDET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	72
9.1	Jatkokehityskohteet	72
9.2	Johtopäätökset	73

LIITTEET

- Liite 1 Kyselylomake opiskelijoille
- Liite 2 Haastattelupohja, tilitoimistot
- Liite 3 Työpaikkaohjaajan haastattelukysymykset
- Liite 4 Hanken Svenska Handelshögskolan, laskentatoimen pääaineopinnot
- Liite 5 Helsingin kauppakorkeakoulu, laskentatoimen pääaineopinnot
- Liite 6 Turun kauppakorkeakoulu, laskentatoimen pääaineopinnot
- Liite 7 Tampereen yliopisto, laskentatoimen pääaineopinnot
- Liite 8 Lappeenrannan teknillinen yliopisto, laskentatoimen pääaineopinnot
- Liite 9 Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, laskentatoimen pääaineopinnot
- Liite 10 Hämeen ammattikorkeakoulu, laskentatoimen pääaineopinnot
- Liite 11 Laurea ammattikorkeakoulu, laskentatoimen pääaineopinnot
- Liite 12 Metropolia Ammattikorkeakoulu, laskentatoimen pääaineopinnot
- Liite 13 Aikuiskoulutuskeskus Adulta Oy, laskentatoimen opintotarjonta
- Liite 14 Edupoli, laskentatoimen opintotarjonta
- Liite 15 Hyvinkää-Riihimäen Aikuiskoulutuskeskus, laskentatoimen opintotarjonta
- Liite 16 Markkinointi-instituutti, laskentatoimen opintotarjonta
- Liite 17 Suomen Taloushallintoliitto ry, laskentatoimen opintotarjonta
- Liite 18 Kysely opiskelijoille muutoksen jälkeen

1 JOHDANTO

Tämän kehittämistehtävän tarkoituksena on parantaa Metropolia Ammattikorkeakoulun johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen opintotarjontaa. Tutkimuksen aikana on toteutettu kysely johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen opiskelijoille, haastateltu tilitoimistoissa työskenteleviä laskentatoimen ammattilaisia, haastateltu Metropolia Ammattikorkeakoulun laskentatoimen opetuksen vastuuhenkilöitä sekä analysoitu Etelä-Suomen alueella tarjottavaa laskentatoimen pääaineopetusta. Kehittämistehtävän analysoinnin kohteeksi valittiin viisi yliopistoa, neljä ammattikorkeakoulua, kolme aikuiskoulutuskeskusta sekä kaksi yksityisen sektorin toimijaa. Tutkija on tehnyt Metropolia Ammattikorkeakoululle ehdotuksen johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen muutoksista.

Metropolia Ammattikorkeakoulun visio vuonna 2014 on olla Suomen arvostetuin ammattikorkeakoulu ja uudistumiskykyisin oppimisyhteisö. Metropolia Ammattikorkeakoulu toimii Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla. Metropolia Ammattikorkeakoululla on opetusta useilla koulutusaloilla, kuten kulttuuri, liiketalous, sosiaali- ja terveys sekä tekniikka. Metropolia Ammattikorkeakoulu tarjoaa laskentatoimessa sekä alemman korkeakoulututkinnon eli tradenomitutkintoja että ylemmän AMK-tutkinnon opintokokonaisuuksia sekä yksittäin suoritettavia laskentatoimen erikoistumisopintoja.

Kehittämistehtävän luvussa kaksi kuvataan opetuksen sekä oppimisen teorioita, laskentatoimen viitekehystä sekä puitteita, jotka säätelevät oppilaitosten toimintaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö määrää Suomessa oppilaitosten koulutuspolitiikan suuntaviivat sekä linjaukset. Oppilaitosten toimiluvat myöntää valtioneuvosto. Valtioneuvosto hyväksyy joka neljäs vuosi Koulutuksen- ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmat, jotka ohjaavat oppilaitosten toimintaa. Oppilaitoksen toimintaa ohjaavat kehittämissuunnitelmien lisäksi lait ja asetukset sekä oppilaitoksen omat säännökset.

Kehittämistehtävän luvussa kolme kerrotaan kehittämistehtävän kohdeorganisaatiosta eli Metropolia Ammattikorkeakoulusta. Luvussa käsitellään oppilaitoksen toimintaa ja oppilaitoksen tarjoamia laskentatoimen opintokokonaisuuksia. Luvussa neljä käsitellään tämän toimintatut-

kimuksen tutkimusongelmaa sekä tutkimuskysymyksiä. Tämän kehittämistehtävän tutkimuskysymysten avulla on tarkoitus saada kokonaiskäsitys laskentatoimen opetuksesta ja sen kehittämiskohteista. Tutkimuskysymyksiin saatujen vastausten avulla tutkijalla on mahdollisuus tehdä esitysehdotus oppilaitoksen johdolle laskentatoimen opintojen kehittämisestä.

Kehittämistehtävän luvussa viisi on kuvattu kehittämistehtävän toteutuksen aikatauluttamista, toimintatutkimuksessa käytettyjä tutkimusmenetelmiä sekä kehittämistehtävän toteutusta. Luvussa kuusi on kuvattu analysoinnin kohteeksi valittuja oppilaitoksia. Nämä tietyt oppilaitokset on valittu tutkimuksen kohteeksi pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueen perusteella. Yliopistoista kehittämistehtävään on valittu mukaan Hanken Svenska Handelshögskolan, Helsingin kauppakorkeakoulu, Turun kauppakorkeakoulu, Tampereen yliopisto sekä Lappeenrannan teknillinen yliopisto. Vuoden 2010 alussa yliopistolaki muuttui ja muutoksen yhteydessä Helsingin kauppakorkeakoulusta tuli osa uutta Aalto-yliopistoa ja samalla Turun kauppakorkeakoulusta tuli osa Turun yliopistoa.

Ammattikorkeakoulujen opinnoista on analysoitu Haaga-Helia ammattikorkeakoulun, Hämeen ammattikorkeakoulun, Laurea ammattikorkeakoulun sekä Metropolia Ammattikorkeakoulun tradenomin eli alempaan ammattikorkeakoulututkintoon sekä ylempään AMK-tutkintoon liittyvät laskentatoimen opinnot. Aikuiskoulutuskeskuksista kehittämistehtävään on valittu mukaan Aikuiskoulutuskeskus Adulta Oy, Edupoli sekä Hyvinkään-Riihimäen Aikuiskoulutuskeskus. Yksittäisistä opetuksen tarjoajista on valittu mukaan Markkinointi-instituutin sekä Suomen Taloushallintoliitto ry:n tarjoamia laskentatoimen tutkintoja. Edellä mainituista oppilaitoksista on kehittämistehtävään valittu mukaan sellaiset opintokokonaisuudet, jotka vastaavat mahdollisimman hyvin ammattikorkeakouluissa tarjottavaa laskentatoimeen painottuvaa opetusta.

Luvussa seitsemän tarkastellaan kehittämistehtävän tuloksia. Ensimmäiseksi analysoidaan oppilaille tehdyn kyselytutkimuksen tuloksia ja seuraavaksi tilitoimistoissa työskentelevien laskentatoimen ammattilaisten haastattelujen tuloksia. Kolmanneksi tutkija on analysoinut eri yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, aikuiskoulutuskeskusten sekä kahden yksityisen sektorin toimijan laskentatoimen opintojen tarjontaa. Tutkimuksesta saatujen tulosten perusteella tutkija on esittänyt oppilaitokselle joitakin muutoksia johdon laskentatoimen erikoitumisopintoihin.

Muutoksilla saavutetaan parempia tuloksia ja laskentatointa pääaineenaan opiskelevien opiskelijoilla on mahdollisuus edelleenkin syventää laskentatoimen tietämystään. Silloin opiskelijoilla on mahdollisuus syventää omaa tietämystään koko ajan muuttuvista asioista.

Kehittämistehtävän arviointia käsitellään kappaleessa kahdeksan. Kappale sisältää tutkimuksen tulosten ja hyödyn arviointia oppilaitokselle, tutkimuksen validiteetin sekä reliabiliteetin arviointia sekä tutkijan omien taitojen kehittymisen analysointia. Lisäksi tutkija esittelee kehittämistehtävän jatkokehittämismahdollisuuksia sekä johtopäätöksiä kehittämistehtävän viimeisessä kappaleessa.

2 KÄYTETYT TEORIAT JA VIITEKEHYS

Tämän kehittämistehtävän teoriaosuudet muodostuvat opetuksen ja oppimisen teorioista. Laskentatointa määrittelee liiketaloustieteen teoria. Näiden teorioiden lisäksi lainsäädäntö määrittelee Suomessa puitteet, joiden perusteella opetusta järjestetään. Tässä kappaleessa on käsitelty sekä kehittämistehtävän teoriaosuuksia että lainsäädännön osuttua opetuksen järjestämisessä.

2.1 Opetuksen teoria

Opetuksen teoria koskee yleisesti kaikkia niitä ihmisiä, joiden kiinnostus on suuntautunut sivistyksen ja inhimillisen kehityksen mahdollisuuksiin. Usein ajatellaan, että opetuksen teoria koskee pelkästään opettajia sekä kasvatusalan ammattilaisia. Kiinnostus oppimiseen on kasvanut myös tavallisten yksilöiden kohdalla, jolloin hekin ovat kiinnostuneita oppimisesta. Tietoteoria on sidottu oppimisen käsitteeseen. Opettajan tarkoituksena on tarjota oppilaalle uutta tietoa ja auttaa häntä hahmottamaan uuden tiedon merkitys vanhaan tietoon verrattuna. Opetusta koskeva ajattelu näkyy tietoteoreettisissa näkemyseroissa. Arvoteoria taas heijastuu opettamisesta. Arvoteoriassa tulevat esille opetuksen laatuvaatimukset, opetuksen ehdot sekä kasvatukselliset arvot. Lisäksi opetuksen eettinen puoli on yhteydessä moraaliteoriaan. Opetta-

ja vastaa opetuksen eettisistä arvoista. Kaikki näistä edellä mainitut asiat huomioiden voidaan todeta, että monet erilaiset teorit vaikuttavat sekä opettamisen että oppimisen alueella. (Puolimatka 2002, 9-14.)

Hanna Salovaara ja Sanna Järvelä jakavat kirjassaan - Oppiminen ja sen ohjaaminen - oppimisen teorit sekä käsitteet neljään eri suuntaukseen. Heidän mukaansa näitä eri suuntauksia ovat konstrukttiivinen tietenteoria, kognitiivinen oppimiskäsitys, kokemuksellinen oppiminen sekä erilaiset behavioristiset suuntaukset. Näillä kaikilla edellä mainituilla suuntauksilla on monia alasuuntauksia, jotka vaikuttavat opettamiseen sekä oppimiseen eri tavalla. Konstruktiiivisessa teoriassa oppijaa pidetään aktiivisena tiedon muokkaajana. Opettaja ei voi sellaisenaan siirtää tietoa oppilaalle vaan jokainen oppija tulkitsee omaan kokemuseräänsä peilaten saamaansa tietoa. Oppimiseen vaikuttavat lisäksi oppijan aikaisemmat kokemukset, oppimisympäristö sekä sosiaalinen vuorovaikutus. Oppimistilanteessa myös sosiaalisilla sekä fyysisillä asioilla on merkitystä oppilaan muodostaessa omaa käsitystään saamastaan uudesta tiedosta. Kuten myös oppilaan ajattelun aktiivisuus, muistin kapasiteetti sekä tiedon muokkaustaidot näyttelevät merkittävää osaa oppimisen prosessissa. Opiskelijan aktiivisuutta voidaan lisätä riittävän haastavilla tehtävillä, oppilaan motivoinnilla sekä oppimisprosessille asetettujen tavoitteiden kautta. Konstruktiiivisessa teoriassa käytetään käsitettä siirtovaikutus kuvaamaan tilannetta, jolloin opiskelija käyttää uutta opittua tietoa aikaisemmasta tilanteesta poikkeavassa tilanteessa. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen alle on kerätty useita samankaltaista oppimista tutkivia suuntauksia. (Salovaara & Järvelä 1998.)

Salovaaran ja Järvelän teoksen mukaan kognitiivinen suuntaus puolestaan on keskittynyt ajattelun, muistin sekä kielen tutkimiseen. Kognitiivisen suuntauksen mukaan tieto taltioituu oppijan muistiin erilaisten prosessien seurauksena. Kognitiivisessa oppimiskäsityksessä ei tutkijoiden mukaan ole käsitys teoriasta, koska erilaisiin oppimistilanteisiin vaikuttavat monet erilaiset tekijät. Oppija pystyy vaikuttamaan omaan oppimiseensa ja oppiminen tapahtuu erilaisten henkilökohtaisten prosessien kautta ja oppiminen on älyllisesti ohjautunutta toimintaa. Kognitiivisen oppimiskäsityksen tunnetuin tutkija on Salovaaran ja Järvelän mukaan Jean Piaget (1896–1980). Piaget keskittyi tutkimaan lasten älyllistä kehittymistä ja oppimista. Piaget toi tutkimustensa tulosten myötä kehityspsykologian näkemyksen mukaan kognitiiviseen oppimiskäsitykseen. Piaget käytti oppimisen prosessista nimitystä kognitiivinen konflikti. Kogni-

tiivinen konflikti syntyy sellaisessa tilanteessa, kun lapsi huomaa omat rajoitteensa tietämisen alueella. Silloin Piaget'n mukaan muodostuu skeema eli uusi tietorakenne. Tätä uutta tietorakennetta lapsi voi käyttää uudelleen myöhemmin. Kognitiivinen konflikti syntyy myös kahden samalla tietotasolla olevan lapsen välille, kun he keskustelevat keskenään. Keskustelutilanteessa molemmat yrittävät ymmärtää toistensa asioille luomia merkityksiä. Piaget muistuttaa myös, että jokainen yksilö kehittyy yksilöllisesti. Piaget'n kanssa samoihin aikoihin sosiaalista oppimista on tutkinut myös Levy Vygotsky (1896–1934), jonka käsitys oppimisesta on osittain samankaltainen Piaget'n kanssa. Levy Vygotskyn mukaan sosiaalisella vuorovaikutuksella on suuri merkitys oppimisen sekä kielen ja ajattelun kehittymiseen. (Salovaara ym. 1998.)

Behavioristisen psykologian alullepanijana pidetään John B. Watsonia. Hän kirjoitti vuonna 1913 artikkelin nimeltään - Psychology as a behaviorist views it. Tässä vaiheessa behavioristit näkivät psykologian luonnontieteen kokeellisena haarana, jonka avulla luodaan teoriapohja käyttäytymisen mallille. Tavoiteltaessa tieteen puhtautta rajattiin erilaiset tietoisuuden ilmiöt, kuten ajattelu tutkimuksen ulkopuolelle. Tämän johdosta behavioristinen oppimiskäsitys perustuu fyysisen käyttäytymisen tutkimiseen. Fyysisen käyttäytymisen tutkiminen puolestaan johtaa erilaisiin eläinkokeisiin, koska ihmisen ja eläimen käyttäytymisreaktioiden oletettiin olevan samanlaisia. Behavioristisen psykologian tunnetuimpia teoreetikkoja ovat Ivan Pavlov (1849–1936), B. F. Skinner (1904–1990) ja John B. Watson (1878–1958). Ivan Pavlov suoritti erittäin paljon erilaisia kokeita koirilla. Hänet tunnetaan näistä koirakokeista parhaiten. Tutkijat katsoivat voivansa ohjata yksilöä ulkoa tulevien ärsykkeiden avulla, kuten erilaisten manipulaatioiden avulla. (Salovaara ym. 1998.)

Kokemuksellisen oppimisen malliin on vaikuttanut humanistinen psykologia. Humanistisen psykologian alueella ihmistä pyritään tutkimaan kokonaisuutena. Mallissa ihannoidaan ihmisen luovuutta ja henkistä kasvua. Humanistisen psykologian tunnetuimpana edustajia ovat Abraham Maslow (1908–1970), Carl Rogers (1902–1987) ja David A. Golb (s.1939). Näistä kolmesta tutkijasta Abraham Maslow tunnetaan teoriasta nimeltään motivaatioteoria eli toiselta nimeltään tarvehierarkia teoria. Motivaatioteorian mukaan ihmisen tulee ensin tyydyttää alimman portaan tarpeensa, jonka jälkeen hän siirtyy edelleen seuraavalle portaalle. Ylimpänä portaan pidetään itsensä toteuttamisen tarvetta. Kokemuksellisen oppimisen mallia käytetään yleisimmin apuna aikuiskoulutuksessa. Kokemuksellisen oppimisen mallin oppimisprosessi

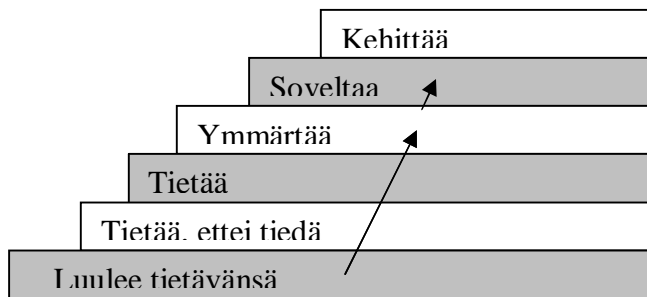
keskittyy itsetuntemiseen, itsereflektointiin, arvojen ja asenteiden sisäistämiseen sekä erilais-
ten strategioiden kokeiluun. Kokemuksellisen oppimisen mallin mukaan oppija vaikuttaa itse
suuresti oppimiseensa. Oppijan aikaisempi kokemuspohjansa on avainasemassa oppimisen
prosessiin edetessä. (Salovaara ym. 1998.)

Tapio Puolimatka puolestaan jakaa Opetuksen teoria-nimisessä teoksessaan opetuksen teorian
kahteen suuntaukseen. Näitä suuntauksia hän nimittää kirjassaan realistiseksi ja konstruktivis-
tiseksi malliksi. Hänen mukaansa näitä kahta teoriaa pidetään opetuksen teorian perusvaiht-
toehtoina länsimaaisessa maailmassa. Realistinen malli liittyy länsimaiseen yleissivistävän kas-
vatuksen ihanteeseen ja konstruktivistinen malli toteuttaa älyllisen vapauden ihannetta. Realis-
tisessa mallissa ihmisen kokemukselliset, käytännölliset sekä käsitteelliset ominaisuudet aset-
taan kosketuksiin henkilöä ympäröivän todellisuuden kanssa. Realistisessa mallissa opiskelijaa
tulisi auttaa havaitsemaan todellisuus todellisena ja saada opiskelija tekemään suunnitelma
toiminnoista todellisuuden pohjalta. Konstruktivistinen malli pohjaa painopisteensä oppijaan.
Konstruktivistisen mallin mukaan oikeita käsityksiä tietyistä asioista ei ole olemassa, vaan
kukin opiskelija on yksilö, joka vaikuttaa itse oman kokemuseräisen ajatusmaailman rakenta-
miseen. (Puolimatka 2002, 11–48.)

2.2 Oppimisen teoria

Suomessa oppimisen tutkimiseen sekä oppimisen tieteenalan kehittymiseen on vaikuttanut
paljon Pentti Sydänmaanlakka. Hän on kirjoittanut useita kirjoja ihmisten johtamisesta sekä
yksilön että organisaation uudistumisesta, älykkästä organisaatiosta ja oppimisesta. Sydän-
maanlakan mukaan ”Oppiminen on prosessi, jossa yksilö hankkii tietoja, taitoja, asenteita,
kokemuksia ja kontakteja, jotka johtavat muutoksiin hänen toiminnassaan.” Lisäksi oppiminen
on muuttumista, kehittymistä, kasvua sekä kypsymistä. Uutta tietoa käsitellään aikaisempien
kokemusten perusteella ja oppiminen saattaa olla tavoitteellista tai suunniteltua. Oppiminen
saattaa myös olla täysin sattumanvaraista ja suunnittelematonta. Oppija peilaa kaikkea aikai-
sempaa oppimaansa uuteen saatuun tietoon nähden. Oppimisen kannalta kontakteilla on myös
merkitystä. Henkilöt, joilla on laaja kontaktiverkosto on parhaat mahdollisuudet saada tietoa
erilaisista asioista. Oppiminen sisältää soveltamista ja usein oppija muuttaa toiminta- ja ajatte-
lumallejaan uusiin oppimisen edetessä. (Sydänmaanlakka 2001, 30–31.)

Sydänmaanlakka on esittänyt oppimisen seitsemän portaisena askelsarjana seuraavasti:

Kuva 1. Oppimisen portaat, Sydänmaanlakka (2001).

Sydänmaanlakan Älykäs organisaatio-nimisen kirjan mukaan, oppimisen alin porrass on nimeltään luulee tietävänsä ja toinen porrass on nimeltään tietää, ettei tiedä. Nämä kaksi porrasta edeltävät tietämisen tasoa, koska Sydänmaanlakan mukaan ihmisen tulee ymmärtää oma tietämättömyytensä ennen kuin hän on valmis oppimaan uutta. Kolmas porrass on nimeltään tietäminen ja tällä tasolla Sydänmaanlakka tarkoittaa uuden tiedon hankkimisen aluetta. Neljäs porrass on nimeltään ymmärtäminen, joka oppimisen tasolla tarkoittaa uuden opitun tiedon sisäistämistä. Tällä tasolla yksilö ymmärtää oppimansa ja hän on käyttänyt myös asenteitaan ja tunteitaan tiedon sisäistämisessä. Viides porrass on nimeltään soveltaminen, sillä portaalla henkilö osaa hyödyntää aikaisemmin oppimaansa ja soveltaa tietoa käytäntöön erilaisissa tilanteissa. Ylin porrass on nimeltään kehittäminen, joka kuvaa yksilön halua uudistaa vanhoja käytössä olleita toimintamalleja. Yksilön oppimisen matka on monivaiheinen ensimmäiseltä portaalta viimeiselle seitsemännelle portaalle. Kaikki edellä mainitut portaat sisältyvät oppimiseen. (Sydänmaanlakka 2001, 30–33.)

Sydänmaanlakka jakaa teoksessaan Älykäs organisaatio oppimistyyppit neljään eri kategoriaan, jotka ovat reagoiva oppiminen, ennakoiva oppiminen, toimintaoppiminen sekä kyseenalaistava oppiminen. Yksilön oppiessa kokemuksista ja niiden arvioinneista on kysymyksessä reagoiva oppiminen. Yksilö reagoi tapahtumaan tietyllä tavalla ja jälkeenpäin hän arvioi omia toimintatapojaan ja mahdollisesti muuttaa jatkossa omia tapojaan. Ennakoivassa oppimisessä henkilö yrittää ennakoida tulevaa. Hän perustaa toimintatapansa ennakoinnin pohjalle ja yrittää oppia tekemistään ratkaisusta. Toimintaoppimisessä on nimensä mukaisesti kyse toiminnasta ja sii-

hen liitetystä oppimisesta. Henkilö yrittää ratkaista ongelmaa hankkimalla sitä varten riittävän tiedon ja lopuksi päätyy jonkinlaiseen ratkaisuun. Tässä tyypissä on kaksi oppimisen aluetta, jotka ovat ensin ratkaisun etsintä ja toiseksi ratkaisun täytäntöönpano-osuudesta oppiminen. Kyseenalaistavassa oppimisessa kyseenalaistetaan erilaiset toimintamallit, joiden pohjalta on aikaisemmin ollut tapana toimia. Kyseenalaistuksen seurauksena aikaisemmat toimintamallit saatetaan muuttaa kokonaan. Sydänmaanlakan mukaan näistä edellä mainituista oppimistyypeistä ovat nykyisin käytössä ennakoiva oppiminen ja kyseenalaistava oppiminen. Yhteiskuntamme on sellaisessa murroksessa koko ajan, että yritämme parhaamme mukaan ennakoida tulevaa ja samalla kyseenalaistamme kaikki aiemmat opetukseen ja ihmisen oppimiseen liittyvät asiat. (Sydänmaanlakka 2001, 32–34.)

2.3 Liiketaloustieteen viitekehys

Liiketaloustiede on yhteiskuntatieteisiin kuuluva tieteenala. Liiketaloustiede tutkii yrityksen toimintaan vaikuttavia tekijöitä, kuten yhteiskunnan rakenteita, siihen kuuluvia ilmiöitä sekä yhteiskuntaa itsessään. Liiketaloustieteistä käytetään myös nimitystä kauppatieteet. Liiketaloustieteessä yritystä on mahdollista tutkia kahdesta eri näkökulmasta joko liiketaloustieteen eli ulkopuolisen näkökulmasta tai liikkeenjohdon näkökulmasta. Tutkittaessa yritystä ulkopuolisen näkökulmasta puhutaan rationalistisesta teoriasta. Rationalistinen teoria tarkoittaa, että ihmiset jotka ovat tekemisissä yrityksen kanssa käyttäytyvät rationaalisesti ja taloudellisesti. Tutkittaessa yritystä liikkeenjohdon näkökulmasta puhutaan behavioristisesta teoriasta. Behavioristinen teoria huomioi ihmisten yksilöllisyyden ja henkilöiden käyttäytymisen merkityksen tutkimuksen osana. Teoreettinen liiketaloustiede on pohjautunut rationalistiseen teoriaan ja sovelletussa liiketaloustieteessä molemmat näkökulmat ovat teorian pohjana. (Artto & Koskela & Leppiniemi & Virtanen 1994, 9-14.)

Liiketaloustieteessä yrityksen eli yhden taloudellisen yksikön on tarkoituksena toimia mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti saadakseen aikaan mahdollisimman pienellä tuotannon-tekijämäärällä mahdollisimman suuri tuotanto. Liiketaloustiede on eriytynyt eri osa-alueisiin, joita ovat yrityksen sisäinen ja ulkoinen laskentatoimi sekä yrityksen rahoitus. (Artto & Koskela & Leppiniemi & Pitkänen 1990, 11–20.)

2.3.1 Laskentatoimi ja sen tehtävät

Laskentatoimella tarkoitetaan yrityksen toiminnan kannalta tärkeitä taloudellisia laskelmia ja toimia, joilla näihin laskelmiin on päästy. Laskentatoimen opetus koostuu oppilaitoksissa kirjanpidon perusteista, liikekirjanpidosta ja tilinpäätöksestä, kustannuslaskennasta sekä erilaisista investointilaskelmista. Laskentatoimen tehtävät voidaan jakaa kahteen pääryhmään. Toinen laskentatoimen perustehtävistä on rekisteröintitehtävä ja toinen on hyväksikäyttötehtävä. Laskentatoimen rekisteröintitehtävällä tarkoitetaan sellaisia toimintoja, jotka keräävät talteen yrityksen toimintaa kuvastavia arvo- ja määrälukuja. Tyypillisimpiä yrityksen laskentatoimen rekisteröintitehtäviä ovat yrityksen tulojen, menojen ja rahoitustapahtumien rekisteröinti eli yrityksen liikekirjanpidon hoito. Laskentatoimen rekisteröintitehtävän piiriin kuuluvat myös yhtiön palkanlaskennan ja varastokirjanpidon tapahtumien rekisteröinti. Laskentatoimen hyväksikäyttötehtävällä tarkoitetaan erilaisten kirjanpidollisten laskelmien tai raporttien laadintaa. Yrityksen laatimat laskelmat kuvaavat yrityksen toimintaa menneeltä ajanjaksolta eli yleensä päättyneeltä tilikaudelta. (Jyrkkiö & Riistama 2004, 23–24.)

Yrityksen laskentatoimen avulla laaditut laskelmat jaetaan kahteen eri ryhmään laskelmien käyttötarkoituksen mukaisesti. Yrityksen yleinen laskentatoimi eli ulkoinen laskentatoimi sisältää erilaisia voitonjakolaskelmia tai informaatiolaskelmia. Näitä informaatiolaskelmia yrityksen laskentaosasto tuottaa eri sidosryhmiä varten. Yrityksen operatiiviseen laskentatoimeen eli yrityksen sisäiseen laskentatoimeen sisällytetään erilaisia vaihtoehtolaskelmia, tavoitelaskelmia sekä tarkkailulaskelmia. Vaihtoehtolaskelmilla tarkoitetaan erilaisia investointi- ja kannattavuuslaskelmia. Tavoitelaskelmat ovat tyypillisimmin budjetteja ja tarkkailulaskelmilla tarkoitetaan tuotto- ja kustannuslukujen vertailulaskelmia. Operatiivisen laskentatoimen laskelmat laaditaan osittain liikekirjanpidon pohjalta, mutta suuri osa laskelmista perustuu yrityksen tulevaisuuden toiminnan suunnitteluun. (Jyrkkiö ym. 2004, 23–29.)

Yrityksen sidosryhmät voidaan jakaa yrityksen sisäisiin sidosryhmiin ja ulkoisiin sidosryhmiin. Yrityksen sisäisinä sidosryhminä voidaan pitää sellaisia tahoja, jotka ovat valmiita antamaan yrityksen toiminnan turvaamiseksi oman panoksensa. Sisäisinä sidosryhminä pidetään yrityksen omistajia, yrityksen johtoa sekä yrityksessä työskentelevää henkilöstöä. Yrityksen ulkoisia sidosryhmiä ovat lainantajat eli rahoituslaitokset, yrityksen asiakkaat, hankkijat

sekä julkinen valta. Kukin yrityksen sidosryhmistä antaa yritykselle jonkinlaisen oman panoksensa tai odottaa saavansa yritykseltä tietyn vastikkeen omasta toiminnastaan. (Arto ym. 1990, 27–32.)

Yrityksen sidosryhmistä rahalaitokset toimivat yritysten rahoittajina ja ovat näin kiinnostuneita yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Yrityksen asiakkaat taas ovat yritykselle erittäin tärkeä sidosryhmä, jotka usein määräävät yrityksen toiminnan suuntaviivat, ilman asiakkaita ei ole yritystäkään. Yritykselle tavaroita toimittavia tahoja nimitetään hankkijoiksi. Hankkijat ovat kiinnostuneita yrityksen taloudellisesta tilanteesta, koska hankkijat odottavat saavansa yritykseltä toimittamistaan tavaroista ja palveluista maksusuorituksen. Julkinen valta yrityksen sidosryhmänä sisältävät valtion ja kunnan eri toiminnot. Toimintoihin sisältyvät sekä yritysten saamat palvelut että niitä sitovat velvoitteet, joiden säännösten mukaan yritysten tulee toimia. Maksamalla veroja yritykset saavat käyttöönsä erilaisia palveluita, kuten julkisen liikenteen ja koulutettua työvoimaa. Yritystä taas sitovat julkisen vallan asettamat velvoitteet. Velvoitteina voidaan pitää yritysten velvollisuutta raportoida valtiolle vuosittain, esimerkiksi Verohallinnolle täytettävien ilmoitusten muodossa. Tällaisia ilmoituksia ovat veroilmoitukset, erilaiset kausi- ja vuosi-ilmoitukset, joita yritys täyttää joko kirjanpidon tai palkkahallinnon tietojen perusteella. Toteutettaessa edellä mainittujen sidosryhmien tarpeita kasvaa yrityksen laskenta-toimen merkitys yrityksen toiminnan eri osa-alueiden kuvaajana. (Arto ym. 1990, 27–32.)

Yrityksen yleisen laskentatoimen tärkein tehtävä on tuottaa erilaisia laskelmia yrityksen eri sidosryhmille. Yrityksen tärkeimpänä tehtävänä voidaan pitää yrityksen virallisen tilinpäätöksen valmistelemista. Yrityksen tilinpäätös laaditaan liikekirjanpidon tapahtumien pohjalta vuosittain ja tilinpäätös kuvaa lukujen avulla lukijalle yrityksen taloudellista tilannetta. Yrityksen tuloslaskelma kertoo päättyneen tilikauden tuloksen ja tase kuvaa yrityksen tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa. Tilinpäätöksen pohjalta yrityksen yhtiökokous päättää osakkaille yrityksestä osinkoina jaettavasta rahamäärästä. Yritys laatii vero toimistolle tilinpäätöksen pohjalta veroilmoituksen. Yrityksen sisäisen laskentatoimen laskelmia käyttävät yrityksessä johtavassa asemassa olevat henkilöt, kuten toimitusjohtaja, markkinointijohtaja, hallintojohtaja tai talousjohtaja. He päättävät yrityksen toimista sisäisen laskentatoimen laskelmien avulla. (Jyrkkiö ym. 2004, 23–29.)

2.3.2 Rahoitus

Laskentatoimen opetukseen liittyy kiinteästi rahoituksen opetus ja edellä mainitusta syystä johtuen yrityksen kirjanpidon osa-alueet sekä rahoitus opetetaan usein yhtenä opintokokonaisuutena. Yritysrahoituksen opetus koostuu yrityksen talouden analysoinnista, rahoitusmarkkinoiden toiminnan ymmärtämisestä, investointi- ja rahoituspäätösten analysoinnista sekä erilaisten rahoitusinstrumenttien sisällön tuntemisesta. Yritysrahoituksen analysointiin liittyy kiinteästi yrityksen rahoitusrakenne ja yrityksen arvon määrittäminen. Yrityksen investointipäätösten perusteena tulee olla riittävät analysointilaskelmat, jolloin yrityksen ajankohtaiset investointiprojektit voidaan luokitella investoinnin tuottaman hyödyn mukaiseen järjestykseen. Ilman näitä laskelmia on vaarana, että yrityksessä investoidaan toisella sijalla oleviin projekteihin. Yritykset tarvitsevat lisäksi useimpiin investointeihin ulkopuolista rahoitusta, jolloin pankit tai muut luottolaitokset ovat kiinnostuneita yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Lainanhakutilanteessa yritykseltä pyydetään usein erilaisia investointilaskelmia sekä yrityksen edellisten tilikausien tilinpäätöstietoja. Tilinpäätösluvut vaikuttavat rahalaitosten tekemiin päätöksiin. (Niskanen & Niskanen 2002, 42–84.)

2.4 Oppilaitosten toimintaympäristöä säätelevät puitteet

Suomessa oppilaitosten opetusta säätelevät erilaiset lait sekä asetukset. Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä opetushallitus puolestaan valvovat oppilaitosten toimintaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja opetushallituksen toimintaa, Suomen koulujärjestelmää sekä oppilaitosten toimintaan vaikuttavien lakien ja asetusten sisältöä esitetään seuraavissa kappaleissa.

2.4.1 Opetus- ja kulttuuriministeriö ja opetushallitus

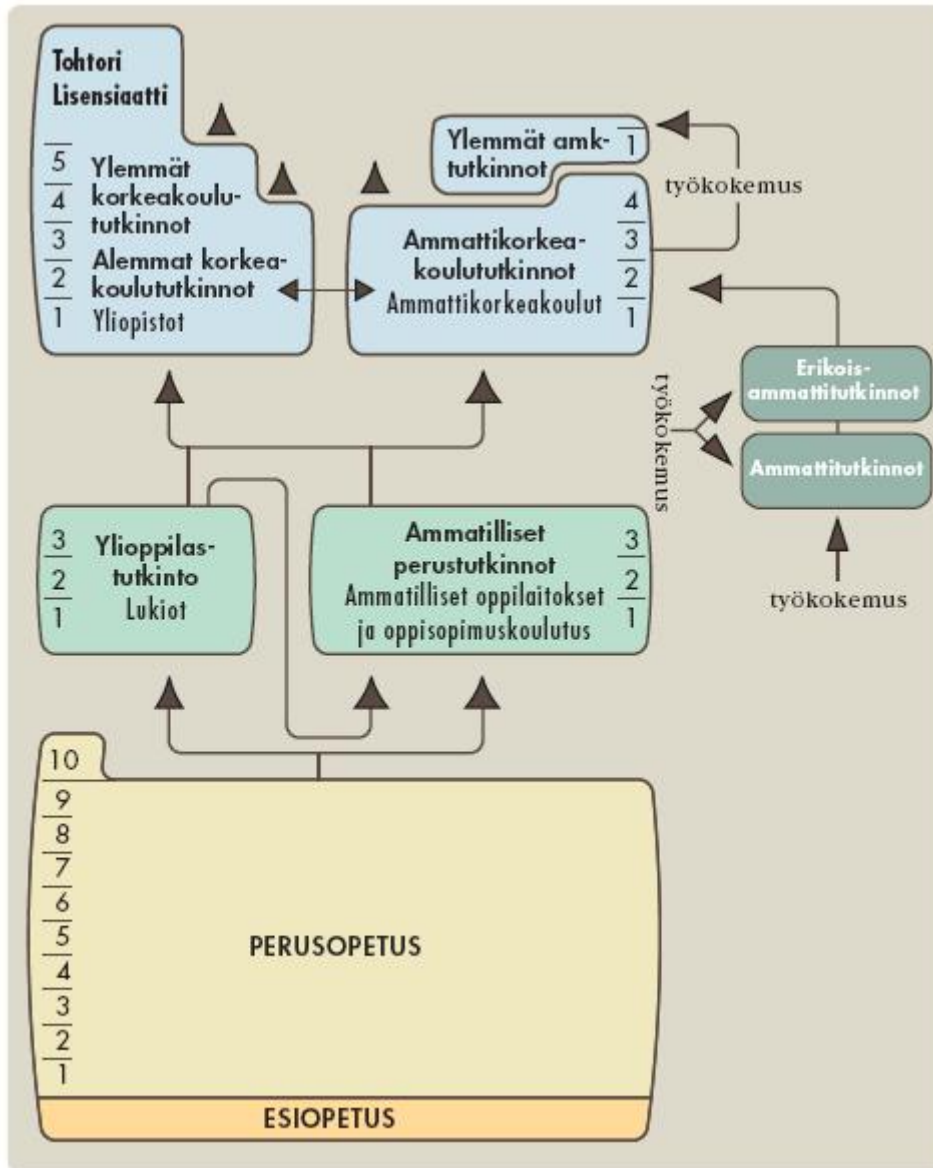
Opetus- ja kulttuuriministeriö määrittää suomalaisten oppilaitosten koulutuspolitiikan suunta- viivat ja linjaukset. Oppilaitosten toimiluvat myöntää valtioneuvosto, jonka alaisuudessa Opetus- ja kulttuuriministeriö toimii. Valtioneuvosto hyväksyy joka neljäs vuosi Koulutuksen- ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmat, jotka ohjaavat oppilaitosten toimintaa. Hallitusohjelman sekä Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman linjausten ja lainsäädännön ohella

oppilaitoksia ohjataan tavoitesopimuksella, joka tehdään aina kolmeksi vuodeksi kerrallaan. (Opetusministeriö 2010, Ammattikorkeakoulujen hallinto, ohjaus ja rahoitus.)

Ammattikorkeakoulujen rahoituksen myöntää Opetus- ja kulttuuriministeriö. Ammattikorkeakoulujen rahoitus on osa kuntien valtionosuusjärjestelmää. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää ammattikorkeakouluille lisäksi hankerahoitusta, jolla tuetaan kansallisen korkeakoulupolitiikan ja ammattikorkeakoulujen tavoitteiden toteutumista. Opetus- ja kulttuuriministeriö kannustaa ammattikorkeakouluja tehokkaaseen ja taloudelliseen toimintaan sekä laadun ja vaikuttavuuden parantamiseen myöntämällä vuosittaisella tuloksellisuusrahoituksella. (Opetusministeriö 2010, Ammattikorkeakoulujen hallinto, ohjaus ja rahoitus.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö on määrittänyt ammattikorkeakouluille niiden koulutustehtävät lainsäädäntöteitse. Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on harjoittaa työelämää ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioivaa ammattikorkeakouluopetusta, johon sisältyy tutkimus- ja kehittämistyötä. Ammattikorkeakoulujen työelämälähtöinen tutkimus- ja kehittämistyö pyrkii löytämään uusia ja parannettuja tuotteita, tuotantovälineitä, menetelmiä sekä palveluita. Ammattikorkeakoulut pyrkivät vaikuttamaan laatimillaan strategioilla toimialueensa aluepoliittiseen vaikuttamiseen ja yhteistoimintaan elinkeinoelämän kanssa. Ammattikorkeakoulujen tavoitteena on vastaaminen tutkimustoimintaa tekevien henkilöiden koulutustarpeisiin. Tulevien vuosien tavoitteena on tutkimus- ja kehittämistoiminnan parempi yhteensopivuus opetuksessa sekä ammattikorkeakoulujen, yliopistojen ja erilaisten tutkimuslaitosten verkostoitumisen edistäminen. (Opetusministeriö 2010, Ammattikorkeakoulujen tutkimus ja kehitystyö.)

Opetushallitus vastaa perusopetuksen, aikuiskoulutuksen sekä erilaisten kansalaisopistojen ja kesäyliopistojen kehittämisestä. Opetushallitus vastaa myös toisen asteen, ammattikorkeakoulujen sekä yliopistojen opiskelijavalintarekisterin ylläpidosta. Opetushallitus järjestää ja rahoittaa opettajien jatkokoulutusta ja vastaa ulkomaisten tutkintojen tunnustamisesta. (Opetushallitus 2010, Mitä opetushallitus tekee?)

Kuvio 1. Suomen koulutusjärjestelmä, lähde Opetusministeriö 2010

Kuviossa 1 on kuvattu Suomen koulutusjärjestelmää kokonaisuutena. Opinnit alkavat 6-vuotiaiden esiopetuksesta, jonka jälkeen opiskelijat siirtyvät perusopetukseen 7-vuotiaana. Suomessa on oppivelvollisuus, joka päättyy kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu oppilaan ollessa 16-vuotias. Perusopetus jatkuu 18-ikävuoteen saakka. Opiskelija, joka peruskoulun jälkeen siirtyy lukioon suorittaa ylioppilastutkinnon. Opiskelijalla on myös mahdollisuus peruskoulun jälkeen hakeutua ammatilliseen koulutukseen, josta hän saa valmistumisen yhteydessä ammattitutkintotodistuksen. Ylioppilastutkinnon jälkeen oppilaalla on mahdollisuus hakeutua pääsykokeilla opiskelijaksi joko yliopistoon tai ammattikorkeakouluun. Molemmassa

oppilaitoksissa oppilailta on mahdollisuus suorittaa joko alempi korkeakoulututkinto tai ylempi korkeakoulututkinto. Tällä hetkellä oppilailta on mahdollisuus suorittaa vain yliopistossa lisensiaatin tai tohtorin tutkinto ylempään korkeakoulututkinnon jälkeen. (Opetushallitus 2010, Koulutus ja tutkinnot.)

2.4.2 Ammattikorkeakoulututkintoa säätelevä lainsäädäntö

Ammattikorkeakouluopetuksesta ja korkeakoulujen ylläpitämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista 15.5.2003/352 sekä ammattikorkeakoululaissa 9.5.2003/351. Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, tukea yksilön kasvua ja harjoittaa työelämää ja elinkeinorakenteiden huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä. Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on kehittää ja antaa aikuiskoulutusta työelämä-osaamisen ylläpitämiseksi ja vahvistamiseksi. (Ammattikorkeakoululaki 1-4 luku.)

Yhteiskunnan asettamia tavoitteita ammattikorkeakouluille ovat yleisen koulutustason nostaminen ja yleissivistyksen korostaminen, tiedonkäsityksen nykyaikaistaminen, ammattitaitovaatimusten ennakointi ja huomioonottaminen, joustavien yksilöllisten opinto-ohjelmien kehittäminen sekä opetuksen tarjontamuotojen monipuolistaminen. Ammattikorkeakoulun opiskelijoilla on mahdollisuus saavuttaa joustavan asiantuntijan pätevyys. Joustavuus voidaan jakaa horisontaaliseen ja vertikaaliseen joustavuuteen. Horisontaalisella joustavuudella tarkoitetaan henkilön kykyä sopeutua suuriinkin muutoksiin ja vertikaalisella joustavuudella tarkoitetaan henkilön jatkuvaa halua kouluttautumiseen ja tietojen kartuttamiseen yhteiskunnan muuttuessa. Ammattikorkeakoulun keskeinen pätevyystavoite on kouluttaa opiskelijat toimimaan asiantuntijoina, jotka hallitsevat toiminnan ja toteutusehtojen asiat käsitteellisesti. Silloin heillä on mahdollisuus tehdä nopeitakin päätöksiä työssään ja vaikuttaa yrityksen kehittymiseen. Asiantuntijan tulee hallita analysointi sekä tehtävien suunnittelu ja samalla hänen tulee huomioida käytettävissä olevien resurssien määrä ja hahmottaa muutkin asian toteutumiseen vaikuttavat seikat. (Ekola 1992, 11–23.)

Ammattikorkeakoulun tieteellisyyden tavoitteena on ohjata opiskelijaa kehittämään itsessään tieteellisen ajattelun valmiuksia. Ammattikorkeakouluopetuksen tehtävänä on eri ammatillis-

ten alojen tieteellisten tietojen tuottaminen sekä yhteiskunnallisesti opetuksen alojen arvostuksen kasvattaminen. Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on ollut myös ammatillisen tieteellisen tietämyksen lisääminen kansainvälisten vaihtoprojektien kautta. Kansainvälisyyden lisääntyminen eri aloilla on luonut ammattikorkeakouluille haasteita, mutta kansainvälisyys on koettu monissa ammattikorkeakouluissa erittäin tärkeänä tavoitteena. Ammattikorkeakoulut ovat vastanneet haasteisiin tarjoamalla erilaisia kansainvälistymisen kursseja. Kansainvälisyyden ja tieteellisyyden kehitykseen vaikuttavat johtamistaidot, innovatiivisuus ja yrittäjyys. Nämä puolestaan ohjaavat oppilasta itseohjautuvuuteen. (Ekola 1992, 13.)

Ammattikorkeakoulun opetuksen tulee lain mukaan olla korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta, ammatillisia erikoistumisopintoja, muuta aikuiskoulutusta tai avointa ammattikorkeakouluopetusta. (Amklaki 17 §) Ammattikorkeakoulussa suoritettavien tutkintojen nimet muodostuvat koulutusalan nimestä sekä tutkintonimikkeestä (lyhenne AMK) ja ylempään ammattikorkeakoulututkinnon nimi muodostuu koulutusalan nimestä sekä tutkintonimikkeestä (lyhenne ylempi AMK). (Amklaki 18 §.)

Ammattikorkeakoulututkintoja on kahdeksan erilaista. Valtioneuvoston antaman asetuksen 3 §:n mukaan nämä tutkinnot ovat seuraavat;

- humanistisella ja kasvatusalalla humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto
- kulttuurialalla kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto
- yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto
- luonnontieteiden alalla luonnontieteiden ammattikorkeakoulututkinto
- tekniikan ja liikenteen alalla tekniikan ammattikorkeakoulututkinto
- luonnonvara- ja ympäristöalalla luonnonvara-alan ammattikorkeakoulututkinto
- sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
- matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla suoritetaan matkailu- ja ravitsemisalan ammattitutkinto.

Ammattikorkeakoulututkintoon johtavien koulutusohjelmien ja niiden opetussuunnitelmien tulee olla laajuudeltaan vähintään kolmen ja enintään neljän lukuvuoden päätoimisten opinto-

jen mittaisia. (Amklaki 19 §) Ammattikorkeakoulun opinnot ryhmitellään neljään eri kategoriaan, jotka ovat perus- ja ammattiopinnot, vapaasti valittavat opinnot, ammattitaitoa edistävä harjoittelu sekä opinnäytetyö. Perusopintojen tehtävänä on orientoida opiskelijaa tiettyyn ammattialaan ja yleisesti opiskeluun ammattikorkeakoulussa. Ammattiopintojen tarkoituksena on syventää opiskelijan ammattiosaamista ja vapaasti valittavat opinnot voidaan koostaa opiskelijan yksilöllisen ammatillisen tarpeen tai mieltymyksen mukaisiksi. Ammattikorkeakoulun opintoihin kuuluu oleellisena osana työharjoittelu, joka antaa hyviä valmiuksia ammatillisten opintojen päätyttyä ja siirryttäessä työelämään. Opinnäytetyö osoittaa opiskelijan pätevyyden ja perehtyneisyyden johonkin oman koulutusalaansa ongelmakohtaan. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö pyritään tekemään työelämään pohjautuvaksi. Opinnäytetyö sisältää myös tieteellisen osuuden, jolloin sitä voidaan pitää myös tutkielmana. (Ekola 1992, 99, 133.)

2.4.3 Ylempää AMK-tutkintoa säätelevä lainsäädäntö

Euroopassa pidetyn Bolognan prosessin jälkeen päätettiin siirtyä kaksiportaiseen tutkintojärjestelmään. Muutoksella haluttiin lisätä tutkintojen kansainvälistä vertailtavuutta. Kokouksen jälkeen päätettiin ottaa kehittämisen kohteeksi kansainvälisesti ymmärrettävä ja vertailukelpoinen tutkintorakenne korkeakouluille. Aluksi kokeilu oli määräaikainen ja se toteutusajanjakso ajoittui vuosille 2002–2005. Kokeiluajan päätyttyä tasavallan presidentti allekirjoitti 10.6.2005 lain ammattikorkeakoululain muutoksesta 411/2005, jossa määriteltiin ammattikorkeakouluissa suoritettaviksi tutkinnoiksi ammattikorkeakoulututkinto sekä ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Opetusministeri allekirjoitti 16.6.2005 valtioneuvoston asetuksen korkeakoulututkintojen järjestelmästä annetun asetuksen muuttamisesta. Asetuksessa määriteltiin kaikki yliopistot ja korkeakoulut sekä alemmat ja ylemmät korkeakoulututkinnot, joita maassamme on mahdollisuus opiskella. (Levonen 2007, 17.)

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opintojen tavoitteena on:

- antaa opiskelijalle työelämän kehittämisen edellyttämät laajat ja syväiset tiedot alalta,
- tarvittavat teoreettiset tiedot asianomaisen alan vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä toimimiseksi,

- syvälinen kuva asianomaisesta alasta, asemasta työelämässä ja yhteiskunnallisesta merkityksestä,
  - valmius asianomaisen alan tutkimustiedon ja ammattikäytännön kehityksen seuraamiseen ja erittelyyn,
  - valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja jatkuvaan oman ammattitaidon kehittämiseen,
  - työelämässä vaadittava hyvä viestintä- ja kielitaito sekä
  - kansainvälisen vuorovaikutuksen ja ammatillisen toiminnan edellyttämät valmiudet.
- (Valtioneuvoston asetus 423/2005 7a §.)

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon on tarkoitus antaa työelämässä jo työskennelleelle henkilölle mahdollisuus kouluttautua sekä syventää aiempaa osaamistaan. Opiskelu on tarkoitettu suoritettavaksi työn ohella ja koulutusohjelmat on suunniteltu työelämän tarpeita ajatellen. Ylemmän ammattikorkeakouluopetuksen tarkoituksena on kehittää opiskelijoille sellaisia käytännönläheisiä valmiuksia, joita yliopistojärjestelmällämme ei ole mahdollista tuottaa. Tästä syystä opinnot on suunniteltu monimuotoisiksi ja joustaviksi. Opetuksessa on tarkoitus edistää kansainvälistymistä. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto on samassa asemassa kuin ylempi korkeakoulututkinto nimitettäessä henkilöä julkiseen virkaan tai tehtävään. (Levonen 2007, 17–20.)

Ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja järjestetään samoilla kahdeksalla eri tutkinnon alalla kuin ammattikorkeakoulututkintojakin. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien koulutusohjelmien ja niiden opetussuunnitelmien tulee olla laajuudeltaan vähintään yhden lukuvuoden ja enintään puolentoista vuoden päätoimisten opintojen mittaisia (Amklaki 19 §). Ylemmän ammattikorkeakoulun opinnot koostuvat syventävistä opinnoista, vapaasti valittavista opinnoista sekä opinnäytetyöstä. Syventävien opintojen tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisuus syventää omia taitojaan teorian soveltamisessa käytäntöön, analyttisissä taidoissa, projektin johtamisen sekä tutkimus- ja kehitystyöhön osallistumisen taidoissa ja sosiaalisissa taidoissa. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa kykyä soveltaa tutkimustietoa ja käyttää valittuja menetelmiä työelämän ongelmien erittelyyn ja ratkaisemiseen sekä antaa opiskelijalle valmius itsenäiseen vaativaan asiantuntijatyöhön. (Valtioneuvoston asetus 15.5.2003/352.)

2.4.4 Yliopistotutkintoja sääntelevä lainsäädäntö

Kuten ammattikorkeakoulujenkin niin myös yliopistojen toimintaa säädellään lainsäädännöllä. Suomessa yliopistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä opettaa nuorisoa palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Yliopistojen tulee samalla toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikutavuutta. Yliopistolaki 558/2009 allekirjoitettiin 24.7.2009 ja se tuli voimaan vuoden 2010 alusta. Uusi yliopistolaki korvasi aikaisemman vuonna 1997 säädetyn yliopistolain. Uusi yliopistolaki muutti aikaisempaa käytäntöä niin, että yliopistoista tuli taloudellisesti ja hallinnollisesti itsenäisiä joko julkisoikeudellisia yhteisöjä tai yksityisoikeudellisia säätiöitä. Lakimuutoksessa Joensuun ja Kuopion yliopistot yhdistyivät uudeksi Itä-Suomen yliopistoksi, kuten myös Turun yliopisto ja Turun kauppakorkeakoulu yhdistyivät Turun yliopistoksi. Pääkaupunkiseudulle muodostui uusi Aalto-yliopisto, kun Teknillinen korkeakoulu, Helsingin kauppakorkeakoulu sekä Taideteollinen korkeakoulu yhdistettiin yhdeksi kokonaisuudeksi. (Opetusministeriö 2010, Yliopistolaitoksen uudistaminen, Yliopistolaki 558/2009 1-4 §.)

Lakimuutoksen jälkeen Suomessa on 16 yliopistoa. Muutoksessa on turvattu yliopistojen perusrahoitus valtionosuusjärjestelmällä. Muutoksessa yliopistojen tehtävinä tutkimustoiminta sekä opetustoimi säilyvät aikaisemman lain mukaisina ja yliopistoilla on aikaisempaa paremmat mahdollisuudet vaikuttaa omaan tutkimus- ja opetustoimintaansa. (Opetusministeriö 2010, Yliopistolaitoksen uudistaminen, Yliopistolaki 558/2009 1-4 §.)

2.5 Yhteenveto teorioista sekä oppilaitosten toimintaa säätelevistä puitteista

Tämän kehittämistehtävän opetukselliseen teoriaan soveltuvat aikuiskoulutusaspekti huomioiden parhaiten sekä Sydänmaanlakan seitsen portainen askelsarja että kokemuksellisen oppimisen malli. Kokemuksellisen oppimisen mallia käytetään yleisimmin apuna aikuiskoulutuksessa. Koska kokemuksellisen oppimisen mallin oppimisprosessi keskittyy itsetuntemiseen, itsereflektointiin, arvojen ja asenteiden sisäistämiseen sekä erilaisten strategioiden kokeiluun on se luonnollinen valinta ajateltaessa aikuisopiskelijoita.

Kokemuksellisen oppimisen mallin mukaan oppija vaikuttaa itse suuresti oppimiseensa. Oppijan aikaisempi kokemuspohjansa on avainasemassa oppimisen prosessiin edetessä. Kuitenkin opettamiseen sekä oppimiseen vaikuttavat kaikki oppimisen ja opetuksen teorian suuntaukset jollain tavalla. Laskentatointa säätelee puolestaan liiketaloustieteen teoria. Näiden edellä mainittujen asioiden lisäksi lainsäädäntö määrittelee Suomessa puitteet, joiden perusteella opetusta järjestetään.

3 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN KOHDEORGANISAATIO

Kehittämistehtävän kohdeorganisaatio on pääkaupunkiseudulla toimiva Metropolia Ammattikorkeakoulu, joka aloitti toimintansa 1.8.2008 Evtek-ammattikorkeakoulun ja Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian yhdistyessä. Metropolia Ammattikorkeakoulu tarjoaa opetusta Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla. (Focus 1/2009, 30.)

Metropolia Ammattikorkeakoulun organisaatio rakentuu seitsemästä eri klusterista ja tukipalveluista, joilla jokaisella on oma johtajansa. Klusterit edustavat oppilaitoksessa opetettavia neljää eri koulutusala. Nämä koulutusalat ovat kulttuuri, liiketalous, sosiaali- ja terveys sekä tekniikka. (Metropolia 2010, Hallinto.)

3.1 Metropolia Ammattikorkeakoulun tarjoama opetus

Metropolia Ammattikorkeakoulu tarjoaa opetusta neljällä eri koulutusalueella, jotka ovat kulttuuri, liiketalous, sosiaali- ja terveysala sekä tekniikka- ja liikenne. Näillä neljällä koulutusalueella tarjotaan opiskelijoille päivä- ja iltaopetusta. Koulutusohjelmia on tarjolla 64 erilaisista, joista 49 johtaa ammattikorkeakoulututkintoon ja 15 ylempään ammattikorkeakoulututkintoon. Näistä koulutusohjelmista kymmenen tutkintoa on mahdollista suorittaa englannin kielellä. Edellä mainituista englanninkielisistä tutkinnoista kahdeksan johtaa ammattikorkeakoulututkintoon ja kaksi ylempään ammattikorkeakoulututkintoon. (Metropolia Amk 2009, Opinto-opas.)

Kulttuuriala keskittyy taiteeseen, muotoiluun, musiikkiin, vaatetusalaan sekä viestintään. Kulttuurin alalla on mahdollisuus suorittaa ammattikorkeakoulututkinto, ylempi ammattikorkeakoulututkinto sekä avoimen AMK-väylän kautta yksittäisiä kursseja tai erikoistumisopintoja. Liiketalouden alalla tarjotaan opetusta eri tutkintonimikkeillä, jotka ovat European Business Administration, European Management, International Business and Logistics sekä Liiketalous. Lisäksi kahdessa tutkinnossa on mahdollisuus suorittaa ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Nämä tutkinnot ovat nimeltään hankintatoimi sekä yrittäjyys ja liiketoimintaosaaminen. (Metropolia Amk 2009, Opinto-opas.)

Sosiaali- ja terveystieteiden opetus keskittyy erilaisten hoitajien, teknikkojen tai tutkijoiden ammatilliseen kehittämiseen. Opetusta on tarjolla 21:llä eri tutkintonimikkeellä, jotka johtavat joko ammattikorkeakoulututkintoon tai ylempään ammattikorkeakoulututkintoon. Opetusta tarjotaan myös englannin kielellä. Tekniikan- ja liikenteen koulutusala on mahdollisuus suorittaa tutkinto 24:ltä eri alueelta. Tekniikan- ja liikenteen koulutusalan opinnot johtavat ammattikorkeakoulututkintoon tai ylempään ammattikorkeakoulututkintoon. (Metropolia 2009, Opinto-opas.)

Alemman ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut oppilas voi käyttää tutkintonimikettä tradenomi. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut oppilas käyttää tutkintotunnukseksi ylempi AMK- nimikettä. Molempia tutkintoja on mahdollisuus suorittaa joko päiväopiskelijana tai aikuisopiskelijana. Opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa myös avoimen ammattikorkeakoulun kautta erillisiä kursseja. Avoin ammattikorkeakouluopetus on kaikille avointa opetusta, joka tarjoaa avoimen väylän kautta samoja kursseja kuin mitä tutkinto-opiskelijatkin opiskelevat. Avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa opiskelija voi mitoittaa suorittamiensa kurssien määrän omien resurssiansa mukaan. Avoin ammattikorkeakoulun opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa oppilaitoksessa myös yksittäisiä kursseja. (Metropolia 2009, Opinto-opas.)

Oppilaitos tarjoaa myös mahdollisuuden eri alojen täydennyskoulutukseen sekä erillisesti suoritettaviin erikoistumisopintoihin. Eri alojen täydennyskoulutusta tarjotaan ammattikorkeakoulun opetusta tarjottavilta aloilta. Täydennyskoulutus tarjoaa mahdollisuuden itsensä kehittämiseen sekä erilaisten tietojen ja taitojen ylläpitoon sekä päivittämiseen. Erikoistumisopinnot

ovat ammatillisia täydennyskoulutuksia, jotka on mahdollista lukea osaksi ylempää ammattikorkeakoulututkintoa myöhemmin niin haluttaessa. (Metropolia 2009, Opinto-opas.)

3.2 Oppilaitoksen toiminta-ajatus ja visio

Metropolia Ammattikorkeakoulun toiminta-ajatuksena on edistää osaamista ja oivallusta tulevaisuuden tekemiseen. Metropolia Ammattikorkeakoulun visio vuonna 2014 on olla Suomen arvostetuin ammattikorkeakoulu ja uudistumiskykyisin oppimisyhteisö. (Metropolia Ammattikorkeakoulu, 2010.)

Metropolia Ammattikorkeakoulu arvostaa asiantuntijuutta ja suhtautuu siihen intohimoisesti. Oppilaitos pyrkii jatkuvasti uudistamaan omaa toimintaansa ja samalla ympäröivää yhteiskuntaa. Tarkoituksena on uudistua määrätietoisesti, vahvistaa omaa toimintaa sekä luoda kunnianhimoinen, henkilökunnasta ja opiskelijoista muodostuva korkeakouluyhteisö. Oppilaitoksen kaikki toiminta tähtää korkeaan laatuun. Tähän tavoitteeseen päästään parhaiten hyvällä yhteistyöllä oman organisaation sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Huipputulokset syntyvät yhdessä tekemisestä. Oppilaitos korostaa yhteisöllisyyttä voimavarana. Tarkoituksena on, että kaikki arvostavat toisiaan, luottavat toisiinsa ja kohtelevat toisiaan tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Tarkoituksena on edistää dialogia, joka edistää yhteisen ymmärryksen syntymistä korkeakouluyhteisössä ja sen tavoitteista. Toimintatapana on edistää avoimuutta ja yhteisön avoimuus on keskeinen osa laadukasta työ- ja opiskelukulttuuria. Tiedonvälitys on avointa ja tehdyt päätökset ovat kaikkien saatavilla. Avoimuus tarkoittaa myös halua käydä ennakoivaa, joustavaa ja avointa dialogia ympäröivän yhteiskunnan kanssa. (Metropolia Ammattikorkeakoulu, 2010.)

4 TUTKIMUSONGELMA JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

4.1 Kehittämistehtävän tavoitteet ja rajaus

Tämän kehittämistehtävän tarkoituksena on kehittää Metropolia Ammattikorkeakoulun johdon laskentatoimen erikoistumisopintoja. Kehittämistehtävässä toteutetaan kysely Metropolia Ammattikorkeakoulun johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen opiskelijoille ja haastatellaan ao. opetuksen vastuuhenkilöitä sekä kartoitetaan Etelä-Suomen alueella sijaitsevien muiden ammattikorkeakoulujen, korkeakoulujen sekä yksityisellä sektorilla toimivien oppilaitosten opintotarjontaa laskentatoimessa. Kehittämistehtävän tavoitteena on luoda Metropolia Ammattikorkeakoulun johdolle päätöksenteon tueksi sekä materiaalia että ehdotus laskentatoimen opintojen kehittämiseksi. Kehittämistehtävässä toteutetun ehdotuksen sekä materiaalin avulla johdolla on mahdollisuus suunnitella tulevina vuosina Metropolia Ammattikorkeakoululle sen vision ja toiminta-ajatuksen kattavia laadukkaita laskentatoimen opintokokonaisuuksia.

Tarjoamalla laaja-alaista sekä käytännönläheistä opetusta ammattikorkeakoululla on mahdollisuus tehdä opetuksen sisältöjään tunnetuiksi ja lisätä oppilaitoksen mainetta Etelä-Suomen alueella, kuten oppilaitoksen visiossa on mainittu. Tässä kehittämistehtävässä keskitytään analysoimaan laskentatoimen kokonaisuuksiin kuuluvia opintoja. Muiden kuin laskentatoimen opintokokonaisuuksien opetustarjonta jätetään tämän kehittämistehtävän ulkopuolelle. Tässä kehittämistehtävässä laskentatoimen opetus koostuu eri oppilaitosten tarjoamasta mm laskentatoimen, johdon laskentatoimen, rahoituksen sekä tilintarkastuksen opinnoista.

Työn teoriaa sekä laskentatointa ja sen merkitystä yrityksen toiminnalle on käsitelty työn alussa kappaleessa 2. Yliopistoissa sekä osassa ammattikorkeakouluja laskentatoimen opetukseen liittyy kiinteästi rahoituksen opetus. Yrityksen laskentatoimen toimintojen osaaminen ja yrityksen rahoitustilanteen ymmärtäminen luovat pohjan yrityksen kannattavalle toiminnalle. (Salmi 2004, 80–81.)

4.2 Tutkimuskysymykset

Tämän kehittämistehtävän tutkimuskysymykset selvittävät johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen oppilaiden mielipiteitä sekä muissa oppilaitoksissa tarjottavaa laskentatoimen pääaineopintoja. Tutkimuskysymykset auttavat tutkijaa muodostamaan kokonaiskäsityksen tarjottavasta laskentatoimen opintotarjonnasta. Tutkimuskysymyksiin saatujen vastausten avulla tutkijalla on mahdollisuus tehdä esitysehdotus oppilaitoksen johdolle laskentatoimen opintojen kehittämisestä.

- Mihin johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen osioihin oppilaat ovat olleet tyytyväisiä / tyytymättömiä?
- Sisältyykö johdon laskentatoimen erikoistumisopintoihin kursseja, joita pitäisi lisätä tai poistaa opintokokonaisuudesta?
- Pitäisikö johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen kurssien sisältöjä muuttaa jollain muulla tavalla?
- Millainen opintotarjonta on Metropolia Ammattikorkeakoulun vision mukaista?

4.3 Tutkimuksen keskeisimmät käsitteet

Jokaisessa tutkimuksessa tutkijan tulee määrittää tutkimuksessa käytetyt keskeisimmät käsitteet. Tutkijan määritelmien tulee rajata ja täsmentää käsitteen merkitys, antaa käsitteelle sisältö, luoda normit käsitteiden käytölle ja sitoa yhteen käsite ja siitä käytettävä termi. Määritelmän tulee olla mahdollisimman tiivis ja looginen eikä niitä saa ilmaista negatiivisin termein, epäselvästi tai puhekielellä. Käsitteiden määrittelyssä termit tulee analysoida ja jäsenellä. (Soininen 1995, 58–59.)

Tämän tutkimuksen keskeisempien käsitteiden merkitystä on määriteltävä lukijalle seuraavissa lauseissa.

- Kvantitatiivinen tutkimus on määrällinen tutkimusmenetelmä, jolloin tutkimustulokset ovat tulkittavissa tilastollisin menetelmin.

- Kvalitatiivinen tutkimus on laadullinen tutkimus, jossa tutkija tulkitsee tuloksia ymmärtämisen ja prosessien kautta.
- Oppiminen on tiedonhankintaprosessi.
- Laskentatoimi rekisteröi yrityksen toiminnan keskeiset luvut, joiden perusteella laaditaan erilaisia laskelmia ja raportteja yrityksen sekä sen sidosryhmien käyttöön.
- Opintotarjonta tässä kehittämistehtävässä koostuu oppilaitoksen laskentatoimen pääaineopinnoista.

4.4 Tutkimusmetodi

Marjaana Soininen jakaa tutkimustyytit kolmeen ryhmään. Ensimmäinen ryhmä on nimeltään kokeelliset tutkimukset, joita ovat laboratoriokokeet, kenttäkokeet sekä kokeelliset simuloinnit. Toinen ryhmä on ei-kokeelliset tutkimukset, joita ovat kenttätutkimukset, Survey-tutkimukset, tietokonesimuloinnit sekä tapaustutkimukset. Kolmas ryhmä on nimeltään muut tutkimustyytit, joihin kuuluvat toimintatutkimus, elämäkertatutkimus, muistelutyö, kehitystutkimus sekä korrelaatiotutkimus. Marjaana Soininen on jaotellut tutkimustyytit kokeellisiin ja ei-kokeellisiin tutkimuksiin. Tutkimustyytin valintaan vaikuttaa tutkimuksen tavoite, tutkimuksen aihepiiri sekä tutkimusolosuhteet ja tutkimuksessa käytettävät tutkimusmenetelmät. (Soininen 1995, 75–90.)

Wilfred Carr ja Stephen Kemmis Deakin yliopistosta Australiasta loivat 1980-luvulla kriittisen toimintatutkimuksen perinteen, johon he olivat saaneet vaikutteita Jürgen Habermasin 1970-luvulla luomista teorioista. Jürgen Habermas on vuonna 1974 julkaistussa teoksessaan *Theorie und Praxis* osoittanut kiinnostusta käytännön ja teorian yhdistämisestä. Hän esitti tuolloin näkemyksensä kriittisen tutkimuksen teorian mukaisena. Habermas sanoo, että teoria tiedon yhteiskunnallisista intresseistä on lähtenyt liikkeelle kritiikistä. Hänen mukaansa jokaisessa tutkimuksessa on mukana aina jonkinlainen intressi, joka on johtanut tutkimuksen syntyyn. Habermas jakaa intressit kolmeen kategoriaan. Hänen mukaansa intressit ovat tekninen intressi, praktinen intressi ja emansipatorinen intressi. Teknisen intressiin mukaan ihmisen pyrkimyksenä on uusintaa oma fyysinen ja aineellinen olemassaolonsa. Praktisen intressin mukaan ihminen sosiaalistuu yhteiskuntaan ja emansipatorisen intressin mukaan tarkoituksena on vapauttaa ihmisen toiminta ulkoisista ja sisäisistä pakoista. Habermasin mukaan tämä intressi ohjaa

ihmisen itsereflektoitumiseen, joka laajentaa ja säilyttää ihmisen itsemääräämisoikeutta. (Heikkinen & Huttunen & Moilanen 1999, 155–165.)

Carr ja Kemmis ovat soveltaneet Habermasin intressiteorioita kasvatustieteellisessä toimintatutkimuksessa, mutta heidän mukaansa tutkija tekee sisällöllisen valinnan, joka ei ole tieteellisesti perusteltavissa oleva teoreema. Carrin ja Kemmisin mukaan kriittinen teoria pyrkii muuttamaan yhteiskunnallista käytäntöä. Ensin muodostetaan kriittisiä teoreemoja, toiseksi valituksen organisaatiot soveltavat teoreemoja. Kolmanneksi valitaan käytäntöön soveltuva strategia ja taktiikka, joiden valinnan jälkeen aloitetaan poliittinen kamppailu. Heidän mukaansa toimintatutkimus voi käydä läpi kaikki nämä kolme erillistä vaihetta. Heidän mukaansa toimintatutkimus on kriittistä yhteiskuntatiedettä, jolloin itse toimijoista tulee tutkijoita. (Heikkinen ym. 1999, 165–171.)

Carr ja Kemmis ryhmittelevät kriittisen toimintatutkimuksen kolmeen eri lohkoon. Nämä lohkot ovat tekninen, praktinen ja kriittinen. Teknisessä toimintatutkimuksessa päämääränä on tuottaa uusia löydöksiä tutkimuskirjallisuuteen. Praktisessa toimintatutkimuksessa tutkijat ovat ulkopuolisia ja he pyrkivät auttamaan ongelmien havaitsemisessa. Praktisessa toimintatutkimuksessa käydään arvokeskustelua päämääristä. Kriittinen eli emansipatorinen toimintatutkimus tutkii tapoja, perinteitä, kontrollirakenteita ja byrokraattisia rutiineja. Kriittinen toimintatutkimus auttaa näkemään toimintamahdollisuuksia toiminnan muuttamiseksi demokraattisemmaksi. Nykyisin tutkijat ovat sitä mieltä, että toimintatutkimus saattaa sisältää osia kaikista näistä kolmesta portaasta. (Heikkinen ym. 1999, 165–171.)

Toimintatutkimus pyrkii muuttamaan todellisuutta sitä tutkimalla ja tutkimaan todellisuutta sitä muuttamalla. Toimintatutkimuksen tarkoituksena on tuottaa käyttökelpoista tietoa erilaisien käytäntöjen kehittämiseksi. Toimintatutkimusten toteutus on yleensä määritelty erilaisten tutkimus- tai kehittämisprojektien toimintasuunnitelmissa ja siihen käytetty aika on rajattu etukäteen. Tarkoituksena on suunnitella ja kokeilla uusia toimintatapoja sekä saattaa niitä käytäntöön. (Heikkinen ym. 2007, 15–17.)

Toimintatutkimukset voidaan jakaa niiden vaikuttavuuden mukaan viiteen eri analyysitasoon. Näitä eri tasoja ovat yksilötaso, ryhmätaso, ryhmien väliset suhteet, organisaatiotaso ja alueel-

lisen verkoston taso. Näitä edellä mainittuja eri tasoja vertailemalla voidaan todeta, että toimintatutkimuksella on mahdollista kehittää omia työmenetelmiä, mutta laajimmillaan sen vaikutus ulottuu yhteiskunnan eri toimintoihin ja poliittisiin päätöksiin. Oppilaitoksissa sovelletaan usein organisaatiotason toimintatutkimusta. Silloin oppilaitokselle määritellään pitkän aikavälin toimintaperiaatteet ja niiden luomisessa oppilaitoksissa käydään laajaa keskustelua työtavoista ja erilaista menetelmistä. Toimintatutkimus toimii syklisesti ja tutkimuksen kohteen toimintaa parannetaan useiden suunnittelu- ja kokeilusyklien avulla. Menetelmä toimii spiraalisesti ja toimintatutkimuksesta muodostuu kokeilujen ja tutkimuksen vuorovaikutuksesta laajeneva spiraali. Edellinen kokeilu vaikuttaa aina seuraavaan tutkimukseen ja sen tuloksiin. Toimintatutkimuksen tavoitteita ja osallistuvuutta on mahdollisuus painotta eri tavoin eri tutkimuksissa. (Heikkinen ym. 2007, 17–19.)

Toimintatutkimukseen osallistuva tutkija osallistuu tutkimansa yrityksen tai yhteisön toimintaan ja toimintatutkimuksessa tutkijan tehtävänä on saada aikaan muutos, joka kehittää tutkitavan yrityksen tai yhteisön toimintaa. Toimintatutkimus on osallistuvaa tutkintaa, joka tulkitsee tutkimusyhteisön toimintaa osallistujan ja vaikututtajan näkökulmasta. Toimintatutkimuksessa tutkijan omat havainnot vaikuttavat toimintatutkimuksen tulosten muotoutumiseen, koska tutkijan omat kokemukset ovat osa aineistoa. Toimintatutkimus pyrkii kehittämään sekä tutkijan että muiden tutkimukseen osallistuvien tahojen tietoja, käytännöllistä osaamista että asiantuntemusta. (Heikkinen ym. 2007, 22.)

Tämä tutkimus toteutetaan toimintatutkimuksena, jonka avulla pyritään lisäämään kohdeyrityksen eli Metropolia Ammattikorkeakoulun tietoa muissa oppilaitoksissa tarjolla olevista laskentatoimen pääaineopinnoista. Tarkoituksena on tarkastella laskentatoimen nimikkeellä tarjottavien opintojen sisältöjä. Tutkimuksesta saatujen tulosten avulla on tarkoituksena kehittää Metropolia Ammattikorkeakoululle esitys laskentatoimen opintoihin tehtävistä muutoksista opintojen kehittämiseksi.

4.5 Tutkimuksen tavoitteet ja kohderyhmä

Tämän tutkimuksen tavoitteena on saada kerättyä oppilaitoksen liiketoimintaklusterin vastuuhenkilöille tietoja muissa tutkimuksen kohteeksi valituissa yliopistoissa, ammattikorkeakou-

luissa, aikuiskoulutuskeskuksissa sekä avoimilla markkinoilla tarjottavasta laskentatoimen opetuksesta. Metropolia Ammattikorkeakoulun laskentatoimen erikoistumisopinnojen oppilaille on järjestetty kysely, jonka avulla saadaan analysoitua oppilaitoksen opiskelijoiden mielipiteitä toteutetuista laskentatoimen erikoistumisopinnoista (liite 1).

Tutkimuksen kohteeksi on valittu mahdollisimman monipuolinen otanta Etelä-Suomen alueella toimivista oppilaitoksista. Valintakriteerinä pidettiin nykyistä pääkaupunkiseudun työssäkäyntialuetta. Laskentatoimen opetus koostuu useimmissa oppilaitoksissa liikekirjanpidon, tuloslaskennan, yrityksen rahoituksen, verotuksen sekä yrityksen tilintarkastuksen opinnoista. Joissakin oppilaitoksissa kirjanpidon yhteydessä käsitellään erikseen yrityksen sisäistä ja ulkoista laskentaa sekä raportointia. Opetustietojen havainnoimisen sekä kyselytutkimuksen lisäksi tutkija on haastatellut viidessä eri tilitoimistossa työskentelevää laskentatoimen ammattilaista, jotka ohjaavat työssään nuorempia kollegoja. Tilitoimistot on valittu mukaan satunnaisotannalla tutkijan työhistorian aikana kertyneistä tilitoimistokontakteista. Jokaiselle haastateltavalle on esitetty samat avoimet kysymykset (liite 2).

Tutkija tekee haastattelujen sekä muiden oppilaitosten opintotarjonnan havainnointien perusteella oppilaitokselle kehittämisehdotuksen ammattikorkeakoulun laskentatoimen syventäviksi opinnoiksi ylemmän tutkinnon opintoihin. Tutkija analysoi oppilaitokselle kyselytutkimuksen ja haastattelujen perusteella esille tulevat asiat. Tutkija haastattelee Metropolia Ammattikorkeakoulun liiketoimintaklusterin koulutuspäällikköä sekä työpaikkaohjaajaa kehittämistehtävän esitysten toteuttamismahdollisuuksista (liite 3). Tutkimuksen avulla oppilaitoksessa on mahdollisuus käyttää saatuja tietoja hyödyksi uudistettaessa oppilaitoksessa tarjottavaa laskentatoimen opetusta. Tämä on erityisen tärkeää päivitettäessä ylemmän ammattikorkeakoulun laskentatoimen opintotarjontaa, koska Metropolia Ammattikorkeakoulu toimii pääkaupunkiseudulla laskentatointa opettavana oppilaitoksena. Haaga-Helia ammattikorkeakoulun, Laurea ammattikorkeakoulun sekä Metropolia Ammattikorkeakoulun laskentatoimen syventävät opinnot tuotetaan Metropolia-issa. Oppilaitoksen visiona on olla Suomen arvostetuin ammattikorkeakoulu ja uudistumiskykyisin oppimisyhteisö vuonna 2014. Edellä mainitusta syystä johtuen on ensiarvoisen tärkeää kehittää jatkuvasti oppilaitoksen laskentatoimen opintotarjontaa.

5 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN AIKATAULU JA MENETELMÄT

5.1 Kehittämistehtävän aikataulu

Tämän kehittämistehtävän alkukeskustelut on käyty Metropolia Ammattikorkeakoulussa lokamarraskuussa 2008. Marras-joulukuu 2008 ja tammikuu 2009 kuluivat tutkijan tutustuesssa erilaisiin teorioihin sekä oppilaitoksia ohjaavien lakien ja asetusten sekä määräysten sisältöihin. Lakien, asetusten sekä määräysten lisäksi tutkija keräsi aineistoa Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä opetushallituksen ohjeistuksista. Nämä kaikki ohjaavat ammattikorkeakouluopetuksen ja korkeakouluopetuksen sekä muiden alalla toimivien yhteisöjen toimintaa Suomessa.

Seuraavaksi helmi-maaliskuussa 2009 tutkija keskittyi keräämään aineistoa eri oppilaitoksista tutkimalla niiden opinto-oppaita sekä Internet-sivuja, joilla on tietoa kunkin oppilaitoksen yleisestä toiminnasta. Eri oppilaitosten opinto-oppaissa on esitetty kurssien käytäntöjä, opetusmateriaalia sekä kurssiin kuuluvat tehtävät. Aineisto koostui ensin oppilaitoksen statuksen selvittämisestä oppilaitosten asetelmassa. Tutkija keräsi aineistoa ensin eri oppilaitosten laskentatoimen opetuksen sisällöistä ja oppilaitosten asettamista vaatimuksista kurssien suorittamisjärjestyksestä ja muuta tietoa opetukseen vaikuttavista seikoista.

Huhtikuusta kesäkuuhun 2009 tutkija analysoi eri oppilaitoksista kerättyä aineistoa ja valmisti syksyllä 2009 pidettävän viitekehysesitelmän aineistoa. Syksyllä 2009 tutkija haastatteli viittä tilitoimistossa työskentelevää laskenta-alan ammattilaista ja analysoi myös heiltä haastattelujen perusteella saadut tiedot. Viitekehysesitelmässä saadun palautteen perusteella tutkija keskittyi vielä tarkentamaan kehittämistehtävässä käytettävää teoriapohjaa sekä analysoi haastattelujen tuloksia. Tutkija toteutti Metropolia Ammattikorkeakoulun johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen opiskelijoille kyselyn. Talvella 2009–2010 tutkija päivitti oppilaitosten opintotarjonnasta tehtyjä taulukoita sekä suunnitteli haastatteluissa ja taulukoista saadun tiedon pohjalta ehdotuksen opintojen muutoksista johdon laskentatoimen erikoistumisopintoihin ylempää ammattikorkeakoulututkintoa varten. Eri oppilaitoksista kerätty tieto tallennettiin

Microsoftin Excel-työkirjoihin ja haastattelut kirjoitettiin puhtaiksi Word-dokumenteiksi. Ennen työn loppuunsaattamista tutkija haastatteli Metropolia Ammattikorkeakoulun koulutuspäällikköä sekä työpaikkaohjaajaa ja esitti oppilaitoksen edustajille kehittämistehtävässä esille tulleet muutostarpeet laskentatoimen opetuksessa. Tutkimuksen tulokset on esitetty opinnäyte-työseminaarissa keväällä 2010.

5.2 Tutkimusmenetelmät

Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus nähdään usein keskenään kilpailevina menetelminä. Näissä vertailuissa tutkija halutaan sitoa luonnontieteiden yleistävien teorioiden malleihin. Kvalitatiivisen eli laadullisen ja kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen perusprosessit ovat samanlaisia. Kvantitatiivisen tutkimuksen analyysit ovat kuitenkin helpommin yksilöitäviä kuin kvalitatiivisen tutkimuksen tulokset. Kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimuksen vaiheet erottuvat kuitenkin toisistaan selvästi. Tämä johtuu kvantitatiivisen tutkimuksen rajattomasta aineistosta, koska laskeminen perustuu tarkoin rajattuun aineistoon. Kvalitatiivisen aineiston tulkinnassa tutkijan omat havainnot ja tutkinnan alueiden rajaukset heijastuvat tutkimuksen tuloksiin. (Mäkelä 1992, 42–46.)

Kvantitatiivisen tutkimuksen tutkimusote on positivismin nojautuva tutkimuksen muoto ja tutkimus pyrkii kvantifioimaan eli määrällistämään saadut tulokset sekä ilmiöt. Kvantitatiivisen tutkimuksen tuloksia voidaan analysoida ja käsitellä tilastomatematisin menetelmin. Tutkimuksen pyrkimyksenä on tutkimuksen tulosten ja muuttujien objektiivinen tulkinta. Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla ei ole mahdollista helposti tulkita ilmiöitä tai ymmärtää niitä. Joidenkin tutkijoiden mm Päiväsalon mukaan kvantitatiivisen tutkimuksen positivisti-nen suuntautuminen on aiheuttanut tutkimuksen kohteiden ja niissä käytettävien metodien yksipuolistumista. (Soininen 1995, 34.)

Toimintatutkimuksen tavoitteena on toiminnan kehittäminen sekä uuden tiedon esille tuominen tutkimuksen seurauksena. Toimintatutkimusta voidaan pitää strategiana, jonka mukaan tutkimuksen sisältö muotoutuu tutkimuksen kohde-alueen mukaisesti. Toimintatutkimuksen keskeisenä tarkoituksena on nähty tutkimuksen tekijän pyrkiminen reflektiiviseen ajatteluun. Reflektiivisen ajattelun katsotaan parantavan toimintatapoja, koska reflektioijan ajatellaan tar-

kastelevan itseään ulkopuolisena henkilönä. Toimintatutkimuksen sykliset prosessit muodostavat tutkimuksen kuluessa spiraalin, joka kuvaa tutkimuksen toiminnan ja ajattelun syklejä. Suunnittelun, toiminnan, havainnoinnin, reflektoinnin sekä uudelleensuunnittelun syklit muodostavat toimintatutkimuksen. (Heikkinen ym. 1999, 33–37.)

Tämä tutkimus toteutettiin toimintatutkimuksena. Tutkija on saanut tehtävän annettuna Metropolia Ammattikorkeakoulun Liiketoimintaosaamisen klusterin koulutuspäälliköltä syksyllä 2008. Tutkija on kerännyt Etelä-Suomen alueella sijainneiden yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, aikuiskoulutuskeskusten sekä muiden toimijoiden julkaisemat tiedot laskentatoimen eri osa-alueiden pääaineen opintomahdollisuuksista ja analysoinut ne. Lisäksi tutkija on suorittanut Metropolia Ammattikorkeakoulun laskentatoimen erikoitumisopintojen opiskelijoille kyselyn, haastatellut viittä tilitoimistoissa työskentelevää laskentatoimen ammattilaista, jotka ohjaavat oman työnsä ohella nuorempia laskentatoimen parissa työskenteleviä kollegoita. Tutkija on analysoinnin kohteena olevista oppilaitoksista kerätyn tiedon sekä haastattelujen pohjalta saadun aineiston. Samalla tutkija on tehnyt Metropolia Ammattikorkeakoululle ehdotuksen oppilaitoksen laskentatoimen ylemmän korkeakoulututkinnon opintojen kehittämistä. Lisäksi tutkija on haastatellut oppilaitoksen koulutuspäällikköä sekä työpaikkaohjaajaa kehittämistehtävän tuloksien täytäntöönpanosta ja saaduista tuloksista.

5.3 Kehittämistehtävän toteutus

Kehittämistehtävässä perehdyttiin Etelä-Suomessa toimivien yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, aikuiskoulutuskeskusten sekä alalla toimivien muiden oppilaitosten laskentatoimen opintotarjontaan. Laskentatoimen opintotarjonta koostuu useissa eri oppilaitoksissa kirjanpidon, tilinpäätöksen, rahoituksen sekä tilintarkastuksen opinnoista. Kaikki oppilaitosten ilmoittamat tiedot kerättiin Microsoftin Excel-taulukoihin, joiden avulla kerätyistä tiedoista saatiin tulostettua ohjelmasta erilaisia graafeja. Oppilaille tehdyn kyselylomakkeen tiedot on analysoitu ja toiveet kartoitettu (liite 1). Tilitoimistojen työpaikkaohjaajien haastattelut on kirjoitettu puhtaiksi Word-dokumenteiksi (liite 2). Metropolia Ammattikorkeakoulun koulutuspäällikön sekä työpaikkaohjaajan haastattelun avoimet kysymykset ovat liitteessä 3. Yliopistoista kerätyt tiedot löytyvät liitteistä 4-8, ammattikorkeakouluista kerätyt tiedot löytyvät liitteistä 9-

12, aikuiskoulutuskeskuksista kerätyt tiedot löytyvät liitteistä 13–15 ja muiden oppilaitosten opetustarjonnasta kerätyt tiedot löytyvät liitteistä 16–17 .

Tutkija valitsi tutkimuksen kohteiksi 14 opetusta toteutettavaa instituutiota pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueen perusteella. Etelä-Suomen alueelta tarkastelun kohteeksi valittiin yliopistoista ruotsinkielinen Hanken Svenska Handelshögskolan, Helsingin kauppakorkeakoulu, Turun kauppakorkeakoulu, Tampereen yliopisto sekä Lappeenrannan teknillinen yliopisto. Näissä kohteeksi valituissa yliopistoissa laskentatoimen opintotarjonta oli laajinta. Ammattikorkeakouluista tutkimukseen otettiin mukaan Metropolia Ammattikorkeakoulun lisäksi Haa-ga-Helia ammattikorkeakoulu, Hämeen ammattikorkeakoulu sekä Laurea ammattikorkeakoulu. Nämä ammattikorkeakoulut ovat toimineet Etelä-Suomen alueella useita vuosia ja opintotarjonta on runsasta myös muilla alueilla. Aikuiskoulutuskeskuksista tutkimukseen valittiin mukaan Aikuiskoulutuskeskus Adulta Oy, Edupoli sekä Hyvinkään-Riihimäen Aikuiskoulutuskeskus. Nämä aikuiskoulutuskeskukset toimivat myös monilla eri osa-alueilla. Muista laskentatoimen alan opetusta tarjoavista toimijoista valittiin mukaan Markkinointi-instituutti sekä Suomen Taloushallintoliitto ry. Nämä molemmat toimijat ovat toimineet useita vuosia ja järjestävät erilaisia koulutustilaisuuksia tai kursseja monilla eri osa-alueilla.

6 KARTOITUKSEN KOHTEET

Tässä kappaleessa on esitetty jokaisesta kohteena olevasta oppilaitoksesta pieni yhteenveto, jossa on kerrottu oppilaitoksen toimintatavoista, tarjottavasta opetuksesta yleisesti sekä yksityiskohtaisemmin tarkastelun kohteeksi valituista laskentatoimen opinnoista. Kappale on jaettu neljään alakappaleeseen, joissa opetustarjonta on jaettu yliopisto-opetukseen, ammattikorkeakouluopetukseen, aikuiskoulutuskeskuksiin sekä muuhun Suomessa erilaisissa oppilaitoksissa ja yrityksissä tarjottavaan opetukseen. Näissä kussakin kappaleessa käsitellään omilla kappaleilla jokaista oppilaitosta, joista tietoja on kerätty ja analysoitu.

6.1 Yliopisto-opetus

Kuten kappaleessa 3.5 Yliopistotutkintoja koskeva lainsäädäntö -nimisessä kappaleessa on aiemmin selvitetty, niin Suomessa opiskelija voi suorittaa yliopistossa alemman korkeakoulututkinnon eli kandidaatin tutkinnon tai ylemmän korkeakoulututkinnon eli maisterin tutkinnon. Kandidaatin tutkinnon laajuus on 180 opintoviikkoa ja maisterin tutkinnon laajuus on 120 opintoviikkoa. Opiskelijan tulee suorittaa ensin alempi korkeakoulututkinto, jonka jälkeen opiskelija hakee opiskelemaan maisterin ohjelmaan. Näiden lisäksi yliopistossa on mahdollista suorittaa tieteellisinä jatkotutkintoina joko lisensiaatin tai tohtorin tutkinto. Tohtorin- ja lisensiaatintutkinnot voidaan suorittaa Suomessa ainoastaan yliopistossa. Suomessa on käytössä kaksiportainen tutkintojärjestelmä, jolloin yliopisto-opiskelijat suorittavat ensin alemman korkeakoulututkinnon ja sen jälkeen ylemmän korkeakoulututkinnon. (Opetusministeriö 2010, Opiskelu ja tutkinnot yliopistossa.)

Suomessa kauppatieteen alalla voi suorittaa tutkinnon neljällä eri nimikkeellä. Nämä nimikkeet ovat kauppatieteiden kandidaatin tutkinto, kauppatieteiden maisterin tutkinto, kauppatieteiden lisensiaatin tutkinto sekä kauppatieteiden tohtorin tutkinto. Nämä tutkinnot on mahdollista suorittaa yhdeksässä eri yliopistossa, jotka ovat Helsingin kauppakorkeakoulu, Jyväskylän yliopisto, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Oulun yliopisto, Hanken Svenska Handelshögskolan, Tampereen yliopisto, Turun kauppakorkeakoulu, Vaasan yliopisto sekä Åbo Akademi. (Opetusministeriö, 2009. Luettelo yliopistojen koulutusaloista, tutkintojen nimistä ja yliopistoista, joissa tutkintoja voidaan suorittaa.)

Tämän kehittämistehtävän kohteeksi on valittu viisi yliopistoa, joissa on mahdollista suorittaa kauppatieteellisen alan tutkinto. Kohteeksi valittujen yliopistojen sekä niiden laskentatoimen opintotarjontaa on kuvattu pääpiirteittäin seuraavissa luvuissa. Jokaisen yliopiston laskentatoimen opintojen sisältö on kerätty erillisiin Excel-taulukoihin, jotka ovat työn liitteinä.

6.1.1 Hanken Svenska Handelshögskolan

Hanken Svenska Handelshögskolan on nimensä mukaisesti ruotsinkielinen kauppakorkeakoulu ja se on perustettu vuonna 1909. Oppilaitoksella on opetusta Helsingissä ja Vaasassa. Oppilaitoksessa opiskelijoilla on mahdollisuus opiskella 11 eri koulutusohjelmassa ja seitsemää eri kieltä. Kandidaatti opinnoissa opetus tapahtuu ruotsin kielellä, mutta maisteriohjelmassa opiskelijalla on mahdollisuus valita suorittaako hän opinnot ruotsin vai englannin kielellä. Oppilaitoksen tarjoamat pääaineet ovat johtaminen ja organisointi, kansantaloustiede, logistiikka ja yritysmaantiede, markkinointi, laskentatoimi, rahoitus, taloudellinen politologia, tietojenkäsittely, tilastotiede, yrittäjyys ja johtaminen sekä yritys juridiikka. Oppilaitoksessa on mahdollisuus suorittaa useita englanninkielisiä maisteriohjelmiä. Opiskelijoilla on mahdollisuus opiskella samoja pääaineita sekä Helsingin että Vaasan toimipisteissä. Oppilaitos tarjoaa opetusta myös avoimen yliopiston väylän kautta. Silloin opiskelijalla on mahdollisuus opiskella Hankenilla yksittäisiä kursseja tai päivittää erillisillä luentosarjoilla aikaisempia opintojaan. (Hanken 2009, Kurser och studieplaner.)

Hanken Svenska Handelshögskolan tarjoaa laskentatoimen opintokokonaisuuden alla opintoja sekä kauppatieteiden kandidaatin että kauppatieteiden maisterin ohjelmiin. Kandidaatin tutkintoon liittyvät laskentatoimen opinnot antavat opiskelijalle perustiedot yrityksen kirjanpidosta, budjetoinnista, kirjanpidon analysoinnista, kustannuslaskennasta sekä seurannasta, osakeyhtiön toiminnasta, konsernitilinpäätöksestä sekä IFRS-säädöksistä ja yrityksen tilintarkastuksesta. Maisteriohjelman syventävät opinnot perehtyvät yrityksen tilinpäätösten analysointiin, yrityksen johtamisen vaikutuksiin yrityksen tuloksiin, yrityksen erilaisiin raportointijärjestelmiin sekä yrityksen tietotekniikkaan laskentatoimen osa-alueella. (Hanken 2009, Kurser och studieplaner.)

Tässä kehittämistehtävässä on keskitytty kauppatieteellisistä opinnoista laskentatoimen pääaineopintoihin sekä kandidaatin että maisterin opinnoissa. Hanken Svenska Handelshögskolan laskentatoimen pääaineopintojen tiedot sekä kandidaatin että maisterin ohjelmista on kerätty erilliseen Excel-taulukkoon (liite 4).

6.1.2 Helsingin kauppakorkeakoulu

Helsingin kauppakorkeakoulu on Suomen suurin kauppakorkeakoulu ja se on perustettu vuonna 1911. Oppilaitos toimi ulkomaisten korkeakoulujen opetusmetodien ja mallien mukaisesti. Helsingin kauppakorkeakoululla oli ollut runsaasti yhteyksiä liike-elämään ennen vuotta 1974 ja nimenmuutoksen yhteydessä perustettiin Helsingin kauppakorkeakoulun tukisäätiö, jolle osa oppilaitoksen omaisuudesta siirrettiin. (Michelsen 2001.) Vuoden 2010 alusta Helsingin kauppakorkeakoulu on ollut osa uutta Aalto-yliopistoa. Muutoksessa Helsingin kauppakorkeakoulu, Taideteollinen korkeakoulu sekä Teknillinen korkeakoulu sulautuivat yhteen ja jatkavat toimintaansa yhtenä kokonaisuutena.

Helsingin kauppakorkeakoululla on tutkimustoimintaa ja opetusta viidellä eri laitoksella, jotka ovat kansantaloustieteen laitos, kielten ja viestinnän laitos, laskentatoimen ja rahoituksen laitos, liiketoiminnan teknologian laitos sekä markkinoinnin ja johtamisen laitos. Oppilaitoksessa on mahdollisuus opiskella alempia korkeakoulutukintoja eli kandidaatin ja ylempiä korkeakoulutukintoja eli maisterin tutkintoja, osallistua tohtorikoulutukseen sekä suorittaa HSE, MBA- ja EMBA- koulutusohjelmia. Oppilaitoksessa on lisäksi mahdollista suorittaa myös yksittäisiä kursseja tai opiskella avoimen yliopiston väylän kautta yksittäisiä kursseja. Oppilaitoksella on HSE:n Pienyrityskeskus, joka toimii yhteistyössä pk-sektorin kanssa ja sen tarkoituksena on edistää pk-sektorin toimintaa ja parantaa yrittäjyyttä. Pienyrityskeskuksesta on toimintaa Helsingissä, Mikkelissä ja Pietarissa. (Helsingin kauppakorkeakoulu, opinto-opas 2009, 1-15.)

Helsingin kauppakorkeakoulu tarjoaa opetusta laskentatoimen ja rahoituksen laitoksella kolmessa eri oppiaineessa, jotka ovat laskentatoimi, rahoitus ja yritys juridiikka. Kandidaatin ohjelmassa opiskelijalla on mahdollisuus erikoistua johonkin näistä kolmesta oppiaineesta. Maisteriohjelmassa näillä kaikilla kolmella aineella on omat ohjelmansa. Taloushallinnon koulutusohjelman tavoitteena on antaa opiskelijalle perustiedot yrityksen taloudesta ja toiminnasta. Finance koulutusohjelma on kandidaatin koulutusohjelman kaltainen, mutta opetus tapahtuu pääosin englannin kielellä, tosin joidenkin kurssien opetusta pidetään suomen kielellä. Laskentatoimen maisteriohjelma pyrkii tarjoamaan opiskelijoille syvällistä asiantuntemusta yrityksen taloudesta. Laskentatoimen maisteriohjelmassa on mahdollista valita pääaineeksi joko tulos-

laskennan tai johdon laskentatoimen ohjelmat. Yritysjuridiikan maisteriohjelma keskittyy syventämään oppilaiden tietämystä yritysten taloushallinnon juridiikasta. (Hkkk 2009, 24–31; 71–94.)

Laskentatoimen opinnot antavat opiskelijalle perustiedot yrityksen laskentatoimen roolista yrityksessä, tilinpäätöksen sisällöstä, kirjanpidon teoriasta, yrityksen verotuksesta, kustannus- ja kannattavuuslaskennasta, kustannuslaskennasta, budjetoinnista sekä yrityksen tilinpäätöksen analysoinnista. Maisteriohjelman syventävät opinnot koostuvat tilinpäätösinformaatiota koskeviin lainsäädännön määräyksiin, konsernitilinpäätöksen laadintavelvollisuuksiin ja sen sisältöön, kansainvälisiin tilinpäätöskäytäntöihin, johdon laskentatoimen syventämiseen, tilintarkastuksen edellytyksiin sekä tietojärjestelmien toteutukseen ja hyväksikäyttöön. (Hkkk 2009, 24–31; 71–94.)

Tässä kehittämistehtävässä on keskitytty kauppatieteellisistä opinnoista laskentatoimen pääaineopintoihin. Helsingin kauppakorkeakoulun laskentatoimen pääaineopintojen tiedot sekä kandidaatin että maisterin ohjelmista on kerätty erilliseen Excel-taulukkoon (Liite 5).

6.1.3 Turun kauppakorkeakoulu

Turun Kauppakorkeakoulu on perustettu vuonna 1950 yrityselämän aloitteesta, jonka taustalla toimi Turun Liikemiesyhdistys. Oppilaitoksessa on mahdollisuus suorittaa viisi eri tutkintoa, jotka ovat kauppatieteiden kandidaatti, kauppatieteiden maisteri, kauppatieteiden lisensiaatti, kauppatieteiden tohtori sekä filosofian tohtori. Oppilaitoksella on opetusta myös Porin yksikössä. Tulevaisuuden tutkimuskeskuksella on toimipisteet Turun lisäksi myös Tampereella että Helsingissä. (Turun kauppakorkeakoulu 2009, 5-25.)

Oppilaitoksessa on viisi laitosta ja viisi erillislaitosta. Oppilaitoksen laitokset ovat johtamisen laitos, kielten laitos, laskentatoimen laitos, markkinoinnin laitos sekä yleisen taloustieteen laitos. Turun kauppakorkeakoulussa laskentatoimen opetus on kategorioitu kahteen ryhmään, jotka ovat tilinpäätösinformaatio ja rahoitus tai johdon laskentatoimi. Opinnot kehittävät oppilaita vaativiin laskentatoimen tehtäviin. Turun kauppakorkeakoulun viisi erillislaitosta ovat BID Innovaatiot ja yrityskehitys, CRE Tutkimus ja kehityskeskus, Porin yksikkö, Tulevaisuu-

den tutkimuskeskus sekä TUCS eli Turun tietotekniikan tutkimus- ja koulutuskeskus. (Turun kauppakorkeakoulu 2009, 5-40.)

Kandidaatin tutkintoon liittyvät laskentatoimen opinnot sisältävät kirjanpidon ja tilinpäätöksen laskennan perusteita, kirjanpidon tekemisen ja tulkinnan perustietoja, budjetoinnin-, kustannuslaskennan- ja investointilaskelmien tuottamista, yleisimpien rahoitusinstrumenttien ja niiden hinnoittelun perusteita, tulosityksikkölaskentaa ja mittareita, siirtohinnoittelua, tilinpäätöksen analysointia sekä yrityksen konsernilaskentaa ja verotusta. Maisteriohjelman syventävät opinnot koostuvat johdon laskentatoimen rooleista, tilinpäätöksen analysoinnista, toimintolaskennasta ja tuloskortista, kansainvälisen laskennan erityisalueista, tilinpäätösinformaation teoriasta, tilintarkastuksen tarkoituksesta ja tehtävistä, riskienhallinnan perusteista, investointilaskelmista sekä johdon laskentatoimen ja valvonnan merkityksestä. (Turun kauppakorkeakoulu 2009, 5-40.)

Tässä kehittämistehtävässä on keskitytty kauppatieteellisistä opinnoista laskentatoimen pääaineopintoihin. Turun kauppakorkeakoulun laskentatoimen pääaineopintojen tiedot sekä kandidaatin että maisterin ohjelmista on kerätty Excel-taulukoon (liite 6).

6.1.4 Tampereen yliopisto

Tampereen yliopisto on aloittanut toimintansa Helsingissä vuonna 1925 Kansalaiskorkeakoulu-nimellä. Oppilaitos muutti Tampereelle vuonna 1960 ja vuonna 1966 sen nimeksi muutettiin Tampereen yliopisto. Tampereen yliopistossa on kuusi tiedekuntaa ja sen lisäksi yhdeksän erillistä laitosta. Oppilaitoksen tiedekunnat ovat humanistinen tiedekunta, informaatiotieteiden tiedekunta, kasvatustieteiden tiedekunta, kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunta, lääketieteellinen tiedekunta sekä yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Tampereen yliopistolla toimivat erillislaitokset ovat kirjasto, yhteiskuntatutkimuksen instituutti, yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, lääketieteellisen teknologian instituutti (IMT), terveystieteen laitos, täydennyskoulutuskeskus (TYT), kielikeskus, tietokonekeskus sekä solu- ja kudosteknologiakeskus Regea. Oppilaitos järjestää opetusta yhdeksällä koulutusosalalla. Tampereen yliopisto toimii myös Hämeenlinnassa, Porissa, Seinäjoella, Valkeakoskella ja Virroilla. (Tampereen yliopisto 2009, Yliopiston esittely.)

Tampereen yliopiston taloustieteen tiedekuntaan kuuluu neljä laitosta. Nämä laitokset ovat johtamistieteiden laitos, oikeustieteiden laitos, taloustieteiden laitos sekä yhteiskuntatieteiden laitos. Tampereen yliopiston taloustieteiden laitoksella opiskelijalla on mahdollisuus valmistua kauppaja- ja hallintotieteiden kandidaatiksi, maisteriksi, lisensiaatiksi tai tohtoriksi. Kauppateiden kandidaatin- ja maisterin opintojen pääaineita ovat kansantaloustiede, yrityksen taloustiede, laskentatoimi, markkinointi, yrityksen hallinto, yritysjuridiikka, vero-oikeus sekä vakuutustiede. Oppilaitos suosittaa taloustieteiden opiskelijan tutustuvan oman tiedekunnan opintotarjonnan lisäksi oppilaitoksen muiden tiedekuntien opintotarjontaan. (Kauppaja- ja hallintotieteiden tiedekunta 2008, 204–222.)

Tampereen yliopiston taloustieteiden laitos tarjoaa laskentatoimea pääaineena opiskeleville oppilaille opintoja sekä kauppateiden kandidaatin että kauppateiden maisterin ohjelmiin. Kandidaatin tutkintoon liittyvät laskentatoimen opinnot sisältävät kirjanpidon, tilinpäätöksen ja analysoinnin perusteita, yleiskuvaa johdon laskentatoimeen, kirjanpitoprosesseja, rahoitusinstrumenttien perusteita, yrityksen arvonmäärittystä, tunnuslukujohtamista, yrityksen rahoitusrakennetta, tilintarkastuksen toteuttamista sekä siihen liittyviä menetelmiä. Kauppateiden maisterin laskentatoimen opinnot keskittyvät kandidaatin opintojen tietojen syventämiseen. Maisteriohjelman syventävät opinnot koostuvat kansainvälisten tilinpäätösstandardien merkitykseen, yksityisen ja julkisen sektorin organisaatioihin, kestävään kehitykseen ja yritys vastuuseen, tilinpäätösinformaation ja konsernitilinpäätöksen tavoitteisiin ja sisältöön. (Kauppaja- ja hallintotieteiden tiedekunta 2008, 204–222.)

Tässä kehittämistehtävässä on keskitytty kauppateellisistä opinnoista laskentatoimen pääaineopintoihin. Tampereen yliopiston laskentatoimen opintojen tiedot sekä kandidaatin että maisterin opinnoista on kerätty erilliseen Excel-taulukkoon (liite 7).

6.1.5 Lappeenrannan teknillinen yliopisto

Lappeenrannan teknillinen yliopisto on perustettu vuonna 1969. Lappeenrannan teknillisessä yliopistossa on kolme eri tiedekuntaa, jotka ovat teknillinen tiedekunta, teknistaloudellinen tiedekunta ja kauppateellinen tiedekunta. Teknillisessä tiedekunnassa opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa opintoja eri tieteenaloilla, jotka ovat energiatekniikan koulutusohjelma,

kemiantekniikan koulutusohjelma, konetekniikan koulutusohjelma, sähkötekniikan koulutusohjelma, ympäristötekniikan koulutusohjelma sekä teknillisen fysiikan ja matematiikan koulutusohjelma. Teknistaloudellisessa tiedekunnassa opiskelijoilla on mahdollista suorittaa opintoja tietotekniikan koulutusosalalla tai tuotantotalouden koulutusosalalla. Kauppätieteellinen tiedekunta tarjoaa opiskelijoille perus- ja jatko-opintoja yhdeksässä eri pääaineessa. Nämä pääaineet ovat hankintojen johtaminen, johtaminen ja organisaatiot, kansainvälinen markkinointi, laskentatoimi, rahoitus, strategiatutkimus, tietojohdaminen, yritys juridiikka sekä International Technology and Innovation Management. (Lappeenrannan teknillinen yliopisto 2008, 2-39.)

Lappeenrannan teknillisen yliopiston kauppätieteellisessä tiedekunnassa opiskelijoilla on mahdollista suorittaa sekä alempi yliopistotutkinto, kauppätieteiden kandidaatti että ylempi yliopistotutkinto, kauppätieteiden maisterin tutkinto. Lisäksi Lappeenrannan teknillisessä yliopistossa on mahdollisuus suorittaa kauppätieteiden lisensiaatin, kauppätieteiden tohtorin tai filosofian tohtorin jatkotutkinnot. Yliopistossa on monitieteellinen Technology Business Research Center (TBRC), joka edistää poikkitieteellistä tutkimusta. Kauppätieteiden maisterin ohjelmaan on mahdollisuus hakea myös erillisten tutkintokriteerien täytyessä. Lappeenrannan teknillinen yliopisto on järjestänyt erillishaun tradenomeille keväisin, jolloin tradenomeilla on mahdollisuus hakea opiskelemaan suoraan maisteriohjelmaan todistuksen perusteella. Opetusta järjestetään kolmessa eri pääaineessa, jotka ovat kansainvälinen markkinointi, yritys juridiikka ja laskentatoimi. Näiden lisäksi yliopisto järjestää kauppätieteiden täydennyskoulutusohjelmia eli KATI- ohjelmia. Kauppätieteiden täydennyskoulutusohjelmat on suunnattu merkonomeille, tradenomeille, HSO-sihteereille sekä datanomeille. Ohjelma voidaan huomioida maisterin tutkintoihin opiskelijan siirtyessä yliopistoon tutkinto-opiskelijaksi. Yliopistossa on mahdollista suorittaa myös opintokokonaisuuksia avoimen yliopiston väylän kautta. (Lappeenrannan teknillinen yliopisto 2008, Erillisvalintaopas kauppätieteet 2009, 1-23.)

Lappeenrannan teknillisen yliopiston kandidaatin tutkintoon liittyvät laskentatoimen opinnot sisältävät peruskäsitteiden kertaamista, peruslogiikan ja käsitteistön perusteita, juoksevan kirjanpidon ja tilinpäätöksen sisällön perusteita, perusteita yrityksen rahoituksesta, tilinpäätöksen analysointia ja tunnuslukuja sekä niiden tulkintaa, peruskäsitteitä johdon laskentatoimen alueelta sekä tilintarkastustyön perusteita ja lainsäädäntöä. Maisteriohjelman syventävät opinnot koostuvat yrityksen arvonmäärityksestä, yritysjohton tietojen syventämisestä, teollisuusyri-

tyksen konsernitilinpäätöksen perusteista, tilinpäätöksen tunnuslukujen tulkintaan, tilintarkastuksen suunnitteluun ja toteutukseen eri organisaatioiden sisäiseen valvontaan sekä eri yritysmuotojen tilinpäätösten verotukselliseen suunnitteluun. (Lappeenrannan teknillinen yliopisto 2008, Erillisvalintaopas kauppatieteet 2009, 1-23.)

Tässä kehittämistehtävässä on keskitytty kauppatieteellisistä opinnoista laskentatoimen pääaineopintoihin. Lappeenrannan teknillisen yliopiston laskentatoimen sekä kandidaatin että maisterin opintojen tiedot on kerätty Excel-taulukkoon (liite 8).

6.2 Ammattikorkeakouluopetus

Ammattikorkeakouluopetus on Suomessa Opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa toimivaa opetustointia. Ammattikorkeakoulututkinnot jaetaan alempaan ammattikorkeakoulututkintoon ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon. Alemman ammattikorkeakoulututkinnon nimike on tradenomi ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon nimike on tradenomi (ylempi AMK). (Amklaki 351/2003, 18 §.)

Ammattikorkeakoulujen opetuksesta ja sitä säätelevästä lainsäädännöstä on kerrottu enemmän työn alussa kappaleissa 2.4.1 Opetus- ja kulttuuriministeriö ja opetushallitus, 2.4.2 Ammattikorkeakouluopetusta säätelevä lainsäädäntö sekä 2.4.3 Ylempää AMK-tutkintoa säätelevä lainsäädäntö.

Tässä kehittämistehtävässä on käsitelty neljän eri ammattikorkeakoulun laskentatoimen opetusta. Kehittämistehtävässä on käsitelty Haaga-Helia ammattikorkeakoulun, Hämeen ammattikorkeakoulun, Laurea ammattikorkeakoulun sekä Metropolia Ammattikorkeakoulun opintoja. Kohteeksi valittujen ammattikorkeakoulujen sekä niiden laskentatoimen opintotarjontaa on kuvattu pääpiirteittäin seuraavissa luvuissa. Jokaisen ammattikorkeakoulun laskentatoimen opintojen sisältö on kerätty erillisiin Excel-taulukoihin, jotka ovat työn liitteinä.

6.2.1 Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu on aloittanut toimintansa vuoden 2007 alussa kahden ammattikorkeakoulun eli Haaga Instituutin ammattikorkeakoulun sekä Helia, Helsingin liiketalouden ammattikorkeakoulun yhdistyessä. Muutoksella pyrittiin vastaamaan eurooppalaisten yliopistojen asettamiin haasteisiin ja samalla opetusta yhdenmukaistettiin ja muutoksella pyrittiin vastaamaan paremmin kansainvälisiin laatuvaatimuksiin opetuksen ja tutkimustoiminnan toteuttamisessa. (Haaga-Helia ammattikorkeakoulun vuosikertomus 2007, 6.)

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu tarjoaa opiskelijoilleen ammattikorkeakouluopintoja, MBA-ohjelmia, ylempiä ammattikorkeakouluopintoja sekä erikoistumisopintoja. Oppilaitoksella on myös mahdollisuus osallistua opettajankoulutukseen sekä eri alojen tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Oppilaitoksessa on mahdollisuus suorittaa alemman ammattikorkeakoulun eli tradenomin tutkinto liiketalouden, tietojenkäsittelyn ja johdon assistenttikoulutuksen opinnoissa. Hotelli-, matkailu- ja ravintola-alan tutkintonimeke on restonomi (AMK) ja toimittajakoulutuksen tutkintonimike on medianomi (AMK). Liikunnan alalta valmistuneiden oppilaiden tutkintonimike on liikunnanohjaaja (AMK). Lisäksi oppilaitoksessa on mahdollista suorittaa international business management, tietojärjestelmäosaaminen sekä yrittäjyys- ja liiketoimintaosaaminen linjoilla tradenomin (ylempi AMK) tutkintonimike. Restonomin (ylempi AMK) tutkinto on mahdollisuus suorittaa palveluliiketoiminnan sekä tourism koulutusohjelmissa. Liikunnanohjelman (ylempi AMK) tutkinto on mahdollista suorittaa liikunta-alan kehittäminen ja johtaminen tutkinnossa. (Haaga-Helia ammattikorkeakoulu 2009, 1-5.)

Haaga-Helia on yksityinen elinkeinoelämän omistama ammattikorkeakoulu. Oppilaitoksessa opetus tapahtuu kolmella eri kielellä suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa laskentatoimen opintoja, jotka liittyvät alempaan ammattikorkeakoulututkintoon eli tradenomin tutkintoon. Tradenomin tutkintoon liittyvät laskentatoimen opinnot sisältävät sisäisen ja ulkoisen laskennan perusteita, yrityksen rahoitustarpeen suunnittelua, kannattavuuden suunnittelua ja analysointia, kirjanpidon ja tilinpäätöstietojen syventämistä, yrityksen verotuksen perusteita sekä pienten ja keskisuurten yritysten tilintarkastuksen suunnittelua ja perusteita. (Haaga-Helia ammattikorkeakoulu 2009, 1-8.)

Tässä kehittämistehtävässä on keskitytty laskentatoimen pääaineopintoihin. Haaga-Helia ammattikorkeakoulun laskentatoimen opintojen tiedot tradenomin tutkinnon osalta on kerätty erilliseen Excel-taulukkoon (liite 9). Ylemmän AMK-tutkinnon opetus järjestetään pääkaupunkiseudulla yhteistyössä Haaga-Helia ammattikorkeakoulun, Laurea ammattikorkeakoulun sekä Metropolia Ammattikorkeakoulun yhteistyönä. Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liitteeseen on toiselle sivulle kerätty tiedot Metropolian laskentatoimen syventävistä opinnoista. Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa ei tarjota ylemmän AMK-tutkinnon syventävissä opinnoissa laskentatoimen opintoja.

6.2.2 Hämeen ammattikorkeakoulu

Hämeen ammattikorkeakoulu eli HAMK on yksi kolmesta Hämeen ammatillisen koulutuksen kuntayhtymän ylläpitämästä oppilaitoksesta. Kuntayhtymään kuuluu kuusi jäsenkuntaa, jotka ovat Forssa, Hattula, Hämeenlinna, Riihimäki, Tammela sekä Valkeakoski. Hämeen ammattikorkeakoulu tarjoaa erittäin monimuotoisia palveluita, joihin kuuluvat kirjastopalvelut, julkaisutoiminta, kangas-, nahka- ja neulestudiot, lasi- ja keramiikkaverstas, hyvinvoimala, matkailupalvelut, markkinointiasema, tekstiiliverstas, kulttuuriverstas sekä tapahtumapalvelut. (Hämeen ammattikorkeakoulu, Kuntayhtymä.)

Hämeen ammattikorkeakoulu tarjoaa oppilailleen mahdollisuuden suorittaa ammattikorkeakoulututkinnon tai ylemmän AMK-tutkinnon sekä erilaisia erikoitumisopintoja, opintoja avoimen väylän kautta ja lisä- ja täydennyskoulutusta. Opetusta on tarjolla kahdeksalla eri paikkakunnalla, jotka ovat Evo, Forssa, Hyvinkää, Hämeenlinna, Lepaa, Mustiala, Riihimäki sekä Valkeakoski. Hämeen ammattikorkeakoulussa on mahdollisuus suorittaa ammattikorkeakoulututkinto kulttuurin, luonnonvara- ja ympäristöalan, luonnontieteiden, sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan, tekniikan- ja liikenteenalan sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden sekä hallinnon alan linjoilla. Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden sekä hallinnon alalla on mahdollisuus suorittaa ammattikorkeakoulututkinto International Business (BBA) tai Liiketalouden koulutusohjelmassa. Oppilaitos tarjoaa ylempiä ammattikorkeakoulutukintoja neljällä eri koulutuslinjalla, jotka ovat sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen, teknologiaosaamisen johtaminen, teollisuuden palveluliiketoiminta sekä yrittäjyys ja liiketoimintaosaaminen. Tässä oppinäytetyössä on keskitytty ammattikorkeakoulun osalta yhteiskuntatieteiden, liiketalouden

sekä hallinnon alan koulutukseen sekä ylemmän AMK-tutkinnon osalta yrittäjyys- ja liiketoimintaosaamisen koulutukseen. (Hämeen ammattikorkeakoulu 2009, opetustarjonta.)

Hämeen ammattikorkeakoulun laskentatoimen opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa laskentatoimen opintoja alemman ammattikorkeakoulun eli tradenomin ja ylemmän ammattikorkeakoulun eli tradenomi (ylempi AMK)-tutkinnoissa. Tradenomin tutkintoon liittyvät laskentatoimen opinnot sisältävät kirjanpidon perusteita ja käytäntöä, johdon laskentatoimen roolia ja käsitteitä, yrityksen rahoituksen perusteita, kirjanpidon teoriaa ja tilinpäätöksen sisältöä, kirjanpidon tietojen analysointia eri ohjelmilla, konsernitilinpäätöksen laatimista, yritysverotuksen perusteita, kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimista, yrityksen kustannuslaskentaa ja budjetointia sekä tilintarkastuksen perusteita ja työn suunnittelua sekä raportointia. (Hämeen ammattikorkeakoulu 2009, opetustarjonta.)

Tässä kehittämistehtävässä on keskitytty laskentatoimen pääaineopintoihin. Hämeen ammattikorkeakoulun laskentatoimen tradenomin opintojen tiedot on kerätty Excel-taulukkoon (liite 10). Hämeen ammattikorkeakoulun ylemmän AMK-tutkinnon erikoistumisosa-alueita ovat yrittäjyys, liiketoiminnan strateginen johtaminen, liiketoiminnan kansainvälinen toimintaympäristö ja verkostot, asiakas-, markkinointi ja palveluosaaminen, projektin johtaminen ja hallinta, sähköinen liiketoiminta sekä yhteiskunnallinen vastuu liiketoiminnassa. Hämeen ammattikorkeakoulun ylemmän AMK-tutkinnon tietoja ei ole edellä mainittujen osaamisalueiden osalta kerätty liitteenä olevaan taulukkoon, koska opetusohjelmassa ei ole varsinaisia laskentatoimen syventäviä opintoja.

6.2.3 Laurea ammattikorkeakoulu

Laurea ammattikorkeakoulu toimii pääkaupunkiseudulla Leppävaarassa, Otaniemessä ja Tikurilassa sekä muualla Uudenmaan läänissä, kuten Hyvinkäällä, Keravalla, Lohjalla ja Porvoossa. Oppilaitos on syksyllä 2008 aloittanut tradenomiopinnoissa kaksi uutta koulutustoteutusta Hyvinkään, Keravan ja Otaniemen toimipisteissä. Toteutukset ovat nimeltään Peer to Peer ja Laurea Business Ventures, näiden toteutusten kautta yritysmaailma on yritetty sitouttaa entistä tehokkaammin mukaan koulutusohjelmiin. Oppilaitos valittiin turvallisuusalan laatuyksiköksi vuosiksi 2008–2009. (Laurea, Toimintakertomus ja tilinpäätös 2008, 3-5.)

Laurea ammattikorkeakoulussa opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa ammattikorkeakoulu-opintoja, ylempiä AMK-opintoja, avoimen ammattikorkeakoulun opintoja sekä erikoistumisopintoja. Oppilaitoksessa tarjottavat koulutusohjelmat ovat fysioterapia, hoitotyö, hotelli- ja ravintola-alan liikkeenjohto, kauneudenhoitoala, liiketalous, matkailu, palveluiden tuottaminen ja johtaminen, rikosseuraamusala, sosiaaliala, tietojenkäsittely sekä turvallisuusala. Koulutusohjelmista viisi on mahdollista suorittaa englannin kielellä. Oppilaitos tarjoaa myös aikuisopiskelijoille mahdollisuuden suorittaa ammattikorkeakoulututkinto työn ohessa iltaisin. (Laurea, Opinto-opas 2009–2010.)

Oppilaitoksessa ylemmän ammattikorkeakoulun tutkinnoista kaksi on mahdollista suorittaa englannin kielellä ja muut koulutusohjelmat ovat palveluliiketoiminnan koulutusohjelma, sosiaalialan koulutusohjelma, erilaista terveyden edistämisen koulutusohjelmia, tietojärjestelmäosaamisen koulutusohjelma, turvallisuusosaamisen koulutusohjelma sekä erilaisia yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelmia. Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelmat ovat yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma, käyttäjäkeskeinen suunnittelu sekä yrittäjyys ja liiketoimintaosaaminen sekä teollinen palveluliiketoiminta. (Laurea, Opinto-opas 2009–2010.)

Laurea ammattikorkeakoulun laskentatoimen opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa laskentatoimen opintoja alemman ammattikorkeakoulun eli tradenomin ja ylemmän ammattikorkeakoulun eli tradenomi (ylempi AMK)-tutkinnoissa. Tradenomin tutkintoon liittyvät laskentatoimen opinnot sisältävät tutustumista yrityksen toimintaan ja prosesseihin, yrityksen tuotteistamiseen ja kaupallistamiseen, uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin, yrityksen strategian toteuttamiseen ja arviointiin, kansainvälisen liiketoiminnan perusteisiin, talouden johtamiseen ja raportointiin, talouden suunnitteluun ja ohjaukseen, rahoitus ja arvopaperimarkkinoiden perusteisiin, yrityksen rahoituksen suunnitteluun, tutustumiseen kansainvälisiin toimintaympäristöihin sekä asiakkuuksien merkitykseen liiketoiminnalle. (Laurea, Opinto-opas 2009–2010.)

Tässä kehittämistehtävässä on keskitytty laskentatoimen pääaineopintoihin. Laurean ammattikorkeakoulun tradenomin opintojen laskentatoimen opintojen tiedot on kerätty Excel-taulukkoon (liite 11). Ylemmän AMK-tutkinnon opetus järjestetään pääkaupunkiseudulla yhteistyössä Haaga-Helian, Laurean sekä Metropolian kesken ja Ylemmän AMK-tutkinnon osal-

ta tiedot on esitetty Laurean liitteessä Metropolian tarjoamina kursseina. Laurea ammattikorkeakoulussa ei tarjota ylemmän AMK-tutkinnon syventävissä opinnoissa laskentatoimen opintoja.

6.2.4 Metropolia Ammattikorkeakoulu

Metropolia Ammattikorkeakoulun hallintoa, toimintaa sekä oppilaille tarjottavaa opetusta on käsitelty myös tämän työn alussa kappaleissa 3 Kehittämistehtävän kohdeorganisaatio ja 3.1 Metropolia Ammattikorkeakoulun tarjoama opetus.

Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa laskentatoimen opintoja sekä alemman ammattikorkeakoulututkinnon eli tradenomin että ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon eli tradenomi (ylempi AMK)-tutkinnoissa. Tradenomin tutkintoon liittyvät laskentatoimen opinnot sisältävät arvonlisäverollisen yrityksen kirjanpitoa, tuloslaskelman ja taseen laadintaa, verotettavan tulon laskentaa, rahoitusteorian perusteita, yrityksen prosessien perusteita, yrityksen rahoitusrakenteen perusteita, yrityksen tilinpäätöksen analysointia, sijoitusteorian perusteita, konsernitilinpäätöksen laadintaa, IFRS-tilinpäätöksen perusteita, toimintolaskentaa, investointien kannattavuuslaskentaa sekä osakeyhtiön hallintoa ja sääntelyä. Metropolia Ammattikorkeakoulun tradenomin laskentatoimen opintotarjonta on eritelty Excel-taulukossa (liite 12).

Metropolia Ammattikorkeakoulun ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnot keskittyvät tradenomin opintojen tietojen syventämiseen. Näiden edellisessä kappaleessa mainittujen opintojen lisäksi ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon syventävät opinnot koostuvat osakeyhtiön hallinnon, kansainvälisen tilinpäätöskäytännön, IFRS-säännösten, erillistilinpäätösten erityiskysymysten, tilinpäätöksen analysoinnin, tilintarkastuksen, kustannuslaskennan, hinnoittelun, investointien, yrityksen tietokantojen, toimitusketjun ja sen moduulien syventävistä opinnoista. Metropolia ammattikorkeakoulun tradenomi (ylempi AMK)- tutkinnon laskentatoimen opintojen opintotarjonta on eritelty liitteessä 10 yhdessä tradenomin opintojen kanssa.

Tässä kehittämistehtävässä on keskitytty laskentatoimen pääaineopintoihin. Metropolia Ammattikorkeakoulun tradenomi ja ylemmän AMK-tutkinnon laskentatoimen opintojen tiedot on

kerätty erilliseen Excel-taulukkoon (liite 12). Ylemmän AMK-tutkinnon opetus järjestetään pääkaupunkiseudulla yhteistyössä Haaga-Helian, Laurean sekä Metropolian kesken.

6.3 Aikuiskoulutuskeskukset

Aikuiskoulutuskeskuksissa tarjottava opetus on kohdistettu aikuisille ja useat opinnot on tarkoitettu suoritettavaksi joko ammatillisena uudelleenoulutuksena tai työssäkäynnin ohessa. Aikuiskoulutuskeskusten opetus rahoitetaan opetushallituksen budjetista. Opetusta on mahdollisuus saada erilaisissa ammatillisissa perus- ja lisäkoulutuksissa sekä erilaisina yritysten henkilöstökoulutuksina tai työhallinnon tilaamana työvoimapolitiittisena koulutuksena. Ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista on mahdollista saada erilaista konsultointiapua. Oppilaitokset tarjoavat yrityksille apua erilaisten kehittämissuunnitelmien ja kansainvälisten yhteyksien löytämisessä. Kohteeksi valittujen aikuiskoulutuskeskusten sekä niiden laskentatoimen opintotarjontaa on kuvattu pääpiirteittäin seuraavissa luvuissa. Jokaisen aikuiskoulutuskeskuksen laskentatoimen opintojen sisältö on kerätty erillisiin taulukoihin, jotka ovat työn liitteinä. (Opetusministeriö 2009, aikuiskoulutuksen oppilaitokset.)

6.3.1 Aikuiskoulutuskeskus Adulta Oy

Aikuiskoulutuskeskus Adulta Oy on perustettu vuonna 1972. Oppilaitos toimii Keski-Uudellamaalla ja Helsingissä seitsemässä eri paikassa. Opetusta järjestetään perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksen alueella Järvenpäässä, Keravalla, Tuusulassa, Vantaalla ja Helsingissä. Oppilaitoksen tarjoama opetus on suunnattu yrityksille ja yksityishenkilöille. Oppilaitos käyttää opetuksessa tukenaan eri alojen ammattilaisia asiantuntijoina. (Adulta Oy 2009, Tämä on Adulta.)

Aikuiskoulutuskeskus Adulta Oy tarjoaa aikuiskoulutusta kymmenellä eri koulutuslallalla, jotka ovat kielet ja monikulttuurisuus, kulttuuri- ja elämispalvelut, kone ja metalli, liiketoiminta ja yrittäjyys, logistiikka, matkailu- ja ravitsemisala, peli ja animaatio, rakennus- ja energiatekniikka, tietotekniikka ja tietoliikenne sekä viestintä. Lisäksi aikuiskoulutuskeskus tarjoaa työvoimapolitiittista koulutusta. Liiketoiminta ja yrittäjyys koulutuslallan alueelle on ammattikoulutuskeskuksessa koottu erilaisia yritystoiminnassa tarvittavia koulutuskokonaisuuksia. Adulta

Oy tarjoaa opiskelijoille erilaisia ammattitutkintoja mm. johtamisen erikoisammattitutkintoja, kaupan esimiesten ammattitutkintoja, virastomestarin tutkintoja sekä liiketalouden perustutkinnon oppisopimuskoulutuksella (merkonomi) ja taloushallinnon ammattitutkinnon. (Adulta Oy 2009, Koulutustarjonta.)

Adulta Aikuiskoulutuskeskus Oy:n taloushallinnon ammattitutkinnon opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa erilaisia laskentatoimen opintoja. Nämä tutkintoon liittyvät laskentatoimen opinnot sisältävät pienen yrityksen budjetointia, hinnoittelupäätöksiä, budjettien seuranta, myynti- ja ostoreskontran hoitamista ja perintää, sähköisen taloushallinnon peruskäsitteiden kertaamista, tilikauden aikaista kirjanpitoa, lainsäädännön soveltamista, yrityksen veroilmoituksen laatimista, valmistautumista tilintarkastukseen sekä tilinpäätöksen analysointia ja kansainvälistä IFRS-käytäntöä. Näihin kaikkiin tutkintoon liittyviin laskentatoimen opintoihin liittyy etäpäiviä sekä itseopiskelua. Adulta Aikuiskoulutuskeskus Oy:n taloushallinnon ammattitutkinnon laskentatoimen opintotarjonta on eritelty liitteessä 13.

Tässä kehittämistehtävässä on keskitytty laskentatoimen pääaineopintoihin ja sen johdosta ammattikoulutuskeskuksen tarjoamasta opetuksesta on analysoinnin kohteeksi valittu taloushallinnon ammattitutkinto. Aikuiskoulutuskeskus Adulta Oy:n taloushallinnon ammattitutkinnon arvioinnin kohteet ja osa-alueet on kerätty erilliseen Excel-taulukoon (liite 13).

6.3.2 Edupoli

Edupoli on yhdentoista jäsenkunnan omistama kunnallinen liikelaitos. Oppilaitos tarjoaa opetusta pääkaupunkiseudulla sekä itäisellä Uudellamaalla. Oppilaitoksella on kolmen vuosikymmenen kokemus opetuksen tarjoamisesta aikuisille. (Edupoli, Aikuiskoulutus.)

Edupoli järjestää koulutusta ja tutkintoja tekniikan, liiketoiminnan ja palvelun aloilla. Tekniikan ja palvelualan koulutusta tarjotaan useilla eri osa-alueella. Liiketoiminnan sektorilla koulutusta on tarjolla alueilla, jotka ovat johtaminen, kielikoulutus, liiketalous, matkailuala, tietojenkäsittely, yrittäjäyys sekä tuotekehittäminen. Liiketaloudessa Edupoli tarjoaa suoritushallinnon kymmenessä erilaisessa ammattitutkinnossa, joita taloushallinnon alalta ovat mm. liiketalouden perustutkinto, taloushallinnon ammattitutkinto sekä kirjanpidon ja palkkahallin-

non osaaja. Liiketalouden perustutkinto eli merkonomi on perustutkinto, jossa annetaan koulutusta asiakaspalvelussa ja markkinoinnissa, taloushallinnossa sekä toimistopalvelu ja tietohallinto osioissa. Edupolissa taloushallinnon ammattitutkinto on mahdollista suorittaa näyttötutkintona, jolloin erikoistutaan joko kirjanpitoon ja tilinpäätökseen tai palkkahallintoon. Kirjanpidon ja palkkahallinnon osaajan koulutus on suunnattu henkilöille, joilla on aikaisempi kaupallinen tutkinto tai toimistoalan työkokemusta sekä perustaidot tietotekniikan käyttämisessä. (Edupoli 2009, Koulutusalat koulutuspalvelut.)

Laskentatoimen opetus Edupolissa on mahdollista suorittaa useasta eri laskentatoimen osa-alueelta. Oppilaitoksen laskentatoimen opinnot sisältävät vaihtoehtoisia laskentatoimen tai palkkahallinnon opintoja. Nämä näyttötutkinnoilla suoritettavat laskentatoimen opinnot sisältävät kirjanpidon perusteiden kertausta, osto- ja myyntitoimintojen perusteiden kertausta, tilinpäätöksen laatimisen perusteita, sähköisen taloushallinnon toimintoja, verotuksen perusteita, vero- ja tilinpäätössuunnittelua, yrityksen verotusta sekä talouden suunnittelua, kuten budjetoitua, kustannuslaskentaa ja hinnoittelua. Palkkahallinnon opinnoista kurssiin kuuluu palkkahallinnon laskentatoimi, työaikalainsäädännön määräykset, palkkarakenne ja palkkaperusteet, palkkaustavat ja muodot. (Edupoli 2009, Koulutusalat koulutuspalvelut.)

Tässä kehittämistehtävässä on keskitytty laskentatoimen opintoihin ja Edupolin tarjoamasta opetuksesta on analysoinnin kohteeksi valittu kaksi ammattitutkintoa, taloushallinnon ammattitutkinto sekä kirjanpidon ja palkkahallinnon osaajan tutkinnot. Edupolin taloushallinnon ammattitutkinnon tiedot on kerätty Excel-taulukkoon (liite 14).

6.3.3 Hyvinkään-Riihimäen Aikuiskoulutuskeskus

Hyvinkään-Riihimäen Aikuiskoulutuskeskus eli HRACK järjestää opetusta pääasiassa Hyvinkäällä, Riihimäellä, Hämeenlinnassa ja Helsingissä. Oppilaitoksen kanssa on mahdollisuus sopia myös valtakunnallisesta opetuksesta ja he ylläpitävät useita kansainvälisiä kontakteja paremman opetuksen takaamiseksi. Oppilaitoksessa on mahdollisuus suorittaa perus-, ammat- ti- ja erikoisammattitutkintoja sekä niihin johtavaa koulutusta. HRACK tarjoaa lisäksi muita lisä-, pätevyys- tai täydennyskoulutuksen jaksoja. (Hrakk 2009, Vuosikertomus 08 s. 1-11.)

Oppilaitoksessa on opetusaloja neljässä eri linjassa, jotka ovat hyvinvointipalveluiden ala, palveluala, tekniikan ala sekä turvallisuusala. Näillä neljällä tutkinnon alalla on tarjolla opetusta kahdellatoista eri linjalla. Laskentatoimen opinnot on oppilaitoksessa sijoitettu palvelualan ryhmään. Palvelualan ryhmässä oppilaille on suoritettavana kolme erilaista tutkintoa, jotka ovat liiketalouden ja tietotekniikan ala, puhdistuspalveluala tai ravintola- ja catering-ala. Liiketalouden ja tietotekniikan alan koulutusohjelmia on yhteensä kymmenen, joista neljässä koulutusohjelmassa on käsitelty laskentatoimen opintoja syvällisemmin. Nämä neljä koulutusohjelmaa ovat liiketalouden perustutkinto eli merkonomi, taloushallinnon ammattitutkinto, yrittäjän ammattitutkinto ja yrittäjän erikoisammattitutkinto. Taloushallinnon ammattitutkinto sisältää kirjanpidon ja tilinpäätöksen, sisäisen laskennan, julkishallinnon kirjanpidon ja tilinpäätöksen sekä palkkahallinnon osaamisalat. (Hrakk 2009, Vuosikertomus 08 s. 1-11.)

Tässä kehittämistehtävässä on keskitytty laskentatoimen opintoihin ja sen johdosta Hyvinkään-Riihimäen Aikuiskoulutuskeskuksen tarjoamasta opetuksesta on analysoinnin kohteeksi valittu taloushallinnon perustutkinto eli merkonomi, koska taloushallinnon ammattitutkintoa ei ole tarjolla vuonna 2009–2010. Hyvinkään-Riihimäen Aikuiskoulutuskeskuksen taloushallinnon perustutkinnon eli merkonomin tiedot on kerätty Excel-taulukkoon (liite 15).

6.4 Muu opetus

Muun opetuksen alle on kerätty alalla kauan toimineet muut toimijat, jotka eivät järjestä muiden oppilaitosten tavoin tutkintokoulutusta. Markkinointi-instituutti tarjoaa opiskelijoille erilaisia tutkintoja, Suomen Taloushallintoliitto ry on keskittynyt yritysten taloushallinnon ja johtohenkilöiden koulutukseen. Nämä oppilaitokset tarjoavat oppilaille pääosin täydennyskoulutusta ja erikoistumisopintoja.

6.4.1 Markkinointi-instituutti

Markkinointi-instituutti on Markkinointi-instituutti ry:n omistama koulutusyhteisö. Markkinointi-instituutti ry:n jäsenistön muodostavat 43 elinkeinoelämän järjestöä ja yritystä. Markkinointi-instituutti ei tavoittele voittoa, vaan sen kustannukset maksetaan oppilaiden tai koulutusta ostaneiden yhtiöiden maksamista koulutusmaksuista. Oppilaitos toimii kahdella paikka-

kunnalla Helsingissä ja Oulussa. Markkinointi-instituutti aloitti vuonna 1985 koulutusten viennin Neuvostoliittoon ja vuonna 1993 opetus käynnistettiin myös Virossa. Myynnin ja markkinoinnin lisäksi vuonna 1989 aloitettiin merkonomikoulutus ja myöhemmin vuonna 1997 aloitettiin Henleyn Mba-tutkintokoulutus. Markkinointi-instituutti otti käyttöön virtuaaliskoulumahdollisuuden vuonna 1999. (Markkinointi-instituutin historiaa, 2009.)

Markkinointi-instituutissa on mahdollisuus opiskella perus-, jatko- ja täydennyskoulutusta. Koulutusohjelmia oppilaitoksella on noin 90 erilaista ja Helsingissä eri kategoriat on jaettu seuraavasti; johtaminen, markkinointi, myynti, mainonta ja markkinointiviestintä, tiedotus ja viestintä, sihteerityö, logistiikka, sijoitustoiminta, henkilöstö- ja yrityshallinto, taloushallinto, liikekielet, ammattitutkinnot sekä yrittäjäkoulutus. Tämän lisäksi on tarjolla erikseen yrityksille räätälöity koulutus. Oulussa opetusta on tarjolla seitsemällä opetuslinjalla ja sen lisäksi kielissä ja yrityksille räätälöidyssä koulutuksessa. Markkinointi-instituutissa on mahdollisuus suorittaa erilaisia taloushallinnon tutkintoja, jotka ovat talouspäällikön tutkinto, luottotutkinto, talousassistentin tutkinto, kirjanpitäjän tutkinto, palkanlaskijan tutkinto sekä controllerin tutkinto. Lisäksi oppilaitoksessa on tarjolla yli 15 erillistä koulutusjaksoa, joiden koulutus on suuntautunut yksittäisiin taloushallinnon osioihin. Erillisiä koulutusjaksoja ovat mm. yritysvero, konsernitilinpäätös, johdon taloustieto, kannattavuuslaskenta ja budjetointi. (Markkinointi-instituutti 2009, koulutukset.)

Tässä kehittämistehtävässä on keskitytty laskentatoimen pääaineopintoihin ja Markkinointi-instituutin tarjoamasta opetuksesta on analysoinnin kohteeksi valittu talouspäällikön tutkinto sekä kirjanpitäjän tutkinto. Markkinointi-instituutin tutkintojen tiedot on kerätty Excel-taulukkoon (liite 16).

6.4.2 Suomen Taloushallintoliitto ry

Suomen Taloushallintoliitto ry eli TAL on auktorisoitujen tilitoimistojen valtakunnallinen järjestö, jolla on noin 750 jäsentilitoimistoa ympäri maata. Suomen Taloushallintoliitto ry:n päämääränä on jäsenjärjestöjen sekä niissä työskentelevien työntekijöiden ammattiosaamisen kehittäminen ja parantaminen. TAL tarjoaa jäsenoimistoilleen erilaisia palveluita, jotka ovat koulutustoiminta, tiedottaminen, jäsenoimistojen tarkastukset, tutkimus- ja julkaisu-toiminta

sekä yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Koulutustoiminnan tarkoituksena on tilitoimistojen työntekijöiden asiantuntemuksen parantaminen. Tiedottamisen kautta jäsenoimistot pysyvät mukana muutoksessa ja saavat ajantasaista tietoa ajoissa. Jäsenoimistojen tarkastukset pyrkivät parantamaan jäsenoimistojen toimintatapoja sekä asiakaspalvelun laatua. Tutkimus- ja julkaisu-toiminnan tarkoituksena on myös jäsenoimistojen tietämyksen lisääminen. Taloushallintoliiton yhteydessä toimii Tili-instituuttisäätiö, joka ylläpitää jäsenoimistojen auktorisointijärjestelmää ja tarjoaa kirjanpitäjille mahdollisuuden suorittaa kirjanpitäjän laskentatutkinnon eli KLT- tutkinnon. (Suomen Taloushallintoliitto ry, 2010.)

Suomen Taloushallintoliitto ry järjestää Tili-instituuttisäätiön kanssa KLT-tutkintokoulutusta. Lisäksi TAL tarjoaa koulutusta seuraavissa tutkinnoissa, jotka ovat TAL - Controller - Johdon Laskentatoimi, TAL – Jet Johtamisen erikoisammattitutkinto, TAL-PHT Palkkahallinto tilitoimistossa, TAL - Taloushallinnon verotutkinto sekä Taloushallinnon ammattitutkinto tilitoimistoalalle. Näiden lisäksi TAL järjestää vuosittain kaksipäiväiset Tili- ja veropäivät. (Suomen Taloushallintoliitto ry, 2010.)

Tässä kehittämistehtävässä on keskitytty laskentatoimen opintoihin ja sen johdosta Taloushallintoliitto ry:n tarjoamasta opetuksesta on analysoinnin kohteeksi valittu kaksi tutkintoa, jotka ovat TAL - Controller – Johdon laskentatoimi sekä Taloushallinnon ammattitutkinto tilitoimistoalalle. Taloushallintoliitto ry:n tutkintojen tiedot on kerätty Excel-taulukoon (liite 17).

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä tutkimuksessa on tehty kyselytutkimus laskentatoimen erikoistumisopintojen oppilaille, kartoitettu eri oppilaitoksissa tarjottuja laskentatoimen opintoja, haastateltu viidessä eri tilitoimistossa työskenteleviä laskentatoimen ammattilaisia sekä haastateltu Metropolia Ammattikorkeakoulun koulutuspäällikköä Merja Karppista ja työpaikkaohjaajana toiminutta Heikki Karhamaa. Tutkimuksen tulokset osuudessa on ensin käsitelty laskentatoimen erikoistumisopintojen kyselylomakkeen tuloksia sekä tilitoimistojen henkilöiden haastatteluja. Toiseksi on analysoitu yliopistollisen opetuksen osuutta, toiseksi ammattikorkeakouluja, kolmanneksi

aikuiskoulutuskeskuksia ja viimeisessä osiossa käsitellään muut oppilaitokset, jotka alun perin valittiin tämän tutkimuksen kohteeksi. Metropolia Ammattikorkeakoulun Merja Karppisen ja Heikki Karhman haastattelun tulokset on esitetty kappaleessa 7.8 Ehdotus Metropolia Ammattikorkeakoululle johdon laskentatoimen erikoitumisopintojen muuttamiseksi. Haastattelulomake on työn liitteenä 3.

7.1 Oppilaskysely laskentatoimen opinnoista

Oppilaskysely toteutettiin oppilaille järjestetyn tenttitilaisuuden yhteydessä. Vastauslomakkeita saatiin 28 kappaletta. Oppilaskysely sisälsi sekä ydinkysymyksiä, joihin vastattiin erillisellä asteikolla sekä kolme avointa kysymystä. Kyselylomakkeessa ensimmäiset neljä kysymystä koskivat laskentatoimen erikoistumisopintojen toteutuksia, joihin oppilaita pyydettiin vastaamaan asteikolla 1-4 (liite 1). Osa oppilaista oli vastannut vain yksittäisiin kysymyksiin tai ainoastaan ydinkysymyksiin.

Asteikko rakennettiin seuraavasti;

1 = toimi heikosti,

2 = toimi tyydyttävästi,

3 = toimi hyvin,

4 = toimi erinomaisesti.

	1	2	3	4
1. Opetuksen sisällön kattavuus kursseilla	11,2 %	40,7 %	48,1 %	0,0 %
2. Opetukseen sisältyvät luentomateriaalit	11,2 %	40,7 %	48,1 %	0,0 %
3. Opetukseen kuuluvat harjoitustehtävät	11,1 %	37,0 %	51,9 %	0,0 %
4. Miten hyvin kurssit vastasivat odotuksiasi	21,4 %	39,3 %	39,3 %	0,0 %

Kuvio 2. Oppilaskyselyn vastaukset (liite 1)

Kuviosta 2 voimme todeta, että vaihtoehdot kaksi ja kolme saivat enimmän osa vastauksista. Edellä mainitun asteikon mukaan suurin osa vastauksista sijoittui vaihtoehtoon tyydyttävä tai hyvä. Kukaan vastaajista ei ollut sitä mieltä, että opetus tai kurssit toimivat erinomaisesti. Kysymyksissä 1 ja 2 vastaukset jakautuivat täysin samalla tavalla. Vastaajista 11,2 % oli sitä

mieltä, että opetuksen sisällön kattavuus kursseilla sekä opintojen luentomateriaalit toimivat heikosti. Vastaajista 40,7 % oli sitä mieltä että opetuksen sisältö ja luentomateriaalit toimivat tyydyttävästi ja valtaosa vastaajista eli 48,1 % oli sitä mieltä että, opetuksen sisällön kattavuus ja luentomateriaalit toimivat hyvin. Opetukseen kuuluvista harjoitustehtävistä 11,1 % vastaajista oli sitä mieltä, että harjoitustehtävät toimivat heikosti. Vastaavasti 37 % vastaajista oli sitä mieltä, että harjoitustehtävät toimivat tyydyttävästi. Loput eli 51,9 % vastaajista oli sitä mieltä, että harjoitustehtävät toimivat hyvin. Kysymyksessä 4 kysyttiin miten hyvin kurssi vastasi odotuksiasi. Vastaajista 21,4 % oli sitä mieltä, että kurssi vastasi odotuksia heikosti. Loput kysymyksen vastauksista jakoutuivat tasan tyydyttävän 39,3 % ja hyvän 39,3 % välillä.

Kyselylomakkeella oli myös kolme kysymystä, joihin opiskelijoilla oli mahdollisuus antaa vapaa sanallinen vastaus. Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin; Mihin laskentatoimen erikoistumisopintojen osioihin olet ollut tyytyväinen / tyytymätön? Opiskelijat olivat yleisesti ottaen vastauksissa tyytyväisiä IFRS-, tilintarkastus-, kirjanpito- sekä investointi- ja rahoituskursseihin. Eniten tyytymättömyyttä olivat herättäneet sisäisen laskennan ja budjetoinnin kurssi sekä tietotekniikan kurssi. Osa vastaajista oli sitä mieltä, että kurssien taso oli heikko. Lisäksi osa vastaajista oli sitä mieltä, että osa luennoista oli ala-arvoisia ja niissä käytettiin liikaa kalvoja. Vastaajat olisivat toivoneet enemmän ylemmän AMK-tutkinnon taseisia opintojaksoja eli vaativampia kursseja, kuin miten ne on tähän asti toteutettu. Vastausten mukaan opetus on ollut liikaa perustasoista ja kurssien taso vaihteli liian paljon. Tietotekniikan kurssin opetus toivottiin siirrettävän ATK-luokkaan, jolloin tietotekniikan käyttö luennoilla olisi mahdollista.

Toisessa avoimessa kysymyksessä kysyttiin; Sisältyykö johdon laskentatoimen erikoistumisopintoihin kursseja, joita pitäisi lisätä tai poistaa opintokokonaisuudesta? Yleisesti ottaen toivottiin, että opintokokonaisuuden pitäisi olla yhtenäisempi, sisäisen laskennan ja budjetointi-kurssin kokonaisuus tulisi toteuttaa täysin eri tavalla, kurssin kokonaisuus on liikaa riippuvainen opettajasta sekä hänen opetustavastaan. Lisäksi kritisoitiin sitä, että johdon laskentatoimea opiskeltiin vain yhdellä kurssilla ja muut kurssit olivat vain katsaus laskentatoimen kenttään. Samalla toivottiin, että kurssien tasoa pitäisi parantaa tai nostaa. Saatujen vastausten mukaan opiskelijat haluavat lisätä opintotarjontaan IFRS-tilinpäätöksen osuutta, analyysitehtäviä ja luentoja, ATK:n opetusta ja osa vastaajista halusi poistaa tietotekniikan kurssiin. Toisaalta muutama opiskelija oli sitä mieltä, että tietotekniikan kurssi tulisi järjestää aikaisemmin eikä viimeisenä kurssina kuten tänä lukuvuonna on tehty.

Kolmannessa avoimessa kysymyksessä kysyttiin, että Pitäisikö johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen kurssien sisältöjä muuttaa jollain muulla tavalla? Saaduissa vastauksissa toivottiin lisättävän viestinnän osuutta erikoistumisopintoihin. Lisäksi vastaajat halusivat jatkossa vaativampia kurseja sekä myös joillekin kurseille parempia opettajia. Opettajien taso on liian kirjava, kaikki opettajat eivät aina tuntuneet tietävän mistä puhuivat. Vastausten mukaan opetuksen tason kirjavuus on mahdollisesti osoitus opettajan ammattitaidon puutteesta. Vastausten mukaan kurssien tasot vaihtelivat paljon. Samalla toivottiin kurssien sisältöjen kriittistä tutkiskelua ja lisää IFRS - opintoja. Opintotarjonnan pitäisi olla enemmän syventävää, koska nyt tietosisällöt ovat suppeita. Samalla toivottiin, että opintojen suunnittelu toteutetaan jatkossa paremmin, koska luentoaineistot löytyivät huonosti Tuubista. Kurseille toivottiin myös erillistä laadunvalvontaa. Vastausten mukaan ryhmät olivat melko heterogeenisiä, joten opintoja ei saada toteutettua kaikkia opiskelijoita tyydyttävällä tavalla.

7.2 Tilitoimistojen henkilöiden haastattelut

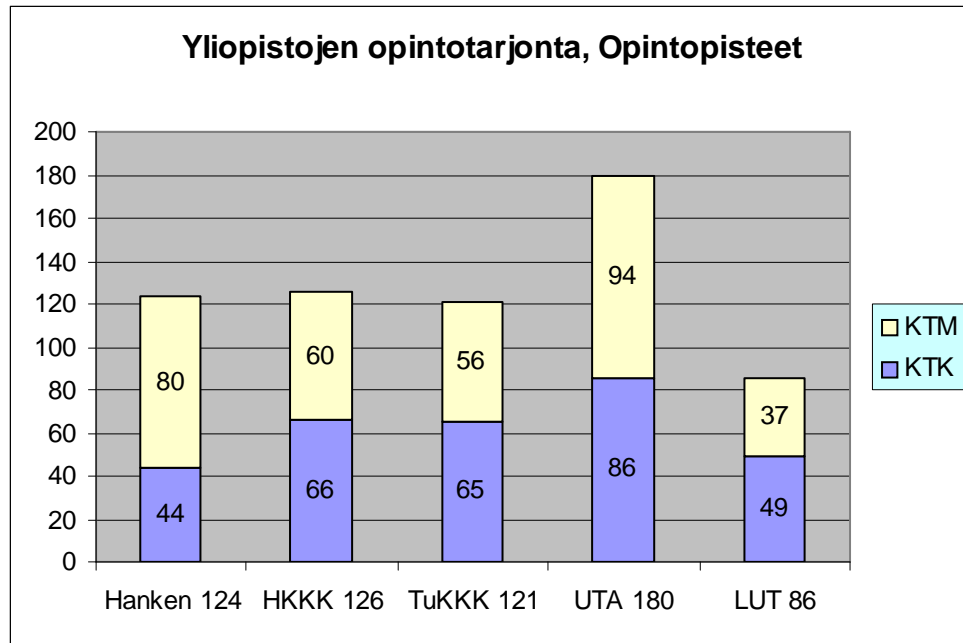
Tutkija haastatteli lisäksi viittä laskentatoimen ammattilaista, jotka päivittäisessä työssään ohjaavat nuorempia työyhteisön työntekijöitä (liite 2). Laskentatoimen ammattilaiset on valittu haastattelun kohteeksi satunnaisotannalla. Haastattelun kahdessa ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin haastateltavan työpaikan tietoja sekä työpaikan henkilökunnan määrää. Tilitoimiston henkilökunnan määrä oli kolmesta työntekijästä kymmeneen työntekijään. Kolmanneksi kysyttiin; Millaisia asiakkaita tilitoimistossanne hoidetaan? Saatujen vastausten perusteella neljässä tilitoimistossa hoidettiin kaikkien yhtiömuotojen kirjanpitoja. Yhdessä tilitoimistossa tehtiin yksityisen elinkeinoharjoittajan, osakeyhtiön sekä henkilöyhtiöiden kirjanpitoja, mutta asunto- ja kiinteistöyhtiöiden sekä yhdistysten ja säätiöiden kirjanpitoja heillä ei tehty. Neljännessä kysymyksessä kysyttiin; Ohjaatko työssäsi uusia työntekijöitä? Kaikki haastatteluun osallistujat ohjasivat uusia työntekijöitä. Viidennessä kysymyksessä kysyttiin Miten paljon työajastasi käytät muiden opetukseen? Ohjaukseen käytetty työaika haastateltujen kesken vaihteli 1/3-osasta puoleen kokonaistyöajasta. Kuudennessa kysymyksessä kysyttiin; Millainen koulutus pohja on uusilla työntekijöillä? Kahdessa tilitoimistossa hakijoiden joukossa oli merkonomeja, mutta muissa tradenomeja. Kolmen tilitoimistossa uusien työntekijöiden joukossa oli myös kauppatieteiden maistereita.

Haastattelujen seitsemännessä kysymyksessä kysyttiin; Millaista koulutusta pitäisi lisätä laskentatoimessa? Haastattelujen vastuksissa tulivat esille mm verotus, kirjanpidon analysointi, raportointi, konsernitilinpäätös, sisäinen laskenta ja investoinnit sekä tilinpäätöksen erityiskysymyksiä. Lisäksi kysyttiin; Mitä muuta koulutusta toivoisit lisättävän opetukseen? Kysymykseen saatiin vastauksina mm palkkakirjanpidon perusteita sekä sisäistä laskentaa ja investointeja. Viimeiseksi kysyttiin; Mitä muuta haluaisit kommentoida opetuksesta yleensä? Yksihaastateltava oli itse osallistunut Metropolian johdon laskentatoimen opintoihin talvella 2008–2009. Hänen mukaansa opetuksen kohderyhmä oli aivan väärä ja monelta opiskelijalta puuttivat laskentatoimen perustiedot, joten opetus polki paikallaan. Syventäviin kysymyksiin hänen mukaansa ei päästy pureutumaan, kuten konsernitilinpäätös, tilinpäätöksen erityiskysymykset, kv - verotukseen tai verotuksen kysymyksiin yleensäkin. Lisäksi haastattelujen mukaan opiskelijoilla ei ole pitkäjännitteisyyttä, joka näkyy tilitoimistotyöskentelyssä. Tilitoimistoissa hoidetaan usein asiakkaiden asioita kokonaisvaltaisesti, mutta vastavalmistuneet eivät useinkaan osaa huomioida mitä merkitystä on asiakkaiden työn priorisoinnilla. Päivän työt saatetaan lopettaa, vaikka palkanlasku olisi vielä kesken ja asiakkaan palkat pitäisi lähettää vielä samana päivänä asiakkaalle hyväksyttäväksi / tarkastettavaksi ja seuraavana aamuna heti pankkiin maksuun.

7.3 Yliopistot

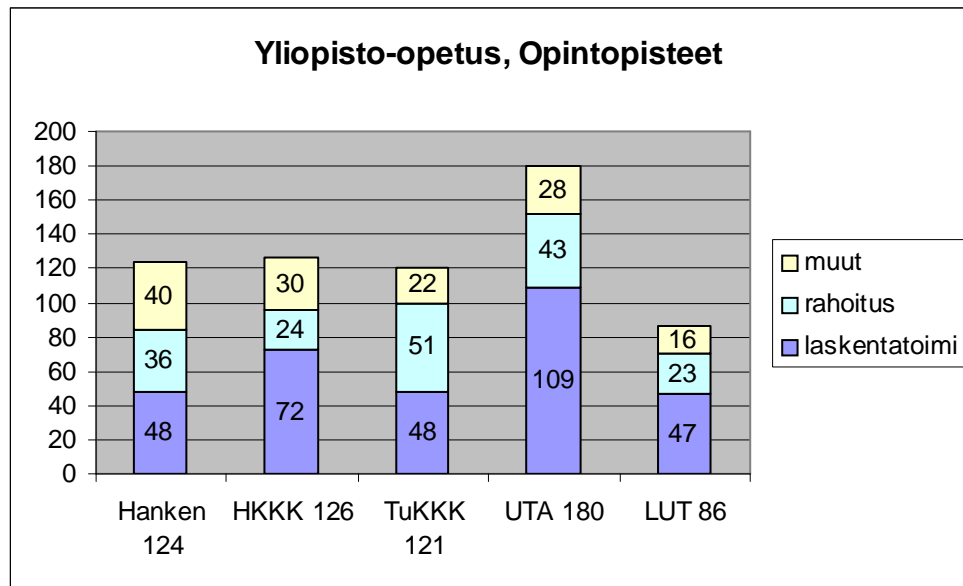
Yliopistollisen analyysin kohteiksi valittiin tehtävän alkaessa viisi suomalaista yliopistoa, jotka ovat Hanken Svenska handelshögskolan eli Hanken (liite 4), Helsingin kauppakorkeakoulu eli HKKK (liite 5), Turun kauppakorkeakoulu eli TuKKK (liite 6), Tampereen yliopisto eli UTA (liite 7) sekä Lappeenrannan teknillinen yliopisto eli LUT (liite 8). Työn liitteinä oleviin Excel-taulukoihin on koottu yliopistojen opinto-oppaista laskentatoimen opintotarjonta.

Oheisessa taulukossa on esitetty yliopistoittain kauppatieteellisissä tiedekunnissa opetettavien KTK- ja KTM- opintojen opintotarjontaa. Kauppatieteen kandidaatin opinnot näkyvät oheisessa pylväsdiagrammissa sinisen pylvään osuutena ja maisterin opintojen osuus laskentatoimen opinnoista on kuvattu kermanvärillä pylvään osalla. Kunkin yliopiston laskentatoimen opintojen koko opetusmäärä on ilmaistu yliopiston nimen vieressä sijaitsevalla luvulla.

Kuvio 3. Yliopistojen opintotarjonta

Kuviosta 3 voimme havaita, että Tampereen yliopisto tarjoaa laskentatoimen pääaineopintoja huomattavasti enemmän kuin muut yliopistot, muuten yliopistot tarjoavat hyvin samansisältöisiä kursseja. Hanken tarjoaa osan opinnoista ruotsin kielellä ja loput kursseista pidetään englannin kielellä. Helsingin kauppakorkeakoulussa ja Turun kauppakorkeakoulussa osa kursseista pidetään englannin kielellä, mutta suurin osa kursseista toteutetaan suomen kielellä. Tampereen yliopiston kurssit toteutetaan pääosin suomeksi, joitakin kursseja on valittavana englannin kielellä. Englannin kieliset kurssit ovat vaihtoehtokursseja, joita ei toteuteta joka vuosi. Lappeenrannan teknillisen yliopiston laskentatoimen kurssit ovat suomeksi, kuten kurssien nimetkin.

Kuvio 4. Yliopisto-opetuksen jakautuminen laskentatoimen, rahoituksen ja muihin opintoihin

Kuvion 4 taulukossa rahoituksen osuuteen on kerätty yliopistojen laskentatoimen opintokokonaisuuteen kuuluvien kurssien, kuten yrityksen talouden analysoinnin, rahoitusmarkkinoiden toiminnan ymmärtämisen, investointi- ja rahoituspäätösten analysoinnin sekä erilaisten rahoitusinstrumenttien sisällön tuntemisen sisältävät luennot. Yritysrahoituksen analysointiin liittyy kiinteästi yrityksen rahoitusrakenne ja yrityksen arvon määrittäykset, jotka on huomioitu myös taulukossa rahoituksen osuudessa, mikäli niitä on kyseisen yliopiston laskentatoimen opintotarjonnassa mukana. Muihin opintoihin on kerätty mm. tilintarkastuksen opinnot sekä erilaiset yritysten tietojärjestelmiä koskevat opintokokonaisuudet, joita opetetaan laskentatoimen opintokokonaisuudessa. Laskentatoimen opinnot koostuvat mm yrityksen kirjanpidon, tilinpäätöksen sekä raportoinnin luennoista.

Kaikissa viidessä tutkimuksen kohteeksi valituissa yliopistoissa laskentatoimen opintojen tyypillisin opetustapa on osallistuminen järjestettävälle luennoille. Kuitenkin yliopistoissa ei ole yleensä osallistumispakkoa luennoille. Osassa aineista luentojen lisäksi oppilaat suorittavat erillisiä harjoituksia, case-tapauksia, atk-harjoituksia tai pitävät oppimispäiväkirjaa. Opintosuoritukset kaikissa tutkimukseen valituissa yliopistoissa suoritetaan lähes poikkeuksetta tenttimällä. Joissakin aineissa ei tenttiä ole, vaan opiskelijat jättävät arvosteltavaksi erillisen harjoitustyön tai esseen. Tampereen yliopiston opinto-oppaissa eikä kurssiselitteissä ole ilmoitettu

kurssikohtaisia luento tai harjoitustuntien määriä, joten harjoitustuntien määriä ei ole voitu vertailla keskenään. Laskentatoimen opinnoissa käytetään paljon erilaista lähdekirjallisuutta sekä Kirjanpitolautakunnan eli KILA:n yleisohjeita tai lausuntoja, lisäksi oppimateriaali koostuu laeista sekä säädöksistä. Tampereen yliopisto käyttää tenttikirjallisuutta sekä muuta kurssimateriaalia runsaammin kuin muut yliopistot. Yliopistojen laskentatoimen opintojen tiedot löytyvät liitteistä 4-8.

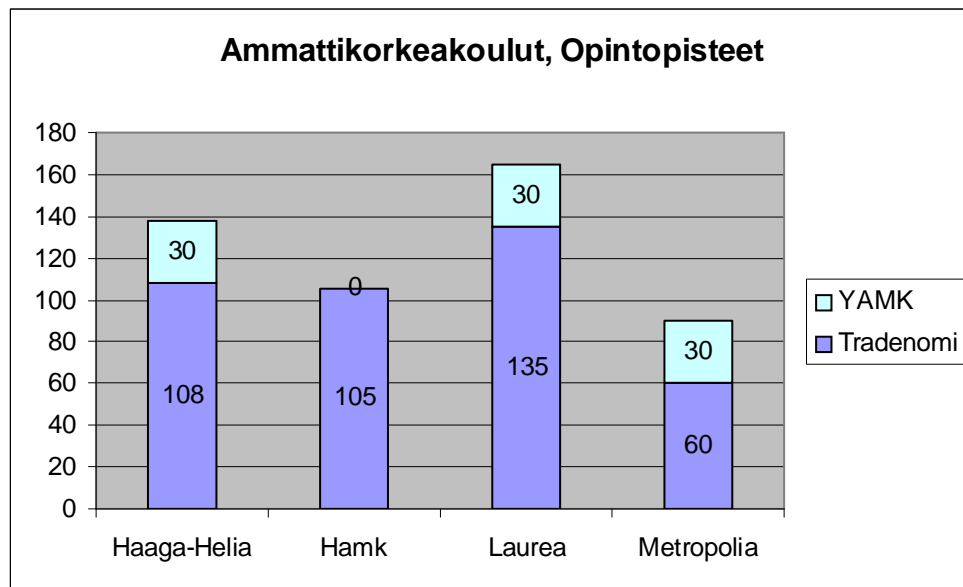
7.3.1 Yhteenveto yliopisto-opetuksesta

Tarkasteltaessa yliopistojen järjestämää laskentatoimen opetusta voidaan todeta, että liitteissä 8-8 eriteltyt laskentatoimen pääaineopinnot ovat kaikissa tutkimuksen kohteeksi valituissa yliopistoissa perusteiltaan samanlaisia. Opetus aloitetaan kirjanpidon perusteista ja oppilaan tietomäärää lisätään vähitellen siirtymällä luennoissa syvemmälle laskentatoimen alueelle. Monessa tarkastelun kohteessa olevassa yliopistossa kirjanpidon, budjetoinnin sekä analysoinnin osa-alueita tarkastellaan erilaisten yritysten näkökulmasta. Erilaisiin raportointijärjestelmiin tutustutaan opetuksen kuluessa useilla eri kursseilla ja tilinpäätöksen analysoinnin, budjetoinnin sekä muiden apulaskelmien merkitystä painotetaan opintojen edetessä maisteritason opintoihin. Lisäksi johdon laskentatoimen opintoja on tarjolla kaikissa yliopistoissa ja erilaisten valvontatoimien, kuten sisäisen valvonnan / tarkastuksen ja tilintarkastuksen opinnot ovat lähes poikkeuksetta maisterintason opintoihin sisältyviä opintoja. Yliopistojen opetustarjonnassa kansainvälisyyden osuus on korostunut myös laskentatoimen osa-alueella. Yliopistoissa on poikkeuksetta tarjolla IFRS-tilinpäätösstandardien opetusta. Kauppatieteiden kandidaatin ja maisterin opinnot sisältävät laajasti harjoitustehtäviä sekä erilaisia case-harjoituksia. Laskentatoimen alan kirjallisuutta käytetään laajasti tenttikirjallisuutena. Opiskelijat tutustutetaan heti alusta soveltamaan laskentatoimen alaan liittyvää lainsäädäntöä.

7.4 Ammattikorkeakoulut

Ammattikorkeakoulujen analyysin kohteeksi valittiin neljä ammattikorkeakoulua, jotka ovat Haaga-Helia ammattikorkeakoulu (liite 9), Hämeen ammattikorkeakoulu (liite 10), Laurea ammattikorkeakoulu (liite 11) sekä Metropolia Ammattikorkeakoulu (liite 12). Ylemmän

AMK-tutkinnon opetus järjestetään pääkaupunkiseudulla yhteistyössä Haaga-Helian, Laurean sekä Metropolian kesken.

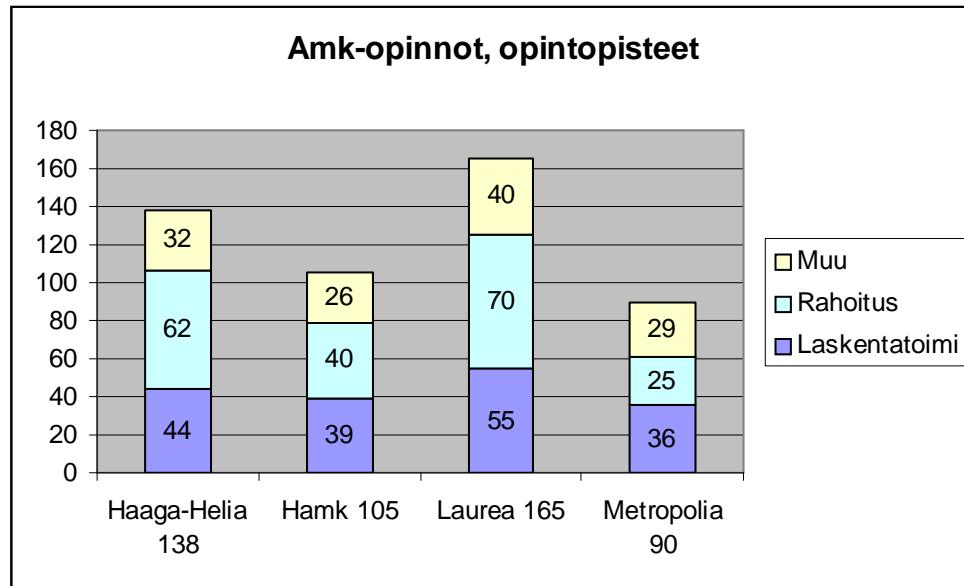
Kuvio 5. Ammattikorkeakoulujen opintojen jakautuminen, op

Kuviossa 5 on esitetty ammattikorkeakoulujen laskentatoimen opetuksen opintojen jakaantuminen tradenomin ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon välillä. Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa laskentatoimen linja on nimeltään laskentatoimi ja rahoitus. Haaga-Helian kohdalla esitetyt 108 opintopisteen suuruiset laskentatoimen opinnot kuuluvat tradenomin opintoihin (liite 9). Kuten edellisessä kappaleessa on todettu, niin pääkaupunkiseudulla laskentatoimen erikoistumisopinnot on keskitetty Metropolia Ammattikorkeakouluun ja erikoistumisopinnot ovat 30 opintopisteen laajuiset. Hämeen ammattikorkeakoulun eli hamk:n opinnot on esitetty laskentatoimen ja rahoituksen kokonaisuutena. Hämeen ammattikorkeakoulun tradenomin opinnoissa laskentatoimen opintotarjontaa on 105 opintopisteellä. Hämeen ammattikorkeakoulussa ei ole tarjolla ylemmän AMK-tutkinnon opintoja laskentatoimen linjalla (liite 10).

Laurea ammattikorkeakoulun tradenomin opintojen opintokokonaisuus on nimeltään Liiketalous. Laurea ammattikorkeakoulun laskentatoimen opintotarjontaa on tradenomin opinnoissa 135 opintopisteen verran (liite 11). Laurea ammattikorkeakoulun YAMK-tutkintoon kuuluvat

30 opintopisteen laskentatoimen opinnot tuotetaan Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Metropolia Ammattikorkeakoululla on 60 opintopisteen verran tarjolla tradenomin laskentatoimen opintoja. Ylemmän AMK-tutkinnon opinnot ovat 30 opintopisteen suuruisia. Ylemmän AMK-tutkinnon laskentatoimen erikoitumisopintojen nimitys on Johdon laskentatoimi ja opintojen opintopistemäärä on 35 opintopistettä. Opintopistemäärä sisältää 5 opintopisteen projektityön (liite 12).

Kuvio 6. Ammattikorkeakoulujen laskentatoimen, rahoituksen ja muut opinnot, op

Kuviosta 8 voimme todeta, että Haaga-Helia ammattikorkeakoulun laskentatoimen opinnoista laskentatoimen osuus kokonaisopinnoista on 44 opintopistettä, rahoituksen osuus 62 opintopistettä ja muiden opintojen osuus 32 opintopistettä. Haaga-Helian muut opinnot koostuvat mm tilintarkastuksen, verotuksen, tietohallinnon sekä pankki- ja vakuutustoiminnan luennoista (liite 9). Hämeen ammattikorkeakoulun laskentatoimen opinnoista rahoituksen osuus on 40 opintopistettä, muiden opintojen osuus 26 opintopistettä ja laskentatoimen opintojen osuus on 39 opintopistettä. Hämeen ammattikorkeakoulun muut opinnot koostuvat tilintarkastuksen sekä verotuksen opinnoista (liite 10).

Laurea ammattikorkeakoulun laskentatoimen opintolinjaan kuuluvien opintojen kokonaismäärä on 165 opintopistettä. Näistä opinnoista laskentatoimen osuus on 55 opintopistettä, raho-

tuksen osuus on 70 opintopistettä ja muiden opintojen osuus on 40 opintopistettä. Laurea ammattikorkeakoulun muihin opintoihin sisältyvät tilintarkastuksen ja IAS:n, asiakkuuksien sekä tietotekniikan luennoista (liite 10). Metropolia Ammattikorkeakoulun laskentatoimen opintojen kokonaismäärä on 90 opintopistettä. Laskentatoimen osuus opinnoista on 36 opintopistettä, rahoituksen opintojen osuus on 25 opintopistettä sekä muiden opintojen osuus on 29 opintopistettä. Muihin opintoihin sisältyvät tietotekniikan, verotuksen tilintarkastuksen sekä taloushallinnon järjestelmien luennot (liite 12).

Haaga-Helia ammattikorkeakoulun opetusten yleisin esitystapa on oppilaan osallistuminen järjestettäville luennoille, joiden lisäksi oppilas suorittaa erilaisia harjoitus- tai etätehtäviä. Luentoja eri aineissa järjestetään runsaasti ja kurssin yleisin suorittamistapa on oppilaan osallistuminen järjestettyyn tenttiin. Osassa opintoja oppilaan tulee palauttaa tentin lisäksi erillisiä harjoitustöitä, jotka ovat osa arvosanaa (liite 9).

Hämeen ammattikorkeakoulu järjestää opintoja vain jonkin verran vuosittain ja suuri osa tarkastelun kohteeksi valituista laskentatoimen opinnoista järjestetään seuraavan kerran vasta lukuvuonna 2010–2011. Moodlessa eli Hämeen ammattikorkeakoulun oppimisympäristössä olevista kursseista suurin osa järjestetään verkko-opintoina, jolloin oppilaitoksen ei ole tarvinnut sitoa henkilökunnan resursseja luennoille. Hämeen ammattikorkeakoulun järjestelmässä olevista kursseista kaikki suoritetaan tenttimällä ja osassa kursseista oppilas palauttaa lisäksi erillisen tehtävän arvosteltavaksi (liite 10).

Laurea ammattikorkeakoulun laskentatoimen ylemmän ammattikorkeakoulun tutkinnon laskentatoimen opetus järjestetään Metropolia Ammattikorkeakoulussa ja sen suoritus sisältää lähes poikkeuksetta tentin. Lisäksi opinnot sisältävät runsaasti oppimistehtäviä sekä erilaisia raportteja ja ryhmätöitä (liite 11).

7.4.1 Yhteenvetoa ammattikorkeakouluopetuksesta

Tarkasteltaessa ammattikorkeakoulujen tarjoamaa laskentatoimen opetusta voidaan todeta liitteissä 9-12 esitettyjen tietojen perusteella, että Hämeen ammattikorkeakoulu ei tarjoa YAMK-tutkintoon liittyviä laskentatoimen opintoja ja pääkaupunkiseudun opintojen tarjo-

ajaksi on valittu Metropolia Ammattikorkeakoulu. Tarkasteltaessa kaikkien näiden edellisessä kappaleessa esitettyjen ammattikorkeakoulujen tradenomin opintojen sisältöjä voidaan todeta, että opetustarjonta alkaa laskentatoimen peruskurssilla, kuten yliopistoissakin. Oppilaan tietämystä lisätään kurssi kurssilta ja kirjanpidon lisäksi keskitytään opiskelemaan rahoitusta, tilinpäätöksen analysointia, kustannuslaskentaa sekä erilaisia investointilaskelmia. Laskentatoimen kokonaisuudessa on pyritty luomaan opiskelijalle kokonaisvaltainen näkemys pienen yrityksen laskentatoimien merkityksestä sekä sen toteuttamisesta käytännössä. Kansainvälisiä tilinpäätöskäytäntöjä ja tilintarkastuksen opintoja on ammattikorkeakouluissa, kuten yliopistoissakin. Ammattikorkeakoulujen opetus eroaa yliopisto-opetuksesta pääosin opetuksen käytännönläheisyyden kohdalla. Yliopisto-opetus keskittyy enemmän tutkimus- ja kehitystoimintaan kuin ammattikorkeakouluopetus. Lisäksi yliopistoilla on erilaiset taloudelliset resurssit sekä voimavarat tarjota laajempaa opetusta tutkimustoiminnan varjolla. Lisäksi yliopistoissa opetustoiminta on monipuolisempaa eri yritysmuotoja tarkasteltaessa.

7.5 Aikuiskoulutuskeskukset

Aikuiskoulutuskeskuksista kehittämistehtävän kohteiksi valittiin kolme aikuiskoulutuskeskusta, jotka ovat Aikuiskoulutuskeskus Adulta Oy (liite 13), Edupoli (liite 14) sekä Hyvinkään-Riihimäen Aikuiskoulutuskeskus (liite 15). Aikuiskoulutuskeskusten tarkoituksena on tarjota aikuisopiskelijoille mahdollisuus oppia uusi ammatti työskentelyn ohessa.

Aikuiskoulutuskeskus Adulta Oy:n ja Edupolin koulutusohjelmat on rakennettu niin, että tutkinto on mahdollista suorittaa pääosin näyttötutkintoina. Luentoja pidetään tietyistä taloushallinnon osa-alueista, mutta opiskelu tapahtuu muuten työpaikalla ja työpaikan ohjauksessa. Aikuiskoulutuskeskuksista kattavin ohjelma on Edupolilla, jonka taloushallinnon ammattitutkinto pyrkii tutustuttamaan opiskelijat taloushallinnon kaikkiin osa-alueisiin. Edupolin tutkinnossa sekä yhtiön kirjanpito että palkat on sidottu samaan tutkintoon ja opiskelijoiden on mahdollista suorittaa tutkinto kaikista näistä osa-alueista (liite 13 ja 14).

Aikuiskoulutuskeskus Adulta Oy:n tutkinto on järjestetty opetushallituksen ohjeistuksen mukaisesti. Opiskelija valitsee yhden neljästä osaamisalasta, jotka ovat kirjanpito ja tilinpäätös, sisäinen laskenta, julkishallinnon kirjanpito ja tilinpäätös tai palkkahallinto. Kirjanpidon ja

taloushallinnon linjan valinnoilta arvioidaan kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimisen sekä organisaation taloushallinnon tehtävissä toimimisen osa-alueet (liite 13).

Hyvinkään-Riihimäen Aikuiskoulutuskeskus on tarjonnut opiskelijoille vuonna 2008 Taloushallinnon ammattitutkinnon opiskelumahdollisuutta, mutta vuonna 2009 kyseistä kurssia ei ole aloitettu. Hyvinkään-Riihimäen aikuiskoulutuskeskuksen laskentatoimen perustutkinnon eli merkonomin tutkinto keskittyy asiakaspalvelun- ja myynnin osa-alueisiin. Tästä koulutusohjelmasta toiminnan kannattavuuden suunnittelu sivuaa laskentatoimen opintoja, mutta muut osa-alueet kohdistuvat suoraan myyntitoimintaan (liite 15).

Aikuiskoulutuskeskusten opetuksesta, valtionosuusjärjestelmästä sekä toimintatavoista on ollut paljon kirjoituksia lehdistössä talvella 2009–2010. Helsingin Sanomissa 4.3.2010 olleen kirjoituksen mukaan Opetus- ja kulttuuriministeriö tulee perimään takaisin Aikuiskoulutuskeskus Adultalta 32 miljoonan euron edestä aiempina vuosina maksettuja valtionosuuksia. Perintä kohdistuu vuosina 2007–2008 Adultalle oppisopimuskoulutukselle myönnettyihin valtionosuuksiin. Opetushallitus on suorittanut useissa aikuiskoulutuskeskuksissa tarkastuksia ja niiden aikana Adultan oppisopimuskoulutuksessa on ilmennyt puutteita. (Vähäsarja 2010, A 7.) Kehittämistehtävän esittämisviikolla 7.4.2010 Aikuiskoulutuskeskus Adulta Oy on jättänyt konkurssihakemuksen Turun käräjäoikeudelle.

Koska tämän kehittämistehtävän alkutyöt on tehty jo vuoden 2008 lopussa, on tutkija päättänyt pitää Aikuiskoulutuskeskus Adultasta kerätyt tiedot mukana tässä kehittämistehtävässä. Yksittäisen aikuiskoulutuskeskuksen rooli jää verrattain pieneksi suunniteltaessa uutta opintotarjontaa Metropolia Ammattikorkeakoululle. Lähinnä mukana olevat aikuiskoulutuskeskukset ja muut oppilaitokset tuovat esille muualla tarjottavan opetuksen suuntaviivat.

7.6 Muut oppilaitokset

Muihin oppilaitoksiin on kerätty Markkinointi-instituutin (liite 16) sekä Suomen Taloushallintoliitto ry:n tarjoamat opetukset (liite 17). Markkinointi-instituutti tarjoaa opiskelijoille runsaasti erilaisia ja eritasoisia kursseja. Kurssit on jaettu joko yksittäisen aiheen mukaan tai kurssikokonaisuuksiksi. Kurssikokonaisuuksissa on mahdollisuus opiskella talouspäällikön tutkin-

to, laskenta-assistentin tutkinto, luottotutkinto, kirjanpitäjän tutkinto, palkanlaskijan tutkinto, controller sekä liiketalouden perustutkinto eli merkonomi (liite 16).

Markkinointi-instituutin talouspäällikön tutkinto (liite 16) on jaettu viiteen erilliseen osa-alueeseen. Nämä osa-alueet ovat strateginen talousohjaus, talouslaskelmat taloushallinnon tukena, tilinpäätös ja verosuunnittelu, yritysjärjestelyt ja verotus sekä konsernitilinpäätös. Tutkinto sisältää samat aihealueet kuin muidenkin oppilaitosten samankaltaiset tutkinnot. Markkinointi-instituutin tutkinnossa on 17 lähiopetuspäivää ja muuten opetus tapahtuu Internetin kautta. Verkko-opintoja suoritetaan paljon, joten opiskelu ei ole paikasta riippuvaista ja sen voi hoitaa itselle sopivana ajankohtana. Markkinointi-instituutin kirjanpitäjän tutkinto sisältää kuusi seminaaripäivää, jotka sijoittuvat reskontra ja sähköinen taloushallinto, kirjanpito sekä tilinpäätöksen laatiminen osa-alueille. Kirjanpitäjän tutkinnossa käydään lävitse kirjanpidon perusasiat, sähköistyminen, tilikauden aikainen kirjanpito ja reskontrat sekä tilinpäätöksen eri työvaiheet.

Suomen Taloushallintoliitto ry eli TAL järjestää myös runsaasti erilaista ja eritasoista koulutusta opiskelijoille. Tutkinnoissa on mahdollisuus suorittaa joko yksittäisiä kursseja taloushallinnon kaikilta eri osa-alueilta tai pitkäkestoisia taloushallinnon koulutusohjelmia johdon laskentatoimessa, palkkahallinnossa, johtamisessa tai verotuksessa sekä liitteeseen 17 kerätyssä taloushallinnon ammattitutkinnossa. Taloushallinnon ammattitutkinto koostuu viidestä erillisestä koulutuspäivästä, joissa käsitellään kirjanpidon perusteita sekä kirjanpidon ja tilinpäätöksen ja verotuksen ajankohtaisia asioita. Johdon laskentatoimen opetus koostuu viidestä erilaisesta kokonaisuudesta, joissa käsitellään kustannuslaskentaa, kannattavuutta, yrityksen rahoitusta, palveluiden tuotteistamista sekä yrityksen viestintää ja asiantuntijapalveluiden myyntiä.

7.7 Yhteenveto kyselyistä, haastatteluista sekä oppilaitoksen opetustarjonnasta

Tässä tutkimuksessa analysoitiin Metropolia Ammattikorkeakoulun oppilaille tehdyn kyselytutkimuksen, sekä tilitoimistoammattilaisten haastattelujen sekä Etelä-Suomen alueella sijaitsevien eri yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, aikuiskoulutuskeskusten sekä yksittäisten oppilaitosten tarjoamia laskentatoimen opintoja. Tämän tutkimuskysymykset olivat; Mihin joh-

don laskentatoimen erikoitumisopintoihin oppilaat ovat olleet tyytyväisiä / tyytymättömiä? Sisältyykö johdon laskentatoimen erikoistumisopintoihin kursseja, joita pitäisi lisätä tai poistaa opintokokonaisuudesta? sekä Pitäisikö johdon laskentatoimen erikoitumisopintojen kurssien sisältöjä muuttaa jotenkin muuten?

Johdon laskentatoimen erikoitumisopintojen opiskelijoille tehdyn kyselytutkimuksen vastausten mukaan opiskelijat olivat olleet tyytyväisiä IFRS-kurssin, tilintarkastuksen-, kirjanpidon- sekä investointien ja rahoituksen kursseihin. Vastausten mukaan oppilaat olivat olleet tyytymättömiä sisäisen laskennan ja budjetoinnin kurssin antiin sekä tietotekniikan kurssiin. Samalla saatiin ehdotus siitä, että sisäisen laskennan ja budjetoinnin kurssin kokonaisuus tulisi toteuttaa eri tavalla. Vastausten mukaan opetus on perustasoa ja lisäksi toivottiin jatkossa vaativampia ja syventävämpiä kursseja, jotka olisivat paremmin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon taseisia. Kyselyn mukaan oppilaat toivoivat lisättäväksi opetukseen viestintää, IFRS-tilinpäätöksen kurssin, analyysitehtäviä ja niihin liittyviä luentoja sekä ATK:n opetusta.

Tilitoimistojen laskentatoimen työntekijöiden haastattelujen tuloksista voidaan todeta, että tilitoimistot työllistävät vastavalmistuneita tradenomeja sekä kauppatieteiden maistereita merkonomien ohella. Haastatteluun osallistuneissa tilitoimistoissa ei työskennellyt ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita tradenomeja. Haastatteluun osallistuneiden tilitoimiston ammattilaisten mukaan ammattikorkeakoulun opetukseen tulisi lisätä verotukseen, kirjanpidon analysointiin, raportointiin, konsernitilinpäätökseen, sisäiseen laskentaan ja investointeihin sekä tilinpäätöksen erityiskysymyksiin keskittyviä kursseja. Haastatteluissa toivottiin myös lisättävän opintotarjontaan palkkakirjanpidon kursseja, sisäistä laskentaa sekä investointeja käsitteleviä kursseja.

Vertailtaessa edellisissä kappaleissa esitettyjä yliopistoissa toteutettavia kursseja ammattikorkeakouluissa toteutettuihin kursseihin voidaan todeta, että kaikissa korkeakouluissa laskentatoimen opetus koostuu hyvin samanlaisista kokonaisuuksista. Yliopistoissa opetus on teoreettisempaa ja yliopistoilla on paremmat mahdollisuudet sisällyttää opetustarjontaan useita samaa laskentatoimen asiaa käsitteleviä kursseja kuin ammattikorkeakouluilla. Yliopisto-opetuksessa keskitytään ammattikorkeakouluopetusta enemmän kirjanpidon, tilinpäätöksen sekä ana-

lysoinnin erityiskysymyksiin. Ammattikorkeakouluopetus on käytännönläheisempää ja keskittyy enemmän käytännön toimintaan.

7.8 Ehdotus johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen muuttamiseksi

Tämän toimintatutkimuksen tarkoituksena oli tehdä Metropolia Ammattikorkeakoululle esitys johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen muutoksista tulosten analysoinnin pohjalta. Tutkija on saanut tulokset johdon laskentatoimen kurssille osallistuneille oppilaille tehdystä kyselystä, tilitoimistoissa työskenteleviä laskentatoimen ammattilaisia haastatteleamalla sekä analysoimalla ammattikorkeakouluissa, yliopistoissa, aikuiskoulutuskeskuksissa sekä yksityisellä sektorilla tarjottavaa laskentatoimen opetusta.

Tutkija esitti tutkimuksen tulokset opinnäyteseminaarissa huhtikuussa 2010. Tutkija haastatteli Metropolia Ammattikorkeakoulun koulutuspäällikköä Merja Karppista sekä johdon laskentatoimen koulutusvastaavaa Heikki Karhamaa huhtikuun lopulla. Haastattelun kysymykset on esitetty työn liitteessä 3. Haastattelussa keskusteltiin tutkijan opinnäytetyöseminaarissa esittämistä tuloksista. Koulutuspäällikkö Merja Karppinen totesi haastattelussa, että Metropolia Ammattikorkeakoulussa oli pidetty 27.4.2010 työkokous, jossa oli käsitelty mm. tutkimuksessa esille tulleita johdon laskentatoimen erikoistumisopintoihin liittyviä ongelmakohtia. Kokouksessa oli todettu, että Metropolia Ammattikorkeakoulussa päätettiin tarkastella kriittisesti myös muiden ylemmän ammattikorkeakoulun erikoistumisopintojen opintotarjontaa sekä tutkimuksen kohteena ollutta johdon laskentatoimen opintotarjontaa. Haastattelun kuluessa ilmeni myös, että johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen opintotarjonnan opintopistemäärä on sidottu tällä hetkelläkin tarjottavaan 30 opintopisteeseen. Oppilaille tarjottavaa erikoistumisopintojen opintopistemäärää ei ole säädösten takia mahdollista korottaa. Tämä rajaa jonkin verran johdon laskentatoimen opintoihin esitettävien ja tehtävien muutosten mahdollisuuksia.

Metropolia Ammattikorkeakoulussa on tarjolla ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa johdon laskentatoimen erikoistumisopintoja, joihin voidaan hakea opiskelemaan ilman ylemmän ammattikorkeakoulututkintoon liittyvien muiden opintojen suorittamista. Tutkijan suorittaessa laskentatoimen erikoistumisopintoja oli laskentatoimen pääaineopiskelijoiden toivomuksena eri kursseilla, että erilaisiin analysoinnin, verotuksen ja tilinpäätöksen erityiskysy-

mysten osa-alueisiin voitaisiin perehtyä opetuksessa vieläkin enemmän. Opiskelijaryhmänä saimme opettajilta vastauksia, joiden mukaan opetusta ei voida toteuttaa laskentatoimen pääaineopiskelijoiden toivomusten mukaisina, koska kursseilla on mukana paljon sellaisia opiskelijoita, joilla ei ole tarvittavaa opetusohjaa laskentatoimen erityiskysymyksiin. Tämä sama asia nousi esille tutkijan purkaessa kyselyjen sekä haastattelujen tuloksia. Tutkija haastatteli Merja Karppista sekä Heikki Karhamaa mahdollisuudesta jakaa johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen oppilaat ryhmiin. Haastattelussa todettiin, että opiskelijoita ei yhdenvertaisuuden perusteella ole mahdollista jakaa eritasoisin ryhmiin. Koska oppilaiden jakaminen ryhmiin ei ole mahdollista, niin tutkijan mielestä oppilaitoksen tulisi jatkossa kiinnittää entistä enemmän huomiota kurssille hyväksytyjen oppilaiden valintatilanteeseen. Oppilailla on mahdollisuus avoimen ammattikorkeakoulun väylän kautta osallistua kuitenkin ammattikorkeakoulun muille laskentatoimen kursseille, mikäli heitä ei ole valittu opiskelemaan johdon laskentatoimen erikoistumisopintoihin.

Kyselyissä sekä tilitoimistotyöntekijöiden haastatteluissa tuli esille, että opintotarjontaan halutaan enemmän IFRS-tilinpäätöstä koskevaa opetusta. Lisäksi kyselyissä esitettiin toivomus, että opintotarjontaan lisätään viestintää. Edellä mainitut seikat huomioiden tutkija ehdottaa, että oppilaitos jakaa ensimmäisen opintojakson kahteen osaan, jolloin jaksot koostuvat kahdesta ja kolmesta opintopisteestä. Tällöin ensimmäiseen jaksoon sisältyisivät corporate governance, sisäinen valvonta sekä pörssiyhtiön viestinnän osuus. Opintojakson opintopisteiden määrä olisi hyvä olla 2 opintopistettä. Opintojakson toinen kurssi keskittyisi ainoastaan IFRS-tilinpäätökseen ja kurssin opintopistemäärä olisi 3 opintopistettä, jolloin erikoistumisopintojen opintopistemäärä ei muutu.

Tutkijan suorittamassa kyselyssä toivottiin tietotekniikan kurssiin toteuttamista sekä ATK-luokassa että johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen alkupäässä. Näiden toiveiden pohjalta tutkija ehdottaa, että tietotekniikan opinnot toteutetaan jatkossa toisena opintojaksona, jolloin kurssilla opitun soveltaminen on mahdollista johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen muilla opintojaksoilla. Kyselyissä sekä haastatteluissa tuli myös esille, että sekä oppilaat että tilitoimistoammattilaiset toivoivat opetukseen lisättävän tilinpäätöksen analysointitehtäviä sekä niihin liittyviä luentoja. Näiden tulosten pohjalta tutkija ehdottaa, että myös aikaisemmin pidetyn toisen opintojakson kurssi jaetaan kahteen osaan, jolloin ensimmäisellä jaksolla A

opetettaisiin muuttuva kirjanpito sekä tilinpäätös ja jaksolla B keskityttäisiin pelkästään tilinpäätöksen analysointiin. Näin saataisiin kursseille mahdutettua enemmän oppilaiden toivomia analysointitehtäviä ja kurssi B keskittyisi ainoastaan tilinpäätöksen analysointiin.

Tutkija haastatteli Merja Karppista ja Heikki Karhamaa ehdotetuista muutoksista ja heidän mielestään muutokset ovat mahdollisia toteuttaa. Lisäksi tutkija ja haastateltavat keskustelivat kritiikkiä saaneesta sisäinen laskenta ja budjetointi- kurssiin toteutuksesta sekä opettajien opetustavasta saadusta kritiikistä. Sisäinen laskenta ja budjetointi-kurssilla ei tehty erillisiä harjoitustehtäviä ja kurssin sisältö oli ollut varsin teoreettinen tämän vuoden toteutuksella. Samalla keskusteltiin myös siitä, että kaikkien eri yritysmuotojen sisäisen laskennan käytännöt eroavat varsin paljon toisistaan. Tämä luo haastetta oppilaitokselle päätökseen siitä, millainen sisäisen laskennan toimintatapa valittaisiin opetettavaksi. Tutkija ehdottaa kuitenkin, että järjestettäessä seuraava sisäisen laskennan kurssi opetukseen sisällytetään jonkin verran harjoitustehtäviä, koska kyseessä on ammattikorkeakoulussa annettavasta opetuksesta. Yleensä ammattikorkeakoulun opetus on käytännönläheisempää ja yliopisto-opetus teoreettisempää jo lainsäädännönkin kannalta katsottuna.

Kehittämistehtävän neljäs tutkimuskysymys oli seuraava; Millainen opintotarjonta on Metropolia Ammattikorkeakoulun vision mukaista opetusta? Metropolia Ammattikorkeakoulun visio vuonna 2014 on olla Suomen arvostetuin ammattikorkeakoulu ja uudistumiskykyisin oppimisyhteisö. Yliopiston tehtävänä Suomessa on tieteellisen tutkimuksen suorittaminen ja tutkiminen sekä eri tutkintojen opetustoimi ja sivistyksen edistäminen. Yliopistosektorilla tieteellisellä tutkimustoiminnalla on suurempi painoarvo kuin ammattikorkeakouluissa. Metropolia Ammattikorkeakoulun tavoitteena on olla yliopistoa käytännönläheisempi oppilaitos. Tästä syystä ammattikorkeakoulun tehtävänä on monipuolisten käytännönläheisten opetustehtävien tarjoaminen. Toteuttamalla visionsa mukaista osaamista ja oivallusta lisäävää opetusta Metropolia Ammattikorkeakoululla on hyvät mahdollisuudet olla alansa parhaita oppilaitoksia. Näihin tuloksiin tutkijan mielestä päästään, kun Metropolia Ammattikorkeakoulu toteuttaa tutkijan esittämät johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen muutostoinenpiteet.

8 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN ARVIOINTI

8.1 Tulokset ja hyöty oppilaitokselle

Tässä kehittämistehtävässä on toteutettu kysely johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen oppilaille, haastateltu tilitoimiston laskentatoimen ammattilaisia sekä analysoitu viidessä yliopistossa, neljässä ammattikorkeakoulussa, kolmessa aikuiskoulutuskeskuksessa sekä kahdessa yksityisellä taholla toimivassa yrityksessä tarjotut laskentatoimen pääaineopinnot. Metropolia Ammattikorkeakoululla on mahdollisuus muokata oppilaitoksessa tarjottavaa laskentatoimen opetusta ylemmän korkeakoulututkinnon osalta työssä tehtyjen ehdotusten mukaisesti. Laskentatoimen ala muuttuu koko ajan ja sekä opiskelijoiden että jo työelämässä toimivien työntekijöiden koulutus ja uudelleen koulutus on jatkossakin erittäin tärkeää.

Metropolia Ammattikorkeakoulun visio vuonna 2014 on olla Suomen arvostetuin ammattikorkeakoulu ja uudistumiskykyisin oppimisyhteisö. Metropolia Ammattikorkeakoululla on hyvät mahdollisuudet tämän kehittämistehtävän avulla muuttaa johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen opetustarjontaa kyselytutkimuksessa saatujen tulosten mukaiseksi. Muutoksilla oppilaitos monipuolistaa tällä hetkellä ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijoille tarjottavaa opetusta. Metropolia Ammattikorkeakoulu on tällä hetkellä se oppilaitos, joka opettaa laskentatoimintaa ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittajille pääkaupunkiseudulla. Oppilaitoksen tulisi monipuolistaa tällä hetkellä annettavaa laskentatoimen opetusta tutkijan esittämien ehdotusten mukaisesti, koska nykyisin jokaisen työssäkäyvän henkilön oletetaan säännöllisin väliajoin kouluttavan itseään. Työntekijöiden oletetaan kuuluvan oppivaan organisaatioon, jolloin itseoppiminen ja oppimisen vuorovaikutus työpaikalla lisääntyvät jatkuvasti. Lisäksi nykyisin suuri osa koulutetuista laskentatoimen parissa työskentelevistä henkilöistä on jo suorittanut vähintään alemman korkeakoulututkinnon, koska useimpiin ammatteihin haetaan vähintään alemman korkeakoulututkinnon eli tradenomin tutkinnon suorittaneita henkilöitä. Kuitenkin alalla toimii paljon myös merkonomien tutkinnon suorittaneita, mutta heillä yleensä puolellaan on erittäin pitkä noin 20–30 vuoden pituinen työkokemus takanaan.

Koska tradenomin tutkinto on nykyisin sivuuttanut lähes kokonaan merkonomin tutkinnon, niin oppilaitokseen tulevat uudet opiskelijat ovat usein suorittaneet jo alemman korkeakoulu-tutkinnon. Kilpailtaessa resursseista ja oppilaiden kiinnostuksesta tullaan siihen, että oppilaitosten oletetaan tarjoavan mahdollisimman monipuolista koulutusta kaikilla eri osa-alueilla. Edellä mainitusta syystä johtuen oppilaitoksen tulee panostaa jatkossakin laskentatoimen alueella kurssien monipuolisuuteen sekä ammatilliseen kiinnostavuuteen.

8.2 Tutkimuksen validiteetti

Tutkimuksen validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä ja tutkimusmenetelmän ja tutkimuskohteen oikeaa yhdistelmää kulloinkin arvioitavassa tutkimuksessa. Validiteetti ilmaisee miten hyvin tutkimus on onnistunut mittamaan haluttuja asioita. (Heikkinen ym. 1999, 113–114.)

Validiteetti ilmaisee Jari Metsämuurosen kirjan mukaan tutkimuksen luotettavuutta kun arvioidaan sitä, tutkitaanko sitä mitä on tarkoitus tutkia. Hän jakaa kirjassaan validiteetin ulkoiseen ja sisäiseen validiteettiin, kuten Cook ja Cambell omassa kirjassaan. Hänen mukaansa ulkoinen validiteetti ilmaisee kyseisen tutkimuksen yleistettävyyden ja ilmaisee myös ryhmän, johon se voidaan yleistää. Sisäisellä validiteetilla mitataan tutkimuksen omaa luotettavuutta. Sisäistä validiteettia ilmaisevat kysymykset ovat; Ovatko käsitteet oikeita? Onko teoria oikein valittu?, Onko mittari oikein muodostettu?, Mitataanko mittarilla sitä, mitä on tarkoitus? Tutkimuksen validiteettia voidaan parantaa hyvällä asetelmalla, oikeiden käsitteiden muodostuksella, teorian johtamisella sekä hyvällä otannalla. (Metsämuuronen 2000, 41–42.)

Kvantitatiivisen tutkimuksen validiteetti jaetaan usein kahteen eri käsitteeseen, ulkoiseen tai sisäiseen validiteettiin. Ulkoinen validiteetti ilmaisee miten hyvin tutkimuksessa saadut tulokset ovat yleistettävissä muihin tutkimuksiin. Lisäksi ulkoinen validiteetti ilmaisee miten hyvin tutkijan käsitteet ja oletukset ovat mukautettavissa toisiin tutkimuksiin tai muita tutkimusryhmiä ohjaaviksi käytänteiksi. Ulkoisen validiteetin parantamiseksi tulisi kiinnittää huomiota B.V. Tuckmanin mukaan ainakin neljään eri asiaan. Nämä asiat ovat testauksen aiheuttamat seuraukset, otantaharhasta aiheutuvat seuraukset, koejärjestelyistä aiheutuvat seuraukset ja useampien käsittelyiden vakuutukset. Sisäisellä validiteetilla tarkoitetaan, että saatu tutkimuk-

sen tulos on tutkimuksessa käytettyjen menettelytapojen tulosta. Sisäinen validiteetti ilmaisee kvantitatiivisissa tutkimuksissa tutkimuksen tulosten pätevyyttä verrattaessa sitä tutkimuskohteeseen ja tutkittuihin asioihin tai henkilöihin. B. V. Tuckman jakaa sisäisen validiteetin kahdeksaan tutkimukseen vaikuttavaan tekijään, jotka ovat tutkimuksen tausta, maturaatio, testaaminen, instrumentaatio, tilastollinen regressio, valinta, eksperimentaalinen moraliteetti ja odotukset. (Soininen 1995, 119–121.)

Tämän tutkimuksen validiteetti on mielestäni keskinkertaisella tasolla. Yleisesti toimintatutkimuksen validiteettia on vaikea määritellä, koska toimintatutkimuksen suorittaminen on sidoksissa tiettyyn ajankohtaan. Kaikki kyselytutkimuksen sekä haastatteluiden että oppilaitoksista saadut tiedot on analysoitu asianmukaisesti ja toimintatutkimuksen alussa esitettyihin kaikkiin tutkimuskysymyksiin on työn kuluessa saatu vastaukset.

8.3 Tutkimuksen reliabiliteetti

Tutkimuksen reliabiliteetti kuvaa, mitä tutkimustulokselle tapahtuu, kun tutkimus toistetaan uudelleen. Reliabiliteetin on tarkoitus kuvata tutkimuksen herkkyyttä erilaisille vaihteluille. Reliabiliteetti pyrkii ilmaisemaan, jos tutkimuksesta saatuun tulokseen olisi vaikuttanut joku satunnainen ulkopuolinen muuttuja. (Heikkinen ym. 1999, 113–114.)

Tutkimuksen validiteetti sekä reliabiliteetti kuvaavat molemmat tutkimuksen luotettavuutta. Reliabiliteetin sisältö kuvaa tutkimuksen toistettavuuden luotettavuutta. Reliabiliteetti kuvaa mitattaessa samoja ilmiöitä moneen kertaan peräkkäin samoilla mittareilla tutkimuksissa saatujen tulosten samankaltaisuuksia. Reliabiliteettia on mahdollista mitata kolmella eri tavalla eli rinnakkaismittauksella, toistomittauksella tai konsistenssin kautta. Rinnakkaismittaukset tarkoittavat samaan aikaan tehtyjä mittauksia eri mittareilla. Toistomittaukset tarkoittavat samalla mittarilla eri aikaan toteutettuja mittauksia ja konsistenssi eli yhtenäisyyden kautta toteutetut mittaukset tapahtuvat samaan aikaan samalla mittarilla. Metsämuurosen kirjan mukaan tutkimusten alkuperäisten ja uusintamittausten välin tulisi olla noin kaksi viikkoa. (Metsämuuronen 2000, 52–54.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa mittareiden reliabiliteetilla tarkoitetaan virheettömyyttä tulosten mittauksessa. Kun tutkimus on reliaabelinen, niin tutkimuksen tulos ei vaihdu, vaikka se toistetaan toiselle vastaavalle ryhmälle vastaavassa tilanteessa. (Soininen 1995, 119–125.)

Tämän tutkimuksen reliabiliteetti on mielestäni matalalla tasolla. Seuraavalla kerralla toistettaessa sama tutkimus on mahdollista, että seuraavalla tutkijalla on käytettävissään enemmän tai vähemmän informaatiota ja lisäksi tehtyjen kyselyjen ja haastattelujen tulokset ovat aina kulloisellakin kerralla aikaan sidottuja. Haastattelujen tuloksiin vaikuttavat kulloinkin haastatellun mielentila, työtilanne sekä muut yrityksen toimintaan vaikuttavat asiat ja usein myös henkilön henkilökohtaiset asiat.

8.4 Tutkijan omien taitojen kehittyminen

Tutkijan omat taidot ovat kehittyneet työn edistymisen myötä. Tutkijalle on kehittynyt kiinnostus seurata muissa oppilaitoksissa tarjottavien laskentatoimen kurssien sisältöjä työn edistymisen myötä. Tutkija ei ollut aiemmin suorittanut kyselytutkimusta, joten sekin asia tuli tämän työn kautta tutuksi. Työn kirjoittaminen ja asian esittäminen ovat kehittyneet työn edetessä. Työ on muuttunut koko ajan prosessin aikana ja tutkija huomaa kehittyneensä työn etenemisen ja muutosten mukana. Kehittämistehtävän viitekehys on kehittynyt ja muuttunut kehittämistehtävän etenemisen ja muutosten kautta. Tietojen keräys sekä analysointi sujuivat varsin nopeasti. Kuitenkin kaiken tiedon saaminen paperille on työssä vienyt kaikkein pisimmän ajan, joten työn kirjoittamiseen työn ohella iltaisin ja viikonloppuisin on mennyt runsaasti aikaa. Tutkijan taitojen kehittyessä työn ulkoasu ei ole aina miellyttänyt, joten monia eri työn osa-alueita tutkija on kirjoittanut ja muokannut moneen kertaan.

Viitekehysesitelmässä esille tulleiden asioiden käsittely on vielä laajentanut tutkijan saamaa kokonaiskuvaa tällä hetkellä tarjottavasta laskentatoimen opintotarjonnasta. Toteutetussa kyselyssä oppilaiden mielipiteet ovat tulleet esille ja niiden tulokset suoritettuihin haastatteluihin ovat olleet yllättävän samanlaisia. Haastatteluissa esille tulleet vastaukset ovat auttaneet tutkijaa muodostamaan kokonaiskuvan tilitoimistoissa työskentelevien uransa alkutaipaleella olevien työntekijöiden laskentatoimen osaamisen tasosta. Tutkija on itsekin työskennellyt reilun vuosikymmenen eri tilitoimistoissa, joten heidän työnsä sekä heidän osaansa asettuminen on

ollut tukijalle varsin helppoa. Lisäksi haastatteluissa saadut vastaukset vahvistivat tutkijan omia käsityksiä tarjottavasta laskentatoimen opintotarjonnasta. Kaiken kaikkiaan tutkija katsoo kehittyneensä työn etenemisen mukana ja on oppinut käyttämään enemmän kuin ennen tieteellistä kirjallisuutta sekä artikkeleita hyväkseen. Lisäksi tutkija pääsi tämän työn avulla analysoimaan myös aiemmin tutkijalle vieraita avoimia haastatteluja.

9 JATKOKEHITTÄMISMAHDOLLISUUDET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

9.1 Jatkokehityskohteet

Tämän kehittämistehtävän oppilaitoksella on mahdollisuus kehittää Metropolia Ammattikorkeakoulussa opiskelijoille tarjottavaa johdon laskentatoimen erikoistumisopintoja. Tutkija on tutkimuksen myötä rakentanut Metropolia Ammattikorkeakoululle ehdotuksen toteutettavista muutoksista, joita toteuttamalla oppilaitoksella on mahdollisuus saada opintotarjonnasta entistä monipuolisempaa. Laskentatoimen ala kehittyy koko ajan ja muutokset ovat ainaisia. Lisäksi yritykset ovat nykyisin erittäin kansainvälisiä, joten valmistuville oppilaille on tarjolla haastavia tehtäviä. Oppilaitoksen tulisikin yrittää vastata yritysmaailman asettamaan haasteisiin ja päivittää laskentatoimen opetustarjontaa jatkuvasti.

Oppilaitos toimii tällä hetkellä pääkaupunkiseudulla ammattikorkeakouluissa laskentatoimen opintojen koordinoijana. Nykyisin oppilaat odottavat saavansa hyvinkin laadukasta opetusta käyttämänsä ajan vastineeksi. Sen lisäksi työntekijöiltä odotetaan jatkuvasti valmiutta koulutautua omalla alallaan sekä heidän toivotaan lisäävän tuntemustaan muista liiketoiminnan osa-alueista. Lisäämällä laskentatoimen opetusta opintotarjontaansa oppilaitos on yhä lähempänä laskentatoimen asiantuntijoita tuottavaa oppilaitosta.

9.2 Johtopäätökset

Tämä kehittämistehtävä toteutettiin Metropolia Ammattikorkeakoululle. Tässä kehittämistehtävässä on tehty kysely johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen oppilaille, haastateltu tilitoimistoissa työskenteleviä laskentatoimen ammattilaisia sekä analysoitu viidessä yliopistossa, neljässä ammattikorkeakoulussa, kolmessa aikuiskoulutuskeskuksessa sekä kahdessa muussa yrityksessä tarjottavaa laskentatoimen opetustarjontaa. Kehittämistehtävässä käsiteltiin sekä Metropolia Ammattikorkeakoulun tarjoama laskentatoimen pääaineopetus että muissa oppilaitoksissa tarjotut laskentatoimen pääaineopinnot. Tutkija käytti kehittämistehtävässä opetuksen ja oppimisen teoriaa sekä viitekehyksenä oppilaitoksia säätelevää lainsäädäntöä. Tutkija esitti työn alussa neljä tutkimuskysymystä. Edellä mainittuihin tutkimuskysymyksiin saatiin kehittämistehtävän edetessä vastaukset. Tutkija valmisteli kaikkien edellä mainittujen tietojen perusteella Metropolia Ammattikorkeakoululle johdon laskentatoimen erikoistumisopinnoissa toteutettavista muutoksista.

Metropolia Ammattikorkeakoulun on mahdollista käyttää kehittämistehtävässä kerättyjä tietoja sekä tutkimuksen aikana analysoituja tuloksia johdon laskentatoimen erikoistumisopintojen päivittämisessä. Tutkijan haastattelussa oppilaitoksen koulutuspäällikköä Merja Karppista sekä kehittämistehtävän työpaikkaohjaajaa Heikki Karhamaa tuli todetuksi, että tutkijan esittämät muutokset ovat toteuttamiskelpoisia ja muutoksiin oppilaitoksen laskentatoimen opintojen kohdalla on jo ryhdytty. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että työn alussa asetettuihin tutkimuskysymyksiin on tutkimuksen kuluessa saatu vastaukset. Oppilaitosten laskentatoimen opintotarjontaa sekä kyselyn ja haastattelujen tuloksia on analysoitu ja ehdotus oppilaitokselle on suunnitelmien mukaisesti toteutettu.

LÄHTEET

Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351.

Ammattikorkeakouluasetus 15.5.2003/352.

Artto, Eero & Koskela, Markku & Leppiniemi, Jarmo & Pitkänen, Eero 1988. Laskentatoimi tänään. Gaudeamus, Helsinki.

Artto, Eero & Koskela, Markku & Leppiniemi, Jarmo & Pitkänen, Eero 1990. Laskentatoimen perusteet. Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset, Keuruu.

Artto, Eero & Koskela, Markku & Leppiniemi, Jarmo & Virtanen, Kalervo 1994. Yrityksen laskentatoimi. KY-Palvelu Oy, Keuruu.

Edupoli 2009. Aikuiskoulutus.

Edupoli 2009. Koulutusalat- koulutuspalvelut.

Ekola, Jorma 1992. Johdatusta Ammattikorkeakoulupedagogiikkaan. WSOY, Porvoo.

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008. Haaga-Helia ammattikorkeakoulun vuosikertomus 2007. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Helsinki.

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008. Koulutusta, tutkimusta ja kehittämistä. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Helsinki.

Heikkinen, Hannu L.T. & Rovio, Esa & Syrjälä, Leena 2007. Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Dark Oy, Vantaa.

Heikkinen, Hannu L.T. & Huttunen, Rauno & Moilanen, Pentti 1999. siinä tutkija missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Atena kustannus, Juva.

Helsingin kauppakorkeakoulu 2009. Opinto-opas 2009-2010. KTK- ja KTM-tutkintoja suoritaville. Helsingin kauppakorkeakoulu – HSE Print, Helsinki.

Hyvinkään-Riihimäen Aikuiskoulutuskeskus, 2009. Toimintakertomus 08. Hyvinkään-Riihimäen Aikuiskoulutuskeskus, Hyvinkää.

Hämeen ammattikorkeakoulu, 2009. Organisaatio ja toimipaikat. Kuntayhtymä. HAMK, Hämeenlinna.

Hämeen ammattikorkeakoulu, 2009. Opetustarjonta. HAMK, Hämeenlinna.

Jyrkkiö, Esa & Riistama, Veijo 2004. Laskentatoimi päätöksenteon apuna. WSOY, Helsinki.

Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta 10.6.2005/411.

Lappeenrannan teknillinen yliopisto, 2008. Erillisvalintaopas KAUPPATIETEET 2009. Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Lappeenranta.

Lappeenrannan teknillinen yliopisto, 2009. Hakijan opas 2009-2010. Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Lappeenranta.

Laurea ammattikorkeakoulu, 2009. Toimintakertomus ja tilinpäätös 2008. Laurea ammattikorkeakoulu, Espoo.

Laurea ammattikorkeakoulu, 2009. Opinto-opas 2009-2010. Laurea ammattikorkeakoulu, Espoo.

Levonen, Jarmo 2007. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto – Työelämäläheistä asiantunteudesta kehittämässä. Hämeen ammattikorkeakoulu, Hämeenlinna.

Maijala, Hanna & Levonen, Jarmo 2008. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto – Osaamisen ennakointi ja tulevaisuuden haasteet. Hämeen ammattikorkeakoulu, Hämeenlinna.

Markkinointi-Instituutti, 2010. Koulutustarjonta.

Metropolia Ammattikorkeakoulu 2010. Hallinto.

Metropolia Ammattikorkeakoulun johtosääntö 26.3.2008.

Metropolia Ammattikorkeakoulu 2009. Opinto-opas 2009-2010.

Metropolia Ammattikorkeakoulun tutkintosääntö 1.8.2008.

Metropolia Ammattikorkeakoulu, 2009. Metropolian asiakaslehti FOCUS 1/2009. Metropolia Ammattikorkeakoulu, Helsinki.

Metsämuuronen, Jari 2000. Metodologian perusteet ihmistieteissä. Metodologia –sarja 1. International Methelp Ky; Helsinki.

Michelsen, Karl-Erik 2001. Vuosisadan tilinpäätös. Helsingin kauppakorkeakoulu, Helsinki.

Mäkelä, Klaus 1992. Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta. Oy Gaudeamus Ab, Helsinki.

Niskanen, Jyrki & Niskanen, Mervi 2002. Yritysrahoitus. Edita, Helsinki.

Opetushallitus, 2010. Mitä opetushallitus tekee?

Opetushallitus, 2010. Koulutus ja tutkinnot.

Opetusministeriö, 2010. Aikuiskoulutuksen oppilaitokset.

Opetusministeriö, 2010. Ammattikorkeakoulujen hallinto, ohjaus ja rahoitus.

Opetusministeriö, 2010. Ammattikorkeakoulujen tutkimus ja kehitystyö.

Opetusministeriö, 2010. Luettelo yliopistojen koulutusaloista, tutkintojen nimistä ja yliopistoista, joissa tutkintoja voidaan suorittaa.

Opetusministeriö, 2010. Opiskelu ja tutkinnot yliopistossa

Opetusministeriö, 2010. Tutkimus korkeakouluissa.

Opetusministeriö 2010. Yliopistolaitoksen uudistaminen.

Puolimatka, Tapio 2002. Opetuksen teoria. Konstruktivismista realismiin. Tammi, Helsinki.

Salmi, Ilari 2004. Mitä tilinpäätös kertoo? 2., uudistettu painos. Edita Prima Oy, Helsinki.

Salovaara, Hanna & Järvelä, Sanna 1998. Oppiminen ja sen ohjaaminen. Oulun yliopisto, Oulu.

Soininen, Marjaana 1995. Tieteellisen tutkimuksen perusteet. Turun yliopisto, Turku.

Sydänmaanlakka, Pentti 2001. Alykäs organisaatio. tiedon, osaamisen ja suorituksen johtaminen. Kauppakaari Oyj, Helsinki.

Tampereen yliopisto, 2009. Tietoa yliopistosta, esittely.

Tampereen yliopisto, 2008. Kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunta. Opinto-opas 2008-2010. Hallintotieteellinen koulutusala. Kauppatieteellinen koulutusala. Tampereen yliopisto, Tampere.

Tella, Seppo & Vahtivuori, Sanna & Vuorento, Anu & Wager, Petra & Oksanen, Ulla 2001. Verkko opetuksessa – opettaja verkossa. Edita Oyj, Helsinki.

Turun kauppakorkeakoulu, 2009. Opinto-opas 2009-2010. Turun kauppakorkeakoulu, Turku.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2003/352.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta 16.6.2005/ 423.

Vähäsarja, Irina 2010. Valtionosuuksien karhuaminen syöksee Adultan umpikujaan. Helsingin Sanomat 4.3.2010.

Yliopistolaki 558/2009.